

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

«Ηγεσία και θρησκευτικός παράγοντας: Η περίπτωση των Taliban»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σταύρος Κόντζογλου Κοσκινάς

Αθήνα, 2024

Τριμελής Επιτροπή

Κωνσταντίνος Υφαντής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Ειρήνη Χειλά, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πειραιά

Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πειραιά

Copyright © Σταύρος Κόντζογλου Κοσκινάς, 2024

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά όσους με βοήθησαν στην εκπόνηση της παρούσας διατριβής και κυρίως την οικογένειά μου για την υπομονή, την κατανόηση και την υποστήριξη που μου παρείχαν με σκοπό την ολοκλήρωσή της.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι η παρούσα εργασία είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιεί πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι η εργασία μου αποτελεί προϊόν λογοκλοπής ή προϊόν τρίτων.

Σταύρος Κόντζογλου - Κοσκινάς

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
ABSTRACT.....	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	11
ΣΚΟΠΟΣ.....	12
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	12
ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο: ΗΓΕΣΙΑ.....	13
Η Έννοια της Ηγεσίας.....	13
Ορισμός της Ηγεσίας.....	14
Παραδοσιακές και Σύγχρονες Αντιλήψεις Ηγεσίας.....	15
Βασικά Στυλ Ηγεσίας.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο: ΙΣΛΑΜ.....	19
Η προέλευση του Ισλάμ.....	19
Ο Κώδικας του Ισλάμ.....	20
Οι πέντε στύλοι του Ισλάμ.....	21
Οι Διαιρέσεις του Ισλάμ.....	22
Ισλάμ, Αφγανιστάν και Ταλιμπάν.....	24
Η εκδοχή των Ταλιμπάν για το Ισλάμ.....	27
Ταλιμπάν και Σαρία.....	30
Ταλιμπάν και Παστούν.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΤΑΛΙΜΠΑΝ.....	34
Η προέλευση του κινήματος των Ταλιμπάν.....	34
Η οργανωτική δομή των Ταλιμπάν.....	37
Οι φυλετικές δομές των Ταλιμπάν.....	41
Ταλιμπάν, Al Qaeda και νομαδικό τζιχάντ.....	46
Εκπαίδευση και Διοίκηση.....	49
Ομάδες που απειλούν την εξουσία των Ταλιμπάν.....	51

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	52
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	55
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»: Πηγές – Βιβλιογραφία.....	A-1 έως A-8
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»: Χάρτες – Διαγράμματα.....	B-1 έως B-7
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»: Έντυπο Ελέγχου Λογοκλοπής.....	Γ-1 έως Γ-2

Περίληψη Διπλωματικής Εργασίας

«Ηγεσία Και Θρησκευτικός Παράγοντας: Η Περίπτωση Των Taliban»

Η έννοια της ηγεσίας αποτελούσε ανέκαθεν αντικείμενο έντονου ενδιαφέροντος και έρευνας. Όμως, η σημασία της στο σημερινό διαρκώς μεταβαλλόμενο, πολύπλοκο και ανταγωνιστικό περιβάλλον είναι ακόμη μεγαλύτερη. Από τους πρώτους κοινωνικοπολιτικούς σχηματισμούς μέχρι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο όρος Ηγέτης ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος τόσο με τον στρατό όσο και με τον πόλεμο. Στη παρούσα περίοδο, λόγω αλλαγής των κοινά αποδεκτών συμπεριφορών, παρατηρείται ότι το παλιό στυλ Ηγεσίας δεν είναι πια επιθυμητό και αποδεκτό. Συναφώς, η θρησκεία απαντάται σχεδόν σε όλες τις ηγεσίες, συμβάλλοντας σε αυτές με μικρό ή μεγάλο πρόσημο. Στη περίπτωση των Ταλιμπάν του Αφγανιστάν το Ισλάμ αποτελεί το κύριο δομικό στοιχείο της συμπεριφοράς αλλά και της διακυβέρνησης τους. Παρόλο που το ιδανικό πολιτικό μοντέλο που αναγνωρίζεται από το Ισλάμ είναι η αρχική αδελφότητα των πιστών, η umma, με επικεφαλής τον Προφήτη Μωάμεθ, παρατηρείται ότι οι Ταλιμπάν, από την αρχή της εμφάνισης τους το 1994 κατά τη διάρκεια του πολέμου εναντίον της ΕΣΣΔ, ως θρησκευτικό αλλά και πολιτικό κίνημα, ενστερνίστηκαν μια ακραία εκδοχή του Σουνιτισμού. Έτσι, αυτοχαρακτηρίζονται ως ένα εθνικό κίνημα με ισλαμιστική προοπτική. Αν και αρχικά οι συγκροτήθηκαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από τις φυλές των Παστούν, σήμερα συμπεριλαμβάνουν στους κόλπους του και έτερες φυλές. Στη δημοφιλία τους συντέινει, πλέον της αντίστασης εναντίον των σοβιετικών, η αντιπαλότητα με τη δοτή κατά πολλούς και διεφθαρμένη κυβέρνηση του Αφγανιστάν αλλά και η αντιπαράθεση με τις ΗΠΑ και τους νατοϊκούς συμμάχους της. Σε τοπικό επίπεδο, η οργάνωση ακολουθεί φυλετικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τα ανώτερα κεντρικά επίπεδα ηγεσίας, όπου παρατηρείται μια πιο ιεραρχική ή και συγκεντρωτική δομή. Όμως η ιδεολογία και τα πολιτικά κίνητρα των Ταλιμπάν παραμένουν τα ίδια σχεδόν σε όλα τα επίπεδα. Οι Ταλιμπάν και τις δύο φορές που ανήλθαν στην εξουσία έχουν ως σκοπό την εγκαθίδρυση ενός «καθαρού ισλαμικού κράτους» στο Αφγανιστάν και την εφαρμογή τη δική τους ριζοσπαστικής εκδοχής του νόμου της Σαρία. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την επιβολή σκληρών νόμων και μέτρων, με εξίσου βίαιες τιμωρίες προς τους παραβάτες αυτών, τα οποία, παρόλο που κάποια έχουν τη βάση τους στις αγροτικές περιοχές των Παστούν, όπου προέρχεται η πλειονότητα των υποστηρικτών τους, δημιουργούν ένα άκρως καταπιεστικό αίσθημα σε όλο το Αφγανιστάν. Η ανάληψη της εξουσίας επέφερε επίσης την αναδιαμόρφωση των κρατικών θεσμών σύμφωνα με τη δική τους άποψη, αντικαθιστώντας τη δημόσια διοίκηση με μαχητές και συμπαθούντες του κινήματος, με μεγάλες και πιθανότατα μη αναστρέψιμες επιπτώσεις. Οι Ταλιμπάν προβάλλοντας το θρησκευτικό τους αφήγημα και χρησιμοποιώντας τις εθνικές τους καταβολές προσπαθούν όχι μόνο να διατηρήσουν αλλά και να επεκτείνουν τη βάση υποστήριξης τους. Όμως, μέχρι τούδε, οι πολιτικές φιλοδοξίες τους περιορίζονται σαφώς στο έδαφος του Αφγανιστάν, ενώ οι ηγέτες τους έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν

έχουν παγκόσμια ατζέντα. Τέλος, εκ των ανωτέρω εκτιμάται ότι η θρησκεία αποτελεί τον πυρήνα της ταυτότητας των Ταλιμπάν, η δε διοίκηση τους βασίζεται στη συναλλακτική θεωρία (transactional leadership). Συναφώς, καθόσον διαχρονικά η ηγεσία τους έχει επιλέξει συνειδητά την «ηθικής της πεποίθησης» σύμφωνα με τις φονταμενταλιστικές τους απόψεις, οι Ταλιμπάν έχουν δημιουργήσει το σκληρότερο ίσως ισλαμικό θεοκρατικό σύστημα και ως εκ τούτου, το στυλ ηγεσίας τους δεν δύναται να θεωρηθεί άλλο εκτός του καταπιεστικού. Το κατά πόσον μπορούν να τηρήσουν τις ιδεολογικές τους αρχές, ενώ παράλληλα θα σφυρηλατήσουν ένα μέλλον χωρίς αποκλεισμούς, που θα αγκαλιάζει τη διαφωνία και θα σέβεται τα δικαιώματα όλων των Αφγανών, είναι ακόμη σε μεγάλο βαθμό ένα ανοιχτό ερώτημα.

Λέξεις κλειδιά: Ηγεσία, Ισλάμ, Αφγανιστάν, Σαρία, Παστούν, Ταλιμπάν

"Leadership and Religious Agent: The Case of the Taliban"

Stavros Kontzoglou Koskinas

Abstract

The concept of leadership has always been a subject of intense interest and research. However, its importance in today's ever-changing, complex and competitive environment is even greater. From the earliest socio-political formations until the end of World War II, the term Leader was inextricably linked to both the military and war. In the present period, due to changing commonly accepted attitudes, it is observed that the old style of Leadership is no longer desirable and acceptable. Conversely, religion is found in almost all leaderships, contributing to them to a small or large extent. In the case of the Afghan Taliban, Islam is the main building block of their behaviour and governance. Although the ideal political model recognised by Islam is the original brotherhood of believers, the umma, headed by the Prophet Muhammad, it can be observed that the Taliban, from the beginning of their emergence in 1994 during the war against the USSR, as both a religious and political movement, embraced an extreme version of Sunniism. Thus, they describe themselves as a national movement with an Islamist outlook. Although initially the majority of the Pashtun tribes were originally formed, today they include other tribes in their ranks. Their popularity has been helped by their opposition to the often corrupt and corrupt government of Afghanistan and their opposition to the US and its NATO allies, in addition to their resistance to the Soviets. At the local level, the organization follows a tribal character, in contrast to the upper central leadership levels, where a more hierarchical or even centralized structure is observed. However, the ideology and political motivations of the Taliban remain the same at almost all levels. The Taliban's aim both times they have come to power has been to establish a 'pure Islamic state' in Afghanistan and to implement their own radical version of Sharia law. This has resulted in the imposition of harsh laws and measures, with equally harsh punishments for those who violate them, which, although some are based in the rural Pashtun areas, where the majority of their supporters come from, create a highly oppressive feeling throughout Afghanistan. The takeover has also brought about a reshaping of state institutions along their lines, replacing the civil service with fighters and sympathizers of the movement, with major and probably irreversible consequences. The Taliban, projecting their religious narrative and using their ethnic backgrounds, are trying not only to maintain but also to expand their base of support. But so far, their political ambitions are clearly limited to the territory of Afghanistan, and their leaders have made it clear that they have no global agenda. Finally, from the above, it is considered that religion is at the core of the Taliban's identity and their leadership is based on transactional leadership. In addition, since their leadership has over time consciously chosen the 'ethics of conviction' in line with their fundamentalist views, the Taliban have created

what is perhaps the harshest Islamic theocratic system and therefore their leadership style cannot be considered anything other than repressive. Whether they can adhere to their ideological principles while forging an inclusive future that embraces dissent and respects the rights of all Afghans is still largely an open question.

Keywords: Leadership, Islam, Afghanistan, Shariah, Pashtun, Taliban

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. «Εσείς¹ και τα αμερικανικά ραδιόφωνα μαριονέτες, δημιουργήσατε ανησυχία. Αλλά η τρέχουσα κατάσταση στο Αφγανιστάν σχετίζεται με μια μεγαλύτερη αιτία, αυτή είναι η καταστροφή της Αμερικής...Και από την άλλη πλευρά, η εξέταση των Ταλιμπάν, για όσους είναι ή δεν είναι πιστοί, βρίσκεται επίσης σε διαδικασία. Θα δούμε αυτά τα πράγματα να συμβαίνουν σε σύντομο χρονικό διάστημα. Οι Ταλιμπάν μπορεί να έχουν κάνει κάποια λάθη. Ο έλεγχος των Ταλιμπάν για την πίστη τους είναι ένα μεγάλο έργο. Και αυτά τα προβλήματα μπορεί να χρησιμεύσουν για να καθαρίσουν τους παραπλανημένους Ταλιμπάν από τις αμαρτίες τους.Ο αγώνας για μια κυβέρνηση ευρείας βάσης συνεχίζεται τα τελευταία 20 χρόνια, αλλά δεν προέκυψε τίποτα. Δεν θα δεχτούμε μια κυβέρνηση αδίκων. Προτιμούμε το θάνατο παρά να είμαστε μέρος μιας κακής κυβέρνησης... Όλοι οι Ταλιμπάν είναι μετριοπαθείς. Υπάρχουν δύο πράγματα, ο εξτρεμισμός² και ο συντηρητισμός³. Άρα, υπό αυτή την έννοια, είμαστε όλοι μετριοπαθείς, παίρνοντας τη μέση οδό. Σας λέω, να το έχετε υπόψη σας. Αυτή είναι η πρόβλεψή μου. Είτε το πιστεύετε είτε όχι, εξαρτάται από εσάς. Αλλά θα πρέπει να περιμένουμε και να δούμε...»⁴ Αυτά δήλωνε ο Μουλάς Μοχάμεντ Ομάρ,⁵ ηγέτης των Ταλιμπάν, στη μοναδική, μέσω δορυφορικού τηλεφώνου, ζωντανή ραδιοφωνική συνέντευξη του τον Νοέμβριο του 2001. Η εν λόγω συνέντευξη, διάρκειας τεσσάρων λεπτών και πενήντα δύο δευτερολέπτων, εκτιμάται ως η πλέον σημαντική, καθόσον παρέχει τόσο το στίγμα αλλά και το θεωρητικό υπόβαθρο του κινήματος, όσο και τους στόχους του για επόμενα χρόνια.

2. Στο παρόν πόνημα, καταβάλλεται προσπάθεια εξέτασης της εμφάνισης και της εξέλιξης του ισλαμικού εξτρεμιστικού κινήματος των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν. Ως αφετηρία του εκτιμάται η περίοδος της σοβιετικής επέμβασης στη χώρα, η οποία αποτελεί και τη μήτρα διαφόρων ισλαμιστικών ομάδων συμπεριλαμβανομένων των Ταλιμπάν, στο πλαίσιο του διαχωρισμού του Αφγανιστάν από τη Δύση και τη στροφή του αφγανικού λαού στις σουνιτικές ισλαμικές αρχές, αξίες και παραδόσεις. Η περίπτωση των Ταλιμπάν κρίνεται ως μοναδική. Το ισλαμιστικό κίνημα, που γεννήθηκε μέσα στον εννιάχρονο Σοβιετικό-αφγανικό πόλεμο, κατόρθωσε όχι μόνο να διατηρήσει τον ιδεολογικό του πυρήνα, αλλά και να ανέλθει στην εξουσία της χώρας δύο φορές. Το 1996 υπό την ηγεσία

¹ Αναφέρεται στο BBC.

² Ifraat ή το να κάνεις κάτι υπερβολικά.

³ Tafreet ή να κάνεις κάτι ανεπαρκώς.

⁴ Omar Mohammed. (2001, November 15). «Omar: Our plan is the destruction of America». BBC World Service Pashtu section. (D. Junbish, Interviewer) London, UK. Ανάκτηση από http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/1657368.stm

⁵ Ο Μουλάς Μοχάμεντ Ομάρ (αγγλικά: Mullah Muhammad Omar, παστού: ملا محمد عمر), γνωστός και ως Μουλά Ομάρ, γεννήθηκε περί το 1960 στο Νοντέχ του Κανταχάρ και απεβίωσε στις 23 Απριλίου 2013, στο Καράτσι του Πακιστάν ή κατά αλλους στο Αφγανιστάν, ήταν ο ιδρυτής και ο ανώτατος ηγέτης του κινήματος των Ταλιμπάν από το 1994 και ως τον θάνατο του.

του ιδρυτή του, του θρησκευτικού, στρατιωτικού αλλά και πολιτικού αρχηγού του, του Mullah Muhammad Omar και τη δεύτερη φορά υπό τον Abdul Ghani Baradar Abdul Ahmad Turk τον Αύγουστο του 2021. Οι Ταλιμπάν πλέον της ΕΣΣΔ, αντιμετώπισαν τις Ηνωμένες πολιτείες και τους νατοϊκούς συμμάχους της.⁶ Όμως, ως αποδείχτηκε, οι Ταλιμπάν όχι μόνο επιβίωσαν, αλλά κατάφεραν να ανασυνταχθούν και να επανέλθουν στην πολιτική σκηνή του Αφγανιστάν ανακτώντας την εξουσία. Στη παρούσα μελέτη, στο 1^ο κεφάλαιο παρατίθεται μια συνοπτική ανάλυση επί των εννοιών και ορισμών που αφορούν την ηγεσία. Το 2^ο κεφάλαιο αναφέρεται στις έννοιες και τις αρχές του Ισλάμ, καθώς της επίδρασης του στο κίνημα των Ταλιμπάν ενώ, στο 3^ο κεφάλαιο καταβάλλεται προσπάθεια εντοπισμού της φύσης, της οργάνωσης και της σύστασης του εν λόγω κινήματος, σε συνάρτηση με τις πολιτικές του επιδιώξεις. Ακολούθως, παρατίθενται τα συμπεράσματα της ανάλυσης, οι προτάσεις και η εργασία ολοκληρώνεται με τον επίλογο.

ΣΚΟΠΟΣ

3. Ο σκοπός της παρούσης μελέτης συνίσταται στο να εντοπιστεί και να αναλυθεί το αποτύπωμα της ηγεσίας των Ταλιμπάν, σε συσχετισμό με το θρησκευτικό παράγοντα, καθώς και ο σχολιασμός / ερμηνεία αυτού, λαμβάνοντας υπόψη τις έννοιες που περιλαμβάνονται στο σύνολο της μέχρι τούδε διδακτέας ύλης.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

4. Για τη παρούσα εργασία απαιτείται να ισχύουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α. Η ανάλυση εκτελέστηκε υπό το πρίσμα του συνόλου της μέχρι τούδε διδακτέας ύλης.

β. Τόσο για την ανάλυση όσο και για τα εξαχθέντα εξ αυτής συμπεράσματα θεωρείται ότι όλες οι αναφορές, οι θέσεις, καθώς και τα στοιχεία που προέρχονται από φιλικές προς το κίνημα των Ταλιμπάν πηγές είναι αξιόπιστες και ταυτόχρονα ακριβείς,⁷ ενώ δεν αποτελούν προϊόν προπαγάνδας Σε αντίθετη

⁶Οι οποίοι ενορχήστρωσαν ένα επιχειρησιακό σχέδιο για την εισβολή στο Αφγανιστάν και την απομάκρυνση της οργάνωσης από την εξουσία, μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και τη προστασία που παρείχε ο Μουλάς Ομάρ και οι Ταλιμπάν στην Αλ Κάιντα.

⁷ Καθόσον το κίνημα διαχρονικά δεν έχει καλές δημόσιες σχέσεις, ούτε παρέχει αφειδώς πληροφορίες προς τη Δύση, καθιστά δύσκολη την οιαδήποτε διασταύρωση των πηγών που αφορούν τις ιδέες και τις ενέργειες των Ταλιμπάν. Οι συνεντεύξεις με μερικούς από τους ηγέτες τους,

περίπτωση το παρόν πόνημα δύναται να θεωρηθεί είτε ως μη πλήρως τεκμηριωμένο, είτε ως μη ορθό στο σύνολο του.

ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

5. Στη παρούσα εργασία έχουν ληφθεί υπόψη οι ακόλουθες παραδοχές:

α. Το βάθος της ανάλυσης του θέματος καθώς και οι κατευθυντήριες γραμμές στη γραφή συνάδουν με εκ της ΠΑΝΤΕΙΟΥ οδηγίων για τη συγγραφή πτυχιακών ή διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών (Β' έκδοση/2023).

β. Η ανάλυση και τα συμπεράσματα αφορούν την περίοδο από τη γένεση της οργάνωσης έως και πριν την αποχώρηση των δυνάμεων των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν το 2021, συμφώνως κατευθύνσεων του επιβλέποντα Καθηγητή. Δεν συμπεριλαμβάνεται στην ανάλυση η περίοδος από την ανάληψη της εξουσίας από τους Ταλιμπάν έως και σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΗΓΕΣΙΑ

Η Έννοια της Ηγεσίας

6. Η ηγεσία αποτελούσε ανέκαθεν αντικείμενο έντονου ενδιαφέροντος και έρευνας. Όμως η σημασία της στο σημερινό διαρκώς μεταβαλλόμενο, πολύπλοκο και ανταγωνιστικό περιβάλλον είναι ακόμη μεγαλύτερη. Από τους πρώτους κοινωνικοπολιτικούς σχηματισμούς μέχρι και τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο όρος Ηγέτης ήταν άρρηκτα συνδεδεμένος τόσο με τους στρατιωτικούς, όσο και με το πόλεμο. Αυτός διαφαίνεται ότι αποτελεί την ευκαιρία, αλλά και το σημαντικότερο κριτήριο χαρακτηρισμού των χαρισματικών προσωπικοτήτων ως Ηγέτες. Συναφώς, δεδομένου ότι ο όρος έχει αποδοθεί σε εξέχουσες στρατιωτικές προσωπικότητες παγκόσμιας σημασίας,⁸ δείχνει ότι το στρατιωτικό επάγγελμα ταυτίζεται με τον χαρακτηρισμό του Ηγέτη.⁹ Δεν είναι τυχαίο ότι ακόμη και μη στρατιωτικές προσωπικότητες, όπως ο Περικλής της αρχαίας Αθήνας ή ο Ελευθέριος Βενιζέλος του νεοελληνικού κράτους, όταν διεκδικούσαν και μετέπειτα εξασκούσαν την ηγεσία, δεν προσπαθούσαν να αποφύγουν τις στρατιωτικές

τα διατάγματά τους, οι εκπομπές από το Radio Voice of Shariah στην Καμπούλ και τα δημοσιεύματα των εφημερίδων συνηγορούν στα ανωτέρω.

⁸ Όπως ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Ιούλιος Καίσαρας, ο Μέγας Κωνσταντίνος, ο Τζένγκις Χαν, ο Μέγας Ναπολέων και ο Μέγας Πέτρος.

⁹ Γεράσιμος Ν. Καραμπελιάς. «Ηγεσία Β' ΠΠ». ΑΘΗΝΑ (No51). Ανάκτηση από https://setha.army.gr/wp-content/uploads/2022/06/ΑΘΗΝΑ-No51_ΕΙΔΙΚΟ_ΤΕΥΧΟΣ_ΗΓΕΣΙΑ.pdf

συγκρούσεις, αλλά αντιθέτως τις θεωρούσαν σημαντικές ευκαιρίες τόσο προς ίδιον όφελος, όσο και τους ακόλουθους τους. Έτσι, όχι μόνο δεν τις απέφυγαν, αλλά έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην τελική τους έκβαση.¹⁰ Ωστόσο, η μυθοπλασία του ήρωα ηγέτη έρχεται σε αντίθεση με τη σύγχρονη μεταπολεμική αντίληψη για την ηγεσία ως «τέχνη» που μπορεί να μελετηθεί, να αναλυθεί, να κατανοηθεί και έτσι να διδαχθεί στις μελλοντικές γενιές ανθρώπων και μάλιστα να «εξαγνιστεί» από διάφορες ανεπιθύμητες συμπεριφορές και ιδιότητες. Ωστόσο, όσο πιο βαθιά προχωρούσε η διαδικασία ανάλυσης αυτής της έννοιας, τόσο πιο εκφραστική γινόταν η πολύπλευρη φύση της στο χώρο και στο χρόνο και το αποτύπωμά αυτής τόσο στο πολιτικό επίπεδο όσο και στο πολιτειακό. Συναφώς, για το χαρακτηρισμό κάποιου ως Ηγέτη, σημαντικοί παράγοντες, πλέον του πολιτικο-στρατιωτικού αποτελούν η κλίμακα / ποσοστό των οπαδών του που αυτός παρακινεί, καθώς και η απουσία ηθικών φραγμών.¹¹

Ορισμός της Ηγεσίας

7. Μια ανασκόπηση των πονημάτων σχετικά με το φαινόμενο της ηγεσίας καταδεικνύει ότι, μέχρι τούδε, δεν υφίσταται ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός. Δέον όπως λεχθεί ότι οι Bass & Stogdill αναφέρουν ότι: «υπάρχουν σχεδόν τόσοι ορισμοί της ηγεσίας όσοι και οι μελετητές της».¹² Η πληθώρα των ορισμών της διαφέρουν επίσης στο καθορισμό αυτού που την ασκεί αλλά και του δέκτη, την αποσαφήνιση του σκοπού της επίδρασης, τον τρόπο με τον οποίο ασκείται αυτή η επίδραση, καθώς και τα αποτελέσματα της. Συναφώς, υπάρχει μια επιστημονική συζήτηση μεταξύ των ακαδημαϊκών ερευνητών σχετικά με το αν αυτή η ειδική ικανότητα ή/και δεξιότητα μπορεί να διδαχθεί, ενώ παράλληλα παρατηρείται μια διάκριση μεταξύ παραδοσιακών και σύγχρονων αντιλήψεων για την ηγεσία. Έτσι, ενδεικτικά παρατίθενται οι ακόλουθοι ορισμοί:

α. Στο Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας ο Γ. Μπαμπινιώτης ορίζει την ηγεσία ως: «η άσκηση εξουσίας, η ανάληψη καθοδηγητικού ρόλου στο πλαίσιο ενός συνόλου», ενώ ο ηγέτης είναι: «αυτός που ασκεί την ηγεσία, που διαχειρίζεται την εξουσία, ή γενικότερα επηρεάζει και ελέγχει ένα σύνολο (σε πολιτικό κοινωνικό, ιδεολογικό επίπεδο)».¹³

β. Ο Δ. Μπουραντάς αναφέρει ότι η ηγεσία είναι «η διαδικασία επηρεασμού της σκέψης, των συναισθημάτων, των στάσεων και των

¹⁰ Πελοποννησιακός πόλεμος, Βαλκανικοί πόλεμοι, Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος.

¹¹ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15). «Εισαγωγή στην Ηγεσία : Παραδοσιακές και Σύγχρονες Αντιλήψεις», (Περίγραμμα Παρουσίασης). Αθήνα, Ελλάδα : ΣΕΘΑ.

¹² Bass & Stogdill's. (1990). «Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research and managerial applications (3rd ed.)», (σελ. 19-20). New York: The Free Press.

¹³ Γεώργιος Μπαμπινιώτης. (1998). «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας». Αθήνα: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ.

συμπεριφορών μιας μικρής, ή μεγάλης τυπικής, ή άτυπης ομάδας ανθρώπων από ένα άτομο (ηγέτη), με τέτοιο τρόπο ώστε εθελοντικά, πρόθυμα και με την κατάλληλη συνεργασία, να δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό για να υλοποιούν αποτελεσματικούς στόχους, που απορρέουν από την αποστολή της ομάδας και τη φιλοδοξία της για πρόοδο ή ένα καλύτερο μέλλον».¹⁴

γ. Οι Koontz & O' Donnell αναφέρουν ότι: «η ηγεσία εκλαμβάνεται γενικά ως η επιρροή, η τέχνη, ή η διαδικασία επηρεασμού των ατόμων, έτσι ώστε να εργαστούν πρόθυμα για την επίτευξη των ομαδικών στόχων».¹⁵

δ. Κατά τον Edwin P. Hollander ισχύει ότι: «Ηγεσία είναι η διαδικασία με την οποία ένα άτομο ασκεί επιρροή στη συμπεριφορά και στις σκέψεις των άλλων ατόμων, για την επίτευξη επιθυμητών στόχων».¹⁶

ε. Τελος, ο Smith ορίζει ότι: «Ηγεσία είναι η ικανότητα επιρροής επί μιας ομάδας ανθρώπων, μέσω διαδικασιών επιβολής και διαμόρφωσης απόψεων, με στόχο την υλοποίηση μιας σειράς στόχων».¹⁷

Παραδοσιακές και Σύγχρονες Αντιλήψεις Ηγεσίας

8. Οι θεωρίες των χαρακτηριστικών της ηγεσίας δύνανται να κατηγοριοποιηθούν σε Παραδοσιακές και Σύγχρονες.¹⁸

α. Η Γενετική Θεωρία (Great Man Theory), η οποία αποδίδεται στον Σκωτσέζο δοκιμιογράφο, ιστορικό και φιλόσοφο Thomas Carlyle, αποτελεί μια παραδοσιακή προσέγγιση του 19^{ου} αιώνα, σύμφωνα με την οποία η ιστορία εδράζεται σε μεγάλο βαθμό από το αποτύπωμα ατόμων με μεγάλη επιρροή που, λόγω των φυσικών τους ιδιοτήτων όπως η ανώτερη διάνοια, το ηρωικό θάρρος, οι εξαιρετικές ηγετικές ικανότητες ή η θείκη έμπνευση, έχουν καθοριστική ιστορική επίδραση.¹⁹ Η εν λόγω προσέγγιση βασίζεται στην αρχή ότι ο Ηγέτης γεννιέται, δεν γίνεται. Παρόλη όμως τη δυνατότητα που παρέχει η εκπαίδευση στο να διδάξει συγκεκριμένες αρετές και τεχνικές ηγεσίας, δεν είναι δυνατό να επιφέρει το ίδιο αποτέλεσμα με τα χαρακτηριστικά που εκδηλώνονται στον εσωτερικό κόσμο κάθε

¹⁴ Μπουραντάς Δημήτρης. (2005). «*Ηγεσία Ο Δρόμος Της Διαρκούς Επιτυχίας*». Αθήνα: ΚΡΙΤΙΚΗ.

¹⁵ Harold Koontz, C. O. (1982). «*Essentials of management*». New York: McGraw-Hill.

¹⁶ Edwin P. Hollander. (1978). «*Leadership Dynamics*». New York: Free Press.

¹⁷ Smith, M. (1935a), «*Leadership: The management of social differentials*», Journal of Abnormal and Social Psychology, (σελ. 30, 348 – 358) στο In Bass, B. M. (1990). «*Bass and Stogdill's handbook of leadership: Theory, research and management applications*». (3rd ed). New York: Free Press.

¹⁸ Γεράσιμος Καραμπελιάς. (2015). «*Θέματα στρατιωτικής κοινωνιολογίας*», (σελ. 65-70). Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη.

¹⁹ Thomas Carlyle. (1840). «*On Heroes, Hero-Worship And The Heroic In History*». Gutenberg. Ανάκτηση από <https://www.gutenberg.org/files/1091/1091-h/1091-h.htm>

«ιδιαίτερης» προσωπικότητας τα οποία της επιτρέπουν να ξεχωρίσει από τη μάζα.²⁰ Κατά τον Γερμανό κοινωνιολόγο Max Weber ισχύει ότι: «Το χάρισμα είναι μια συγκεκριμένη ποιότητα μιας ατομικής προσωπικότητας, βάσει της οποίας ξεχωρίζει από τους άλλους και αντιμετωπίζεται ως προικισμένος με υπερφυσικά, υπεράνθρωπα ή τουλάχιστον ειδικά εξαιρετικές δυνάμεις, ικανότητες και ιδιότητες. Αυτά τα χαρακτηριστικά του χαρισματικού ηγέτη δεν είναι προσβάσιμα από το συνηθισμένο άτομο, αλλά θεωρούνται ως θεϊκής προέλευσης, ή ως υποδειγματικά και βάσει αυτών το άτομο αντιμετωπίζεται ως ηγέτης, και συγκεκριμένα ως χαρισματικός ηγέτης».²¹

β. Η θεωρία των Χαρακτηριστικών (Trait Theory / 1940-50): Στηρίζεται στην αρχή ότι υφίστανται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά,²² που εντοπίζονται ιστορικά σε όλους τους ηγέτες και τα οποία τους «αναγκάζουν» να ξεχωρίσουν από τους υπόλοιπους.²³ Η εν λόγω θεωρία παρουσιάζει κάποιες ομοιότητες με αυτή της Great Man ήτοι, υποθέτει ότι οι άνθρωποι δύνανται να κληρονομήσουν ορισμένες ιδιότητες αλλά και χαρακτηριστικά, τα οποία τους καθιστούν καταλληλότερους προς ηγεσία, ενώ συχνά προσδιορίζουν μια συγκεκριμένη προσωπικότητα ή χαρακτηριστικά συμπεριφοράς που κατέχουν οι ηγέτες.²⁴ Αν όμως αυτές οι ιδιότητες θεωρούνται βασικές της ηγεσίας, αυτοί που τα διαθέτουν θα χαρακτηρίζονταν αυτομάτως ως ηγέτες, πράγμα που δεν συμβαίνει.

γ. Η προσέγγιση μέσω Συμπεριφοράς (Behavioral Theories / 1950-60): Εστιάζουν στην μελέτη και την ανάλυση²⁵ της συμπεριφοράς του ηγέτη προς την ομάδα που αυτοί επηρεάζουν, τις σχέσεις που αυτός διατηρεί μαζί τους, καθώς και στον τρόπο καθοδήγησης αλλά και του συντονισμού αυτών για την ολοκλήρωση ή παραγωγή του ζητούμενου έργου-καθήκοντος.²⁶ Εδώ όμως παρατηρείται ότι δεν αναφέρεται η επιρροή των παραγόντων που αφορούν τις συνθήκες του περιβάλλοντος και η επίδρασή τους στον ηγέτη.

δ. Η Ενδεχομενική Θεωρία (Situational - Contingency Approach /1960): Επικεντρώνεται στην ικανότητα του Ηγέτη να διαγνώσει τις πιθανές αλλαγές, στο στενό ή ευρύτερο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον. Μετά επιλέγει να εφαρμόσει τον τύπο ηγεσίας που κρίνει ως καταλληλότερο. Σύμφωνα με αυτή τη

²⁰ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15), (Διαφάνεια 9).

²¹ Max Weber. (1947). «*The Theory Of Social And Economic Organization*». NY: Free Press.

²² Π.χ. τα σωματικά χαρακτηριστικά, το κοινωνικό υπόβαθρο, ο υψηλός δείκτης ευφυΐας, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας (επιθετικότητα-ενεργητικότητα-ανεξαρτησία), τα κοινωνικά χαρακτηριστικά (συνεργασία, ευγένεια, διπλωματία) αλλά και χαρακτηριστικά καθηκόντων (υπευθυνότητα, πρωτοβουλία, προσαρμοστικότητα).

²³ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15), (Διαφάνεια 16).

²⁴ Για παράδειγμα, χαρακτηριστικά όπως η εξωστρέφεια, η αυτοπεποίθηση και το θάρρος είναι χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν ενδεχομένως να συνδεθούν με μεγάλους ηγέτες.

²⁵ R., R., & Blake, J. S. (1978). «*The New Managerial Grid*». Houston, Texas: Gulf Publishing Co.

²⁶ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15), (Διαφάνεια 17).

θεωρία, κανένα στυλ ηγεσίας δεν δύναται να χαρακτηριστεί ως βέλτιστο σε όλες τις καταστάσεις.²⁷

ε. Η συναλλακτική Θεωρία (transactional leadership): Αυτές οι θεωρίες γνωστές και ως διοίκησης, εστιάζουν στην εποπτεία, την οργάνωση και την απόδοση της ομάδας. Στηρίζονται στον καθορισμό των επιβραβευτικών και τιμωρητικών συναλλαγών μεταξύ του ηγέτη και των υφισταμένων,²⁸ ώστε οι αυτοί να επιτείνουν τις προσπάθειες τους, καθώς και το τέμπλο εργασίας τους, με σκοπό την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, ήτοι στοχεύει στη παρακίνηση των «ορθολογικών» ανθρώπων.²⁹

στ. Η μετασχηματιστική ηγεσία (transformational leadership) που αποδίδει έμφαση στο βαθμό ικανότητας και διάθεσης του ηγέτη για σύλληψη, σχεδίαση και υλοποίηση σημαντικών αλλαγών / τομών στην ιεράρχηση των στόχων, στη στρατηγική, στις υπάρχουσες δομές και κουλτούρα, στις σχέσεις και τον τρόπο επικοινωνίας με υφιστάμενους, για την προσαρμογή τόσο σε ένα ραγδαία εξελισσόμενο τεχνολογικά και κοινωνικά περιβάλλον αλλά και μια δυναμικότερη πορεία ανάπτυξης της ομάδας/οργανισμού.³⁰ Οι εν λόγω ηγέτες επικεντρώνονται στη παρακίνηση και στην έμπνευση των οπαδών, παρακινώντας τους να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους. Εκτιμάται δε ως η πιο αποτελεσματική μορφή ηγεσίας.³¹

Βασικά Στυλ Ηγεσίας

9. Η μέθοδος με την οποία ο κάθε ηγέτης αντιμετωπίζει τη συνέργεια με την ομάδα του προς επίτευξη των επιθυμητών του στόχων διαφέρει. Η περιγραφή των αντιλήψεων του σε συνάρτηση με τις ενέργειες του και σε συνάφεια με τη συναισθηματική νοημοσύνη³² (emotional intelligence), δημιουργούν τα ακόλουθα έξι βασικά στυλ ηγεσίας τα οποία συνδέονται άμεσα με τη συναισθηματική νοημοσύνη.³³

²⁷ Fiedler Fred. (1976). «*A theory of leadership effectiveness*». New York: Mc Graw-Hill.

²⁸ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15), (Διαφάνεια 21).

²⁹ Burns J. M. (1978). «*Leadership*». New York: Harper & Row.

³⁰ Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15), (Διαφάνεια 23).

³¹ Bass, B. &. (1993, April 01). «*Transformational leadership and organizational culture*». Ανάκτηση από Semantic Scholar: http://www.communicationcache.com/uploads/1/0/8/8/10887248/transformational_leadership_and_organizational_culture.pdf

³² Η Συναισθηματική Νοημοσύνη (EI) η αλλιώς Συναισθηματικό Πηλίκιο είναι η ικανότητα των ατόμων να αναγνωρίζουν τα δικά τους, καθώς και τα συναισθήματα των άλλων, να κάνουν διάκριση μεταξύ διαφορετικών συναισθημάτων και να τα ονομάσουν κατάλληλα, καθώς και να χρησιμοποιούν τη συναισθηματική πληροφορία ως οδηγό σκέψης και συμπεριφοράς. Πηγή: Coleman Andrew. (2008). «*A Dictionary of Psychology (3 έκδοση)*». Oxford: Oxford University Press.

³³ Goleman Daniel. (2011). «*Συναισθηματική Νοημοσύνη*». Αθήνα : Πεδίο.

α. Το καταπιεστικό, που βασίζεται στη δύναμη θέσης, αλλά χαρακτηρίζεται από έλλειψη ενσυναίσθησης.

β. Το στυλ του οραματιστή, που στοχεύει στη κινητοποίηση της ομάδας προς επίτευξη του κοινού οράματος. Διακρίνεται δε για τις δεξιότητες της αυτοπεποίθησης και της ενσυναίσθησης.

γ. Το ανθρωπιστικό μοντέλο, με σκοπό τη δημιουργία αρμονίας και συναισθηματικών δεσμών στην ομάδα, ενώ αναδεικνύει και δίνει έμφαση στις δεξιότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης.

δ. Το δημοκρατικό στυλ που αναδεικνύει τις συμμετοχικές διαδικασίες και τη συναίνεση, διακρίνεται δε για τις δεξιότητες της επικοινωνίας και συνεργασίας.

ε. Το καθοδηγητικό μοντέλο το οποίο θέτει υψηλά πρότυπα και κριτήρια απόδοσης, διακρίνεται δε από τις ικανότητες της ευσυνειδησίας, της πρωτοβουλίας και των κινήτρων επιτυχίας.

στ. Ο συμβουλευτικός τύπος επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των υφισταμένων και χαρακτηρίζεται από τις δεξιότητες της ενσυναίσθησης και της αυτογνωσίας.

10. Οι αληθινοί ηγέτες δεν χρησιμοποιούν μόνο έναν από τους ανωτέρω αναφερόμενους τύπους, αλλά έχουν την ικανότητα να τους εφαρμόζουν όλους, ανάλογα με την κατάσταση.³⁴ Συναφώς, τα ανωτέρω συνάδουν με όσα υποστηρίζει ο Daniel Goleman,³⁵ ήτοι μεταξύ των δεξιοτήτων των ηγετών στον τομέα της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι η αυτογνωσία, η αυτοδιαχείριση, η κοινωνική ευαισθητοποίηση και η διαχείριση των σχέσεων. Η τελευταία, ειδικότερα, είναι ένα σημαντικό έργο της ηγεσίας, καθώς εμπνέει και παρακινεί τους ανθρώπους να επιτύχουν τα οράματά τους. Οι ηγέτες με αυτή την ικανότητα καταφέρνουν να δημιουργούν ενθουσιασμό για τη συνολική αποστολή. Αναπτύσσουν μια αίσθηση σκοπού, πέρα από την εργασία και τους προσωπικούς στόχους, οι οποίοι συχνά αντικαθίστανται από το όραμα. Τέτοιοι ηγέτες είναι σε θέση να αποδείξουν ότι οι βαθύτερες αξίες τους είναι οι μόνες που μπορούν να προωθηθούν σημαντικά προς τα εμπρός και να ενστερνιστούν από την ομάδα τους.

³⁴ Γεράσιμος Καραμπελιάς. (2015). «Θέματα στρατιωτικής κοινωνιολογίας», (σελ. 70-71). Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη.

³⁵ Goleman Daniel. (2011).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : ΙΣΛΑΜ

Η προέλευση του Ισλάμ

11. Το Ισλάμ³⁶ (Αραβικά: إسلام) που σημαίνει «υποταγή», αποτελεί την τρίτη μονοθεϊστική θρησκεία, ως προς τη σειρά της εμφάνισης της. Ιδρύθηκε τον 7° αιώνα μΧ, από τον Μουχάμαντ Μούσταφα ιμπν Αμπντ Αλλάχ ή Μωάμεθ (αραβικά: مُحَمَّد بْنُ عَبْدِ اللَّهِ),³⁷ ο οποίος, μέσω του κηρύγματος και της δράσης του, διαμόρφωσε ένα ενιαίο θρησκευτικό κράτος στην Αραβική Χερσόνησο, υπό το Ισλάμ. Οι Μουσουλμάνοι τον θεωρούν ως τον τελευταίο προφήτη του Θεού καθόσον, σύμφωνα με τις σούρες/αγιάτ: 2/101, 5/13-19, 9/32 και 33 του Κοράνιου³⁸, χαρακτηρίζεται ως «ο τελευταίος αγγελιοφόρος» που απεστάλη από το Θεό για να αποσαφηνίσει τις Γραφές στους πιστούς και να καθοδηγήσει τους ανθρώπους στα αγγέλματα και στις προσταγές του Ισλάμ.

12. Ως η πιο αξιόπιστη πηγή για τον Μωάμεθ θεωρείται το Κοράνιο, το οποίο όμως παρουσιάζει μια δυσκολία στην άντληση των ιστορικών στοιχείων.³⁹ Η ενασχόληση του με το εμπόριο, η οποία καταδεικνύεται και με το κοινό αραβικό όνομα Αμίν, ήτοι έμπιστος ή φερέγγυος, που του αποδόθηκε στη νεαρή του ηλικία, καθώς και η συμμετοχή του, μέσω καραβανιών, σε ταξίδια και εμπορικές δραστηριότητες, εκτιμάται ότι επηρέασε στη διαμόρφωση της νέας θρησκείας. Αν και αγράμματος, συν το χρόνω, αποδεικνύει τις στρατιωτικές αλλά και πολιτικές του ικανότητες, καταφέρνοντας να ενώσει στην κοινότητα Ούμμα (umma) τις αραβικές φατρίες και τους Εβραίους αποίκους⁴⁰. Η μετανάστευση του ή αλλιώς «Εγίρα», το έτος 622 μ.Χ από την εχθρική Μέκκα στη Μεδίνα, σηματοδοτεί την έναρξη της ισλαμικής χρονολογίας ήτοι, το πρώτο έτος μετά τον Μωάμεθ,⁴¹ διαχωρίζοντας το Ισλάμ από την εποχή της «αγνοίας», εισάγοντάς το στην εποχή της «γνώσεως»

³⁶ Η αραβική λέξη «ισλάμ» σημαίνει «υποταγή» και χρησιμοποιείται από τους μουσουλμάνους ως «υποταγή στον Θεό». Εκείνοι που αποδέχονται τη θρησκεία του ισλάμ (τη στάση υπακοής, εξάρτησης και αφοσίωσης στον Θεό) ονομάζονται μουσλίμ (muslim), που σημαίνει «υποταγμένος» δηλαδή: «υποταγμένος στον Ύψιστο».

³⁷ Σύμφωνα με τους παραδοσιακούς Μουσουλμάνους βιογράφους, γεννήθηκε περίπου το έτος 571 μ.Χ. στη Μέκκα (Μακκά) και πέθανε στις 8 Ιουνίου 632 μ.Χ. στη Μεδίνα (Μαντίνα).

³⁸ Το Κοράνιο ή κοράνι (στα Αραβικά: الْقُرْآن, al-qur'ān αλ Κουράν) είναι το ιερό βιβλίο του Ισλάμ. Για τους μουσουλμάνους το Κοράνιο είναι ο λόγος του Θεού, η καταγραφή της αποκάλυψής του στο ανθρώπινο γένος, έτσι όπως μεταδόθηκε στον προφήτη Μωάμεθ από τον αρχάγγελο Γαβριήλ (Τζιμπρίλ) σε μια περίοδο 23 χρόνων, από τις 22 Δεκεμβρίου 609 μ.Χ, όταν ο Μωάμεθ ήταν 40 ετών, έως το 632 την χρονιά θανάτου του. Αποτελείται από 114 κεφάλαια, τις σούρες, που εκτείνονται σε 6.236 στίχους (άγιαι).

³⁹ E. Van Donzel, B. L. (1978). «The Encyclopaedia Of Islam», (σελ.30). Ανάκτηση από US archive.org:

<https://ia801204.us.archive.org/10/items/EncyclopaediaOfIslamVol.4IranKha/Encyclopaedia%20of%20Islam%2C%20vol.%204%20%28Iran-Kha%29.pdf>

⁴⁰ Α. Γιαννουλάτος. (2016). «Ισλάμ Θρησκευτολογική επισκόπηση», (σελ. 117-118). Αθήνα: Το Βήμα.

⁴¹ Α. Γιαννουλάτος. (2016), (σελ. 113-118).

αλλά και σε αυτή του «Ιερού Πολέμου ή Πάλης», ήτοι τη «τζιχάντ αλ-σάιφ», δηλαδή αυτή του Σπαθιού ή αλλιώς της επιβολής δια του πολέμου. Εκείνη τη περίοδο παρατηρείται λοιπόν μια μεταστροφή από τις άλλες τρεις βασικές κατηγορίες⁴², της «τζιχάντ αλ-ναφς» εναντίων του εαυτού / ηθικής, της «τζιχάντ αλ-λυσάν» της γλώσσας / θεολογίας και της «τζιχάντ αλ-γιαντ» δηλαδή της χείρας / πράξεων.⁴³ Έτσι, ξεκινά και η περίοδος του πολέμου για χάρη του Αλλάχ, καθώς και ο βίαιος προσηλυτισμός σε αυτόν όταν οι άλλοι τρόποι αποτυγχάνουν. Ταυτόχρονα αποκόπηκε ο Ισλαμισμός από τους «λαούς της Βίβλου», ήτοι τον Χριστιανισμό και τον Ιουδαϊσμό.

13. Στον αντίποδα όμως, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι από την εποχή του Προφήτη, οι ισλαμιστές μελετητές έχουν ταξινομήσει το τζιχάντ σε πλέον των δεκατεσσάρων τύπων. Ως εκ τούτου, η έννοια του τζιχάντ δεν αφορά μόνο τον πόλεμο, όπως συχνά αναφέρεται σήμερα. Σύμφωνα με αρκετούς αναλυτές η βία αποτελεί μόνο έναν εκ των διαφορετικών αυτών τύπων. Συναφώς, δέον όπως αναφερθεί ότι οι πολλοί ερμηνευτές του Κορανίου δεν συμφωνούν με τη σχετική ερμηνεία ότι οι ορθόδοξοι μουσουλμάνοι πρέπει να εξασκούν το τζιχάντ σε όλη τους τη ζωή. Ο όρος τζιχάντ περιγράφεται συχνά ως "ιερός πόλεμος", αλλά εκτιμάται ότι αυτή η έκφραση είναι εσφαλμένη.⁴⁴ Ο όρος «ιερός πόλεμος» δεν εντοπίζεται στο Κοράνι και από ισλαμική άποψη δεν υπάρχει ιερός πόλεμος. Βέβαια, η ανάγκη για ένοπλη σύγκρουση αναφέρεται σε πολλά εδάφια του Κορανίου.⁴⁵ Κατά τη παραδοσιακή ερμηνεία, τα εδάφια αυτά πρέπει να σχετίζονται με το μήνυμα ολόκληρου του Κορανίου.⁴⁶ Αν και το Κοράνι δεν στερείται αναφορών στο βίαιο τζιχάντ, ο όρος δεν υπονοεί πάντοτε στρατιωτική δράση, ενώ χρησιμοποιείται σχετικά σπάνια για να περιγράψει τη φυσική πάλη. Ορισμένα εδάφια περιγράφουν έναν καθαρά πνευματικό αγώνα (π.χ. Κοράνι 22:78), ενώ άλλα τοποθετούν τον μαχητή σε μια ανώτερη πνευματική διάσταση (π.χ. Κοράνι 4:95).

Ο Κώδικας του Ισλάμ

14. Εκ του κειμένου του Κορανίου εκπηγάζει η Σαρία⁴⁷, ο θρησκευτικός κώδικας της διαβίωσης και του δικαίου του Ισλάμ. Η Σαρία αναφέρεται συχνά ως

⁴² Υπολογίζεται ότι υφίστανται περίπου δεκατέσσερις κατηγορίες τζιχάντ.

⁴³ John L. Esposito. (2008, Οκτ. 15). «*The Oxford Dictionary of Islam*». Ανάκτηση από Oxford Islamic Studies: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195125580.001.0001/acref-9780195125580.jsessionid=3007463CF059860E1CFCBC1F6398D7AF>

⁴⁴ Michael Bonner. (2006). «*Jihad in Islamic History: Doctrines and Practice*», (σελ. 167-174). Princeton, NJ: Princeton University Press.

⁴⁵ Εδάφια 2:190-193 και 9:5.

⁴⁶ Malise Ruthven. (2006). «*Islam in the World*», (σελ. 402). US: Oxford University Press.

⁴⁷ Ετυμολογικά σημαίνει ο δρόμος προς την πηγή ύδατος από το ρήμα «shara'a» (شرع), που σύμφωνα με το Λεξικό του Ιερού Κορανίου του Αμπντούλ Μανάν Ομάρ σχετίζεται με την ιδέα ενός συστήματος θείου νόμου, μιας ατραπού πίστης και πρακτικής.

ισλαμικός νόμος, όμως στη πραγματικότητα μόνο ένα μικρό κομμάτι της εδράζεται αναντίρρητα στο Κοράνι. Πιθανώς, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μουσουλμανικός νόμος εμπνευσμένος από το Ισλάμ, όπου αποτελεί και το νομικό σύστημα των μουσουλμάνων.⁴⁸ Το εν λόγω νομικό σύστημα προέρχεται τόσο από το Κοράνι, τη Σούννα,⁴⁹ από παλαιότερα αραβικά νομικά συστήματα, όσο και από τις παράλληλες παραδόσεις, καθώς και το έργο των μουσουλμάνων λογίων κατά τους δύο πρώτους αιώνες του Ισλάμ. Επιπροσθέτως, δύναται να εντοπισθούν ίχνη πολλών μη μουσουλμανικών νομικών συστημάτων στη Σαρία, όπως το παλιό αραβικό δίκαιο των Βεδουίνων, το εμπορικό δίκαιο από τη Μέκκα, το αγροτικό δίκαιο από τη Μαντίνα, το δίκαιο από τις κατακτημένες χώρες, το ρωμαϊκό δίκαιο και το εβραϊκό δίκαιο. Η Σαρία, ως «θέλημα του Θεού» λοιπόν, αφορά το σύνολο της θρησκευτικής, πολιτικής, κοινωνικής, οικιακής και ιδιωτικής ζωής και εκτείνεται πέρα από το νόμο. Συναφώς, εκ της Σούρα 45 του Κορανίου αναφέρεται ότι: «...τότε σας δώσαμε μια Σαρία στη θρησκεία, ακολουθήστε την, και μην ακολουθείτε τις επιθυμίες εκείνων που δεν γνωρίζουν...». Η Σαρία έχει μεγάλη σημασία σε δικαστικούς τομείς που αφορούν την οικογένεια, το γάμο και τη κληρονομιά,⁵⁰ ενώ οι κανονισμοί της δύναται να ομαδοποιηθούν συνοπτικά ως ακολούθως:

- α. Κανονισμοί για τη λατρεία και τα τελετουργικά καθήκοντα.
- β. Κανονισμοί νομικής και πολιτικής φύσης.

Οι πέντε στύλοι του Ισλάμ

15. Η εφαρμογή του ισλαμικού κώδικα έχει ως σκοπό στο να εμψυχήσει αλλά και να εδραιώσει την πίστη και την ηθική στην ούμα, υπαγορεύοντας την τήρηση των πέντε κατευθυντήριων αρχών της μουσουλμανικής ζωής. Οι θεμελιώδεις αυτές αρχές έχουν σοβαρό ηθικό και θρησκευτικό χαρακτήρα. Οι λεγόμενοι πέντε πυλώνες (arkan)⁵¹ του Ισλάμ, οι οποίοι ενοποιούν την ηθική και θρησκευτική ζωή, λειτουργούν ως «εντολές του Θεού», πρέπει να τηρούνται υποχρεωτικά από τους πιστούς και είναι οι ακόλουθες:

⁴⁸ Kjeilen, T. (2020, July 10). «Sharia». Ανάκτηση από LookLex: <https://web.archive.org/web/20090515203133/http://looklex.com/e.o/sharia.htm>

⁴⁹ Με τον όρο σούννα (sunna) ορίζεται μία γραπτή συλλογή που περιλαμβάνει αναφορές σχετικά με τη ζωή και το έργο του προφήτη Μωάμεθ. Συγκεκριμένα λέγεται ότι παραθέτει επακριβώς τα λόγια, τις πράξεις, τη διδασκαλία, καθώς και τις απαγορεύσεις του προφήτη, θεμελιώδη στοιχεία και παράδειγμα προς μίμηση για όλες τις πτυχές του βίου του μουσουλμάνου πιστού. Η Σουνά αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου συνόλου μουσουλμανικών θρησκευτικών συλλογών, των Χαντίθ και σε αντίθεση με άλλες από αυτές τις συλλογές, ακολουθείται κατά γράμμα και θεωρείται άκρως σημαντική και αξιολόγηστη από όλους τους Μουσουλμάνους εξίσου.

⁵⁰ Larroque Anne-Clementine. (2019). «Η Γεωπολιτική των Ισλαμισμών», (σελ. 14). Αθήνα: Άγρα.

⁵¹ Όπως είπε και ο ίδιος ο Προφήτης: «Το Ισλάμ στηρίζεται σε πέντε στύλους» (al-Bukhari, al-Fath, 1/49; αναφέρεται από το shaykh Muhammad Salih al-Munajjib).

α. Shahada, ήτοι η ομολογία της πίστης σε έναν Θεό και στον Προφήτη αυτού τον Μωάμεθ. Αυτό σηματοδοτεί την είσοδο του πιστού στην ισλαμική κοινότητα (ummah).

β. Salat, ήτοι το τελετουργικό της προσευχής προς τον Θεό πέντε φορές την ημέρα το ξημέρωμα, το μεσημέρι, νωρίς το απόγευμα, στη δύση του ηλίου και στο σούρουπο.

γ. Zakat, ήτοι η διανομή του 2,5 % της περιουσίας κάθε ατόμου προς τους αναξιοπαθούντες, αλλά όχι όμως με τη μορφή της ελεημοσύνης, αλλά στο πλαίσιο της θρησκευτικής υποχρέωσης προς τους φτωχότερους αδελφούς της ούμας.

δ. Ramadan al Sawm, ήτοι νηστεία κατά τον σεληνιακό μήνα του Ραμαζανιού.

ε. Hajj, ήτοι το προσκύνημα στη Μέκκα.

Οι Διαιρέσεις του Ισλάμ

16. Ως ιδανικό πολιτικό μοντέλο αναγνωρίζεται από το Ισλάμ η αρχική αδελφότητα των πιστών η umma, με αρχηγό τον Προφήτη Μωάμεθ και τους τέσσερις χαλίφες, ήτοι τους Abu Bakr, Omar, Othman και Ali. Η εν λόγω συνοχή της ισλαμικής κοινότητας εξασθένησε από διάφορους λόγους,⁵² ενώ σε αυτό συνέτεινε και η από τον 19° αιώνα εμφάνιση των Κρατών – Εθνών. Από τη διαίρεση αυτή προέκυψαν δύο θέσεις. Η πρώτη, που έχει ως σκοπό την επανασύσταση, έστω και δια της βίας, της αρχικής κοινότητας και της «θεοκρατίας», αποτελεί δε την μειοψηφική ομάδα των Sunni, ήτοι των ριζοσπαστικών.⁵³ Η δεύτερη πλειοψηφούσα και ρεαλιστικότερη ίσως ομάδα, οι Σιιτική, αποδέχεται την πολιτική εξουσία καθώς και την έννοια του «δημοσίου αγαθού» (maslahat) που πηγάζει από αυτή, σε ανταπόδοση του δικαιώματος της εφαρμογής της Σαρία.⁵⁴ Δύναται να θεωρηθεί δηλαδή ως ένα προϊόν συμβιβασμού μεταξύ των νομοδιδασκάλων ulama'a και της εκάστοτε εξουσίας. Σε αυτό το σημείο, δέον όπως αναφερθεί ότι οι ulama'a δεν αποτελούν τον κλήρο στο Ισλάμ, αλλά όμως έχουν ένα κύριο κοινωνιολογικό αλλά και θρησκευτικό ρόλο, ως «επιστημονικό» προσωπικό των θρησκευτικών σχολών,

⁵² Όπως η κατάληψη της εξουσίας μετά τον θάνατο του Ali από την δυναστεία των Umayyad της Δαμασκού που στερούνταν θρησκευτικής νομιμότητας, η δημιουργία ενός κρατικού μηχανισμού, δηλαδή νόμων και κανονισμών, η εδαφική διαίρεση της επικράτειας και της κοινότητας σε διοικήσεις και αργότερα σε πριγκιπάτα με επικεφαλής τον amir τον πρίγκιπα, η ενσωμάτωση νέων αλλαξοπιστησάντων διατηρούντων τη γλώσσα τους και τον πολιτισμό τους (Πέρσες), η παρουσία χριστιανικών λαών συχνά πλειοψηφούντων (μέχρι τον 9° αιώνα).

⁵³ Black A. (2001). «*The History of Islamic Political Thought: From the Prophet to the Present*», (σελ. 308-311). Edimburg: Edinburgh University Press.

⁵⁴ Πάτελος Κ. (2006). «*Το σύγχρονο Ισλάμ, Η συνάντηση με τη Δύση*», (σελ. 188). Αθήνα : Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ.

των *madrasa*. Έχουν στον έλεγχο τους την ερμηνεία του Ισλάμ, ενώ η κοινωνική τους θέση είναι σε άμεση εξάρτηση από αυτό.⁵⁵ Συναφώς, εκπαιδεύονται ώστε να αναλάβουν τα καθήκοντα του ηγουμένου στα τεμένη (*imam*), του δικαστή (*qadi*) των θρησκευτικών δικαστηρίων, ή του νομοδιδάσκου υπεύθυνου για την έκδοση πολιτικών / θρησκευτικών αποφάσεων (*fatwa* ή *fetfa*).

17. Στον αντίποδα, οι Σουνίτες απορρίπτουν οιαδήποτε ανάμειξη ή διαμεσολάβηση στη σχέση ανάμεσα στους πιστούς και τον Αλλάχ και με τη σειρά τους, στη διαδικασία κατανόησης και αφομοίωσης του Θεού και την καθοδήγηση του προς τον πιστό. Με άλλα λόγια, ο καθένας είναι ελεύθερος να επιλέξει την ερμηνεία κάθε εδαφίου του Κορανίου όπως ο ίδιος κρίνει σκόπιμο, με την προϋπόθεση ωστόσο ότι δεν έρχεται σε αντίθεση με τις παραδόσεις (Σούννα) του Προφήτη και την «*ijma*»⁵⁶ των υπολοίπων πιστών. Συνεπώς, οι σουνίτες *ulama'a* είναι απλά «σοφοί» που μελετούν τα ισλαμικά κείμενα. Η φήμη τους εδράζεται στην επιστημονική γνώση και σε καμία περίπτωση στη θεία έμπνευση. Έτσι, δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση μεταξύ τους, καθώς και ουδεμία εξάρτηση των πιστών ως προς αυτούς. Επιπρόσθετα, οιαδήποτε θρησκευτική απόφαση τους δεν είναι δεσμευτική προς τους πιστούς.⁵⁷ Η εν λόγω οριζόντια δομή αλλά και η πολυκεντρικότητα, έχει ως αποτέλεσμα στο σουνιτικό Ισλάμ οι *ulama'a* να δύνανται να ερμηνεύουν τους νόμους κατά το δοκούν, εκδίδοντας θρησκευτικές εντολές (φετβάδες) οι οποίες δεν είναι υποχρεωτικές για τους πιστούς. Αυτό αποτελεί βασικό σημείο, καθόσον αυτή άναρχη δομή καθώς και η έλλειψη της ιεραρχίας μεταξύ των *ulama'a*, δύνανται να τύχει εκμετάλλευσης από τα εξτρεμιστικά κινήματα προκειμένου να προωθήσουν την ιδεολογία τους και να δικαιολογήσουν τη δράση τους.⁵⁸

18. Επιπλέον, δεδομένου ότι το Ισλάμ είναι εξ ορισμού συνδεδεμένο με τη πολιτική εξουσία, παρατηρείται ότι η εν λόγω διαπλοκή θρησκείας και πολιτικής δημιουργεί ένα άλλο πρόβλημα, ήτοι την εμπλοκή των *ulamaa* στη πολιτική εξουσία. Ως δάσκαλοι του νόμου και ερμηνευτές της ισλαμικής παράδοσης οι *ulamaa* εξ ορισμού, έχουν τη δυνατότητα να καθίστανται κριτές των ενεργειών της πολιτικής εξουσίας, η οποία κατά βάση προσπαθεί να τις δικαιολογεί υπό το μανδύα του ισλαμικού δικαίου. Έτσι, παρατηρείται το φαινόμενο είτε να έχουν συμφωνήσει μαζί τους, είτε να έχουν αναγκαστεί να υποκύψουν στην πίεση των πολιτικών αρχών.

⁵⁵ Αν το Δίκαιο της Πολιτείας είναι ισλαμικό τότε μονοπωλούν όλες τις θέσεις των δικαστών, όπως στη Σαουδική Αραβία. Αν το Δίκαιο είναι εκκοσμικευμένο όπως στην Τουρκία τότε άλλη συντεχνία, όχι θρησκευτική, είναι εκείνη που αναλαμβάνει το έργο αυτό.

⁵⁶ Για τη έννοια του *ijma* (συναίνεση) Πηγή Dekmejian Hrair. (2007). «*Επαναστατημένο Ισλάμ, ο φονταμενταλισμός στον αραβικό κόσμο*», (σελ.527). Αθήνα: ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

⁵⁷ Αντίθετα, στο σιιτικό Ισλάμ, η ύπαρξη του Ιμαμάτου, το οποίο έλκει την καταγωγή του από το γενεαλογικό δέντρο του 4ου Χαλίφη Αλή και οι αυστηρές δομές της *marjiyyah* (Μαρτζαίγια) ή ιεραρχίας του κλήρου δεν αφήνουν περιθώρια για προσωπικές πρωτοβουλίες σε θέματα πίστης και ερμηνείας των Ιερών Κειμένων.

⁵⁸ Παπαγεωργίου Φ. – Σαμούρη Α. (2012). «*Ισλαμισμός και Ισλαμοφοβία*», (σελ. 69-70). Αθήνα : Ταξιδευτής.

Άλλοτε δε, σε σύμπλευση με το λαό, αντιτίθενται ενάντια στη πολιτική και τα συμφέροντα της εκάστοτε ηγεσίας.⁵⁹

Ισλάμ, Αφγανιστάν και Ταλιμπάν

19. Η εισβολή⁶⁰ της Σοβιετικής Ένωσης στο Αφγανιστάν, στο πλαίσιο στήριξης της παραπύουσας και μη δημοφιλούς κουμμουνιστικής κυβέρνησης από τους εξεγερμένους ισλαμιστές, λίγο μετά τη πτώση του Σάχη στο Ιράν, είχε ως αποτέλεσμα την αντίδραση σχεδόν του συνόλου του μουσουλμανικού κόσμου,⁶¹ προσελκύοντας μαχητές από πολλά μέρη του, ιδιαίτερα από τα φιλικά προσκείμενα προς τη δύση αραβικά κράτη.⁶² Τον Φεβρουάριο του 1989, μετά την ήττα και την αποχώρηση των Σοβιετικών, ξεκίνησε ένας πενταετής εμφύλιος πόλεμος στον οποίον επικράτησαν τελικά οι Ταλιμπάν, οι οποίοι ως ακόλουθοι της σκληρότερης εκδοχής του Ουαχαμπίσμου, επέβαλαν την κατακρίτα από μεγάλο μέρος του λαού του Αφγανιστάν «ισλαμική καθαρότητα». Εμφανίσθηκαν το 1994 ως ένα θρησκευτικό αλλά συνάμα και πολιτικό κίνημα. Ο όρος «taliban» είναι ο πληθυντικός του «taleb», ήτοι μαθητής ή φοιτητής.⁶³ Η επαφή τους με τον Ουαχαμπίσμό συντελέστηκε διαμέσου των θεολογικών σχολών Deobandi και των madrassas.⁶⁴ Οι πλειονότητα τους όμως δεν ολοκλήρωσε τις σπουδές τους σε αυτά λόγω της εθελοντικής συμμετοχής τους στο πόλεμο εναντίων της ΕΣΣΔ. Παρόλα αυτά συνέχισαν να αυτοαποκαλούνται taliban, όνομα που έλαβε και το κίνημα τους. Η δικτύωση των θεολογικών σχολών Deobandi και madrassas τόσο με το Πακιστάν,

⁵⁹ Warburg Gabriel. (1971, August). «*Religious Policy in the Northern Sudan: Ulama and Sufism, 1899-1918*», (σελ. 89-119). Ανάκτηση από Asian and African Studies: <https://www.africabib.org/rec.php?RID=P00058781>

⁶⁰ Ο Σοβιετικός πόλεμος στο Αφγανιστάν, γνωστός επίσης ως Σοβιετικο-αφγανικός πόλεμος, ονομάζεται η εννιάχρονη σύγκρουση (27 Δεκεμβρίου 1979 - 15 Φεβρουαρίου 1989) που διεξήχθη μεταξύ των σοβιετικών δυνάμεων που υποστηρίζονταν από το κυβερνών Δημοκρατικό Κόμμα Μαρξιστών του Λαού του Αφγανιστάν και της ομάδας αντίστασης των Μουτζαχεντίν. Η ομάδα των Μουτζαχεντίν από την πλευρά της υποστηριζόταν από πλήθος δυνάμεων μεταξύ των οποίων οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Σαουδική Αραβία, το Πακιστάν και άλλα μουσουλμανικά έθνη. Η όλη σύγκρουση διεξήχθη στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου και υπήρξε σύγχρονη με την Ισλαμική Επανάσταση του 1979 και τον Ιρανο-ιρακινό Πόλεμο (Σεπτέμβριος 1980 - Αύγουστος 1988).

⁶¹ Pagden Antony. (2008). «*Κόσμοι σε Πόλεμο: 2.500 χρόνια σύγκρουσης ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση*», (σελ. 520). Oxford: Oxford University Press.

⁶² Ενδεικτικά η Σαουδική Αραβία πρόσφερε στους επίδοξους μουτζαχεντίν 70% έκπτωση στις πτήσεις των Saudi Airlines με προορισμό το Πεσάβαρ του Πακιστάν όπως και η Αίγυπτος, επειδή όπως δήλωνε ο Αιγύπτιος πρόεδρος Σαντάτ, «είναι μουσουλμάνοι αδελφοί και έχουν προβλήματα».

⁶³ John L. Esposito. (2008, Οκτ. 15), (σελ. 91, 466, 658, 659, 680, 683, 703-704).

⁶⁴ Τα κυκλώματα των σχέσεων των προαναφερόμενων ιδρυμάτων (θεολογικών σχολών και madrassas) αυτών μεταξύ Πακιστάν και Αφγανιστάν χρησίμευσαν στη διοχέτευση της στρατιωτικής και οικονομικής βοήθειας προερχομένης απ' τη CIA των ΗΠΑ, της Σαουδικής Αραβίας, του Πακιστάν και των αραβικών κρατών, συνδέοντας τους taliban με τον διεθνή ισλαμιστικό χώρο και ιδίως τους Σαουδάραβες wahhabi οι οποίοι, εκτός απ' την παροχή των υποτροφιών, αποστέλλουν και διδάσκοντες.

οσο και με το Αφγανιστάν, χρησίμευσαν ως διάδρομος διοχέτευσης της οικονομικής αλλά και στρατιωτικής συνδρομής προς το κίνημα από το Πακιστάν, τις Ηνωμένες Πολιτείες μέσω της CIA και της Σαουδικής Αραβίας με αποτέλεσμα, πλέον της προφανούς ενίσχυσης του, την σύνδεση και επιρροή του με τη διεθνή ισλαμιστική ιδεολογία και κυρίως με τους Σαουδάραβες Ουαχαμπιστές.⁶⁵ Οι Ταλιμπάν ισχυρίζονται ότι ακολουθούν την παράδοση του σκέλους Deobandī⁶⁶ του Σουνιτικού⁶⁷ Χαναφισμού⁶⁸. Ωστόσο, το Darul Uloom Deoband στην Ινδία, το ίδρυμα που αποτελεί το λίκνο του κινήματος Deobandī στην περιοχή, έχει δηλώσει ότι η προσέγγιση των Ταλιμπάν είναι πολύ ριζοσπαστική από τη φύση της και έρχεται σε αντίθεση με τους αρχικούς στόχους του εν λόγω κινήματος.⁶⁹ Πολλοί μελετητές εκτιμούν ότι το σύστημα πεπιοθήσεων των Ταλιμπάν είναι ένα μείγμα τόσο του ουαχαμπισμού όσο και του Deobandī. Ωστόσο, αρκετοί υψηλόβαθμοι ηγέτες των Ταλιμπάν έχουν υποστηρίξει ότι το κίνημά τους επηρεάζεται από τον Χανφισμό (Hanfism) και όχι από τον Ουαχαμπισμό (Wahhabism). Στην πραγματικότητα, το επιχείρημα που έχει διατυπωθεί είναι ότι οι Ταλιμπάν έχουν επίσης δεσμούς με τη σουφιστική (Sufi) προσέγγιση του Ισλάμ. Παρ' όλα αυτά, η σύνδεση των Ταλιμπάν με τους Άραβες μαχητές του Ουαχαμπισμού επηρεάστηκε έντονα από οικονομικούς λόγους. Η συνεργασία μεταξύ τους δύναται να εκτιμηθεί ότι είναι τόσο ρεαλιστική όσο και στρατηγικής φύσεως.

20. Τον Νοέμβριο του 1994, οι Ταλιμπάν καταλαμβάνοντας τον έλεγχο της Κανταχάρ στο νότιο Αφγανιστάν, αποκτούσαν ταυτόχρονα και τη θρησκευτική νομιμοποίηση μεταξύ των αγροτικών κοινοτήτων των Παστούν. Τη στιγμή αυτή επέλεξε ο αρχηγός τους, ο Μουλάς Μοχάμεντ Ομάρ (Muhammad Omar) να φορέσει τον ιερό μανδύα του Προφήτη Μωάμεθ⁷⁰ σε μια δημόσια συγκέντρωση και να

⁶⁵ Πάτελος Κ. (2006), (σελ. 319-320).

⁶⁶ Το κίνημα Deobandī ή Deobandism είναι ένα αναγεννησιακό κίνημα εντός του Σουνιτικού Ισλάμ που προσχωρεί στη νομική σχολή Hanafi. Δημιουργήθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα γύρω από το Darul Uloom Madrassa στο Deoband της Ινδίας, από το οποίο προέρχεται το όνομα, από τους Muhammad Qasim Nanautavi, Rashid Ahmad Gangohi και αρκετούς άλλους, μετά την Ινδική εξέγερση του 1857–58. Πηγή: Ingram Brannon. (2018). «*Revival from Below: The Deoband Movement and Global Islam*». Oakland: University of California Press.

⁶⁷ Ο Σουνιτισμός: «Οι άνθρωποι της παράδοσης και της κοινότητας των πιστών ». Οι σουνίτες παρουσιάζονται ως οι κάτοχοι της μουσουλμανικής ορθοδοξίας γιατί παρέμειναν πιστοί στην παράδοση του Προφήτη (Sunna). Αντιτίθενται με λιγότερη ή περισσότερη βία σε κάθε σχισματική τάση. Για αυτούς η «Θεία Αποκάλυψη» εκπληρώνεται από τον Προφήτη, ο νόμος ολόκληρος εμπεριέχεται στο Κοράνι, οι παραδόσεις καθορίζονται βάσει της ζωής του προφήτη και τελικά από Ομόφωνη απόφαση της κοινότητας των πιστών. Η άσκηση της προσωπικής ερμηνείας περιέχεται στο έργο των τεσσάρων μεγάλων νομικών σχολών του 8/9 αιώνα. Της σχολής του Χαναφισμού, της σχολής του Μαλικισμού, της σχολής του Σουφισμού και της σχολής του Χανμπαλισμού.

⁶⁸ Μονοθεϊστική θρησκεία του Χαναφισμού

⁶⁹ Kleiner, J. (2007), (σελ. 29).

⁷⁰ Ο μανδύας του Προφήτη Μωάμεθ ήταν κλειδωμένος σε μια κρύπτη στο βασιλικό μαυσωλείο στην Κανταχάρ και σύμφωνα με τον λαϊκό μύθο, θα μπορούσε να την αγγίξει μόνο ένας αληθινός Amir-ul-Momineen (Ηγέτης των πιστών).

αυτοανακηρυχθεί ως «Ηγέτης των Πιστών» (Amir-ul-Momineen).⁷¹ Εκατοντάδες παρόντες θρησκευτικοί ηγέτες συνηγόρησαν στο να είναι ο Μουλάς Ομάρ ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης ενός ιερού πολέμου για να κατακτήσει ολόκληρο το Αφγανιστάν, επικροτώντας στο να φέρει τον τίτλο του «Amir-ul Momineen». Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι, καθώς οι μουλάδες φώναζαν, «Amir-ul momineen!», ο Μουλάς Ομάρ κέρδισε τη νομιμότητα που χρειαζόταν για να επιδιώξει την κατάκτηση του υπόλοιπου Αφγανιστάν. Το χρονικό αυτό σημείο αποτελεί αναμφισβήτητα το πιο σημαντικό ορόσημο στο κίνημα των Ταλιμπάν και επέτρεψε στον Ομάρ να διεκδικήσει το δικαίωμα «να ηγείται όχι μόνο όλων των Αφγανών, αλλά όλων των μουσουλμάνων».⁷² Συναφώς, έδωσε στο κίνημα έναν χαρισματικό αρχηγό, ο οποίος ήταν εν συνέχεια σε θέση να αντλήσει τα όποια πολιτικά και στρατιωτικά οφέλη, χρησιμοποιώντας τόσο το ισχυρό θρησκευτικό αφήγημα του Ισλάμ, όσο και τον μυστικισμό που ενυπάρχει στην κουλτούρα των Παστούν.⁷³ Ενδεικτικά, ο εκπρόσωπος των Ταλιμπάν Μουλά Βακίλ σε συνέντευξη του αναφέρει ότι: «Οι αποφάσεις βασίζονται στις συμβουλές του Amir-ul Momineen. Για εμάς η διαβούλευση δεν είναι απαραίτητη. Πιστεύουμε πως η θέση μας είναι ευθυγραμμισμένη με τη Σαρία. Συμμορφωνόμαστε με την άποψη του Εμίρη ακόμη και αν μόνος του αποκτά αυτήν την άποψη. Δε θα υπάρχει επικεφαλής του κράτους. Αντί αυτού θα υπάρχει ένας Amir-ul Momineen. Ο Μουλά Ομάρ θα είναι η ανώτατη αρχή και η κυβέρνηση δε θα μπορεί να εφαρμόσει καμία απόφαση στην οποία αυτός δε συμφωνεί. Οι γενικές εκλογές είναι ασυμβίβαστες με τη Σαρία και για αυτό τις απορρίπτουμε.»⁷⁴

21. Σύμφωνα με το προφίλ του που δημοσίευσαν οι Ταλιμπάν μετά τον θάνατό του, ο Μουλά Ομάρ γεννήθηκε σε μια οικογένεια θρησκευόμενων με μέτρια μόρφωση κάπου γύρω στο 1960 στην περιοχή Khakrez της Κανταχάρ. Το υπόβαθρό του δεν ήταν αξιοσημείωτο, ωστόσο όταν ήταν στα τέλη της δεκαετίας του 1990, κυβερνούσε το Αφγανιστάν με τον τίτλο που υποδήλωνε μια μοναδική θέση στον ισλαμικό κόσμο αυτή του amir al-mu'minin. Όσοι τον γνώριζαν ωστόσο, επιμένουν ότι παρέμεινε πιστός στις ρίζες του. Οι Ταλιμπάν που ήταν κοντά στον Μουλά Ομάρ τόσο τη δεκαετία του 1990, όσο και στις αρχές της δεκαετίας του 2000 τον περιγράφουν ως ευγενικό, ευσεβή και μετριοπαθή. Τον σέβονται ως μαθητή της madrassa που συμμετείχε στον αγώνα κατά της σοβιετικής κατοχής, που βοήθησε να τερματιστεί ο εμφύλιος πόλεμος μεταξύ των αντίπαλων ισλαμιστικών φατριών μετά τη σοβιετική αποχώρηση και πρωτοστάτησε στην επέμβαση του NATO. Η

⁷¹ Norimitsu Onishi. (2001, Dec. 19). «A Tale of the Mullah and Muhammad's Amazing Cloak.» The New York Times. Ανάκτηση από <https://www.nytimes.com/2001/12/19/international/asia/a-tale-of-the-mullah-and-muhammads-amazing-cloak.html>

⁷² Ahmed Rashid. (2001). «Taliban: Militant Islam, Oil, and Fundamentalism in Central Asia», (σελ. 42). New Haven,: Yale University Press.

⁷³ Joseph A. Raelin. (2003, March 01). «The Myth of Charismatic Leaders», (σελ. 46). Ανάκτηση από SSRN's: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3354118

⁷⁴ Βακίλ, Μ. (1996., Οκτώβριος 23). Συνέντευξη με τον εκπρόσωπο των Ταλιμπάν Μουλά Βακίλ. (Rashid, Δημοσιογράφος) Al-Majallah.

ηγεσία των Ταλιμπάν πέρασε δύο χρόνια μετά το θάνατο του το 2013 προσποιούμενη ότι ήταν ζωντανός, εκδίδοντας μάλιστα δηλώσεις στο όνομά του, από φόβο ότι ο θάνατός του θα υπονόμει το ηθικό σε ένα κρίσιμο στάδιο της εξέγερσης. Τώρα, αντιμέτωποι με εσωτερική διχόνοια για θέματα όπως το συνεχιζόμενο κλείσιμο των σχολείων θηλέων, η αποτυχία να επιτραπεί η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας από τον ΟΗΕ σε απομακρυσμένες περιοχές και οι ψίθυροι για διαφθορά σε βασικά υπουργεία της κυβέρνησης, φαίνεται ότι απαιτείται ξανά η αναβίωση της μνήμη του Μουλά Ομάρ. Κανείς άλλος στην ιστορία των Ταλιμπάν δεν έχει φήμη που να πλησιάζει τη δική του μεταξύ των συναγωνιστών του. Φυσικά, αυτές δεν είναι οι απόψεις του τεράστιου αριθμού των Αφγανών που υπέφεραν υπό την κυριαρχία των Ταλιμπάν. Όμως, παρόλο που σίγουρα υφίστανται τόσο μια πρόθεση αγιογραφία του, όσο και νότες μιας επιλεκτικά νοσταλγικής ανάγνωσης της ιστορίας, υπήρξε αναμφίβολα ο ισχυρός ενοποιητικός δεσμός για τους οπαδούς του. Η φήμη της ακεραιότητας αλλά και της αυτοθυσίας του, έθεσε τις βάσεις για την εξέγερση και τελικά την επικράτηση της οργάνωσης εναντίων των ΗΠΑ.⁷⁵

Η εκδοχή των Ταλιμπάν για το Ισλάμ

22. Έτσι και μετά την ανάληψη, ή κατ' άλλους κατάληψη της εξουσίας, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι Ταλιμπάν ανακοίνωσαν τη πρόθεσή τους να εφαρμόσουν μια εκδοχή του νόμου της Σαρία στο Αφγανιστάν. Ωστόσο, δεν ήταν απολύτως σαφείς σχετικά με τις λεπτομέρειες τόσο του νόμου, όσο και της εφαρμογής αυτού. Τόνισαν ότι ήταν ένας θείος νόμος που δεν δύναται να επιδεχθεί ουδεμία αλλαγή σε καμία περίπτωση. Επιπρόσθετα, από την αρχή, οι ηγέτες των Ταλιμπάν προσπάθησαν να υποστηρίξουν την εξουσία τους, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι η Σαρία απαγόρευε τη δημοκρατία και την οιαδήποτε εκλογική διαδικασία και ως εκ τούτου επιβάλλεται όλα τα άλλα πολιτικά κόμματα να απαγορευθούν. Συναφώς, ο εκπρόσωπος των Ταλιμπάν Μουλά Βακίλ σε συνέντευξη του αναφέρει ότι: «Η Σαρία δεν επιτρέπει την εξάσκηση πολιτικής ή τα πολιτικά κόμματα. Για αυτό δεν πληρώνουμε τους αξιωματούχους ή τους στρατιώτες μας και τους παρέχουμε μόνο τροφή, ενδύματα, υποδήματα και οπλισμό. Θέλουμε να ζήσουμε όπως ο Προφήτης πριν από 1400 χρόνια, και η τζιχάντ είναι το δίκαιό μας. Θέλουμε να αναδημιουργήσουμε την εποχή του Προφήτη, και κάνουμε απλά αυτό που ο λαός μας ζητά τα τελευταία 14 χρόνια.»⁷⁶

23. Στην ουσία, αυτό που οι Ταλιμπάν προέβλεπαν ως νόμο της Σαρία, ήταν στην πραγματικότητα ένα μείγμα τόσο της Σαρία, όσο και του εθνικού νόμου

⁷⁵ Qazizai, F. (2022, May 02). «*The Taliban Still Depend on Mullah Omar's Legacy*». Ανάκτηση από New Lines Magazine: <https://newlinesmag.com/newsletter/the-taliban-still-depend-on-mullah-omars-legacy/>

⁷⁶ Βακίλ, Μ. (1996., Οκτώβριος 23). «*Συνέντευξη με τον εκπρόσωπο των Ταλιμπάν Μουλά Βακίλ*». (Rashid, Δημοσιογράφος) Al-Majallah.

της φυλής των Παστούν, ήτοι του Pashtunwali ή Pakhtunwali που αφορά το παραδοσιακό τρόπο ζωής, ενώ περιγράφεται ως ένας κώδικας τιμής του λαού Pashtun με τον οποίο ζουν και περιλαμβάνει τη φιλοξενία (melmastia), τη συγχώρεση (nanawati) και την αμοιβαιότητα (badal), συμπεριλαμβανομένης της εκδίκησης,⁷⁷ χωρίς όμως να εντοπίζεται η έμμεση επιρροή της τελευταίας σε αυτούς.⁷⁸ Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, θα μπορούσε να λεχθεί ότι οι Ταλιμπάν λόγω της περιορισμένης γνώσης του Ισλάμ, καθόσον δεν είχαν γνώσεις της αραβικής γλώσσας, οδηγήθηκαν, μέσω της άγνοιας και η στενής κοσμοθεωρίας τους, να συνδυάσουν το Pashtunwali με τον ισλαμικό νόμο.⁷⁹

24. Αν και η ενάσκηση του Ισλαμισμού από τους Ταλιμπάν περιέχει στοιχεία που προέρχονται από τα έθιμα των φυλών των Παστούν, η εκδοχή του Ισλάμ που ακολουθούν διαφαίνεται να μην έχει τελικά μεγάλη συνάφεια με το Ισλάμ που ασκούν πράγματι οι Παστούν στη παραδοσιακή φυλετική τους κοινωνία.⁸⁰ Οι Παστούν ισχυρίζονται ότι είναι γνήσιοι μουσουλμάνοι και μεταξύ των πρώτων που προσηλυτίστηκαν στο Ισλάμ και το ασπάστηκαν.⁸¹ Δεν θεωρούν ότι το *riwaj*, ήτοι ο παραδοσιακός κώδικας συμπεριφοράς τους είναι αντίθετος με τις αρχές Ισλάμ. «Για τον άνθρωπο της φυλής, το Ισλάμ παρέχει συγκεκριμένες πολιτικές καθώς και κοινωνικούς / θρησκευτικούς σχηματισμούς, μέσα στους οποίους βρίσκεται η ταυτότητα των Παστούν».⁸² Ένας άλλος σχολιαστής παρατηρεί ότι «ο κώδικας ηθικής των Παστούν (pashtunwali) διατηρείται δίπλα - δίπλα με τη Σαρία. Υπό αυτή την έννοια, οι Παστούν αναγνωρίζουν το Ισλάμ με τον «Παστουνισμό».⁸³ Ο Pashtunwali θεωρείται από τους Παστούν ως ο ενδεδειγμένος τρόπος άσκησης του αληθινού Ισλάμ.⁸⁴ Τα ισλαμικά σύμβολα χρησιμοποιούνται ευρέως στην κοινωνία τους για τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης. Ωστόσο, η κυβερνητική αρχή των Ταλιμπάν έχει κατά καιρούς προσπαθήσει να περιορίσει τη δύναμη των φυλετικών αρχηγών, παρεμβαίνοντας στους φυλετικούς κώδικες και τις πρακτικές τους,

⁷⁷ Lutz Rzehak. (2011, March 14). «*Doing Pashto*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20110321LR-Pashtunwali-FINAL.pdf>

⁷⁸ Thomas Barfield. (2003, June 26). «*Afghan Customary Law and Its Relationship to Formal Judicial Institutions*», (σελ. 35). Ανάκτηση από United States Institute for Peace: <https://www.usip.org/sites/default/files/file/barfield2.pdf>

⁷⁹ Anchita Borthakur, A. K. (2020, October 28). «*Ethnicity Or Religion? The Genesis Of The Taliban Movement In Afghanistan*», (σελ. 820-821). Ανάκτηση από Taylor and Francis Group: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03068374.2020.1832772?journalCode=raaf20>

⁸⁰ Elizabeth Tonkin, M. M. (1989). «*History and Ethnicity*». London: Routledge.

⁸¹ Bernt Glatzer. (1998). «*Being Pashtun - Being Muslim: Concepts Of Person And War In Afghanistan*», (σελ. 83-94). Στο B. Glatzer, «*Essays on South Asian Society: Culture and Politics II*». Berlin, Germany: Zentrum Moderner Orient. Ανάκτηση από <https://www.khyber.org/publications/021-025/glatzer1998.pdf>

⁸² Akbar S. Ahmed. (1983). «*Religion and Politics in Muslim Society: Order and Conflict in Pakistan*», (σελ 141). Cambridge: University of Cambridge.

⁸³ Senzil K. Nawid. (1999). «*Religious Response to Social Change in Afghanistan, 1919-1929: King Aman-Allah and the Afghan Ulama*», (σελ. 5). California: Mazda Publishers.

⁸⁴ Bernt Glatzer. (1998), (σελ. 9).

προσπαθώντας επίσης να επιβάλει την αυστηρή Σαρία⁸⁵ ως μέσο ενίσχυσης της εθνικής ενότητας.

25. Αυτό οδηγεί στο ερώτημα της σύγκρουσης μεταξύ της «φυλετικοποίησης του Ισλάμ» και της «ισλαμοποίησης των φυλών». Δεν δύναται να αγνοηθεί ότι σε ορισμένα θέματα, όπως για παράδειγμα ο γάμος, το διαζύγιο και τα κληρονομικά δικαιώματα, το Pashtunwali διαφέρει από τους νόμους του Ισλάμ. Έτσι, καθίσταται αντιληπτό ότι η πρωταρχική πίστη ενός Παστούν εντοπίζεται στο φυλετικό κώδικα του Pashtunwali και όχι στο Ισλάμ. Ωστόσο, το Ισλάμ παραμένει ως ενοποιητικός παράγοντας στην ιδιαίτερα κατακερματισμένη φυλετική κοινωνία. Ακόμη και κατά τη λειτουργία μιας jirga, ο όρκος δίνεται πάντα μπροστά στο Κοράνι.⁸⁶ Ως άλλο παράδειγμα η κήρυξη του jihad γίνεται, επίσης και ως επί το πλείστον, από θρησκευτική προσωπικότητα στο Αφγανιστάν. Εν ολίγοις, το Ισλάμ συνυπάρχει με τη φυλετική δομή της κοινωνίας των Παστούν. Η έννοια των «απίστων», ήτοι οι ΗΠΑ μαζί με τους ξένους συμμάχους τους και τον αφγανικό στρατό, που προσπαθούν να αλλάξουν τη φυλετική δομή της κοινωνίας των Παστούν απαντάται επομένως τόσο με το Pashtunwali, όσο και με το Ισλάμ μαζί, προκαλώντας έντονες αντιδράσεις στον αφγανικό νότο. Οι Παστούν θεωρούν ότι για να διατηρήσουν τις παραδοσιακές φυλετικές αξίες, τον πολιτισμό και τους κώδικες τους, είναι απαραίτητο να τηρούν τις βασικές αρχές του Ισλάμ. Δια μέσου της ιστορίας, όποτε οι Παστούν αντιμετώπιζαν οποιονδήποτε κίνδυνο από ξένες δυνάμεις, οι παραδοσιακές φυλετικές αρχές και το θρησκευτικό κατεστημένο συνέπρατταν για να διαφυλάξουν τα εδάφη τους. Είναι εύκολο να ξεσηκωθεί ο λαός για την υπεράσπιση του μουσουλμανικού του έθνους σε περίπτωση επίθεσης από τους λεγόμενους απίστους. Αλλά από τη δεκαετία του 1980 το ριζοσπαστικό Ισλάμ χρησιμοποιήθηκε για να αντισταθμίσει τον εθνικισμό των Παστούν, ιδίως υπό την επιρροή εξωτερικών δυνάμεων στην περιοχή, όπως το Πακιστάν.⁸⁷

26. Παρόλο που οι Παστούν δεν θεωρούν ότι το Pashtunwali έρχεται σε αντίθεση ουσιαστικά με τις αρχές του Ισλάμ, εντούτοις ο ρόλος αλλά και η επιρροή του ριζοσπαστικού Ισλάμ στην κοινωνία τους αυξήθηκε σημαντικά μετά τη σοβιετική εισβολή στο Αφγανιστάν τη δεκαετία του 1980 και πιο συγκεκριμένα με την εμφάνιση των Ταλιμπάν μετά το 1994. Οι Ταλιμπάν αντικατέστησαν, ως ένα βαθμό, τον εθνικισμό των Παστούν με την ιδέα της δικής τους εκδοχής του ισλαμισμού των Παστούν.⁸⁸ Έτσι, κατάφεραν να ενσωματώσουν τις φυλετικές αξίες αυτών στη δική τους ριζοσπαστική μορφή του Ισλάμ. Η ηγεσία των Ταλιμπάν χρησιμοποίησε τη

⁸⁵ Για παράδειγμα κατά την εποχή του εμίρη Αμπντούρ Ραχμάν, (1880-1901).

⁸⁶ Misdaq Nabi. (2006). «*Afghanistan: Political Frailty and Foreign Interference*», (σελ. 43-46). New York: Routledge.

⁸⁷ Amin Saikal. (2010, May 06). «*Afghanistan and Pakistan: The Question of Pashtun Nationalism ?*», (σελ. 9). Ανάκτηση από Journal of Muslim Minority Affairs Vol. 30. Issue 1: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13602001003650572>

⁸⁸ Abubakar Siddique. (2014). «*The Pashtun Question: The Unresolved Key to the Future of Pakistan and Afghanistan*». London: C Hurst & Co Publishers Ltd.

θρησκεία για να νομιμοποιήσει την κυριαρχία της.⁸⁹ Συναφώς, όταν κατέστη δυνατόν να θέσουν υπό τον έλεγχο τους την πλειονότητα της αφγανικής επικράτειας, μετονόμασαν το Ισλαμικό Κράτος του Αφγανιστάν σε Ισλαμικό Εμιράτο του Αφγανιστάν.⁹⁰

Ταλιμπάν και Σαρία

27. Οι Ταλιμπάν ήρθαν στην εξουσία για να εγκαθιδρύσουν ένα «καθαρό» ισλαμικό κράτος στο Αφγανιστάν και να εφαρμόσουν τη δική τους εκδοχή του νόμου της Σαρία. Όποιος αμφισβητούσε την ερμηνεία τους για το Ισλάμ τιμωρούνταν πολύ σκληρά.⁹¹ Επιπρόσθετα, η επιβολή πολλών περιορισμών για τις γυναίκες, ήταν μια άλλη απόδειξη της εξαιρετικά παραδοσιακής και πατριαρχικής αντίληψης των Ταλιμπάν επί της κακώς εννοούμενης ερμηνεία της ισλαμικής ιδεολογίας από αυτούς.⁹² Δέον όπως αναφερθεί ότι οι Ταλιμπάν απαγόρευαν τη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση. Οι γυναίκες που εξέρχονταν της οικίας των ήταν υποχρεωτικό να φέρουν μπούρκα, ήτοι φόρεμα που καλύπτει ολόκληρο το σώμα εκτός από μια μικρή σχισμή στο ύψος των οφθαλμών. Συναφώς, υποχρεούντο να συνοδεύονται από έναν άντρα συγγενή.⁹³ Υπήρξε απαγόρευση νοσηλείας γυναικών από το ανδρικό ιατρικό προσωπικό. Επιπρόσθετα, η θρησκευτική αστυνομία τον Φεβρουάριο του 1998, διέταξε το μαύρισμα των παράθυρων των κατοικιών με σκοπό την αποφυγή παρατήρησης των γυναικών από έξω. Απαγορεύθηκαν δραστηριότητες όπως η παρακολούθηση τηλεόρασης, κινηματογράφου, βιντεοταινιών, η ακρόαση μουσικής και παιχνίδια όπως το σκάκι, το ποδόσφαιρο και το πέταγμα χαρταετού.⁹⁴ Επίσης απαγορεύτηκε η διατήρηση κατοικίδιων ζώων, τα οποία θανατώνονταν από τους Ταλιμπάν. Παρόλο που οι Παστούν δύναται να χαρακτηριστούν ως ευσεβείς μουσουλμάνοι, η ακραία ιδεολογία των Ταλιμπάν και τα διατάγματα για το πώς πρέπει να ασκεί κανείς το Ισλάμ, δυσαρεστούν την συντριπτική πλειοψηφία του φυλετικού πληθυσμού τους. Για παράδειγμα, παρά τις

⁸⁹ Kleiner, J. (2007), (σελ. 29).

⁹⁰ CIA: The World Factbook. (2013, Ιουλίου 21). «*The self-proclaimed Taliban government refers to the country as Islamic Emirate of Afghanistan*». Ανάκτηση από CIA – The World Factbook – Afghanistan: <https://www.webcitation.org/6IH17fQht?url=http://www.umsl.edu/services/govdocs/wofact2001/geo/s/af.html#Govt>

⁹¹ Barnett Rubin. (2003, Μάιος). «*Transitional Justice and Human Rights in Afghanistan*». International Affairs - Royal Institute of International Affairs, Vol. 79 (Issue 3), (σελ. 567-581). Ανάκτηση από <https://www.jstor.org/stable/3569363>

⁹² Anchita Borthakur, A. K. (2020, October 28), (σελ. 828).

⁹³ Υπήρξε περίπτωση δημοσίου μαστιγώματος εκατό φορές επειδή παρέστη εκτός οικίας με άνδρα που δεν ήταν συγγενής της, κατηγορούμενη για μοιχεία.

⁹⁴ Έχει αναφερθεί ότι όταν τα παιδιά που πετούσαν χαρταετό, ξυλοκοπήθηκαν.

συχνές επιθέσεις σε διάφορα ιερά των Σούφι (Sufi)⁹⁵ στις περιοχές που αποτελούνται στη πλειοψηφία τους από πληθυσμούς των Παστούν, οι Ταλιμπάν δεν κατάφεραν να καταστείλουν πλήρως την πρακτική των ντόπιων να επισκέπτονται τα ιερά αυτά.⁹⁶ Πράγματι, ακόμη και ο ίδιος ο Mullah Omar δεν απέφευγε να επισκεφθεί αυτά τα ιερά ή τους τάφους των sufi pirs (ιερών ή αγίων ανδρών),⁹⁷ πρακτική με την οποία μεγάλωσε στο νότιο Αφγανιστάν.⁹⁸ Ωστόσο, οι πρακτικές αυτές έγιναν αργότερα πεδίο αντιπαράθεσης και μήλον της έριδος μεταξύ των Αράβων μαχητών και των Ταλιμπάν.

28. Εκ των ανωτέρω δύναται να λεχθεί ότι, κατά κάποιο τρόπο, η θρησκευτική ιδεολογία των Ταλιμπάν αντλεί τις ρίζες της από ορισμένες αγροτικές παραδόσεις των Παστούν, οι οποίες είχαν πεδίο εφαρμογής κυρίως στα χωριά των νότιων εδαφών τους και που ίσχυαν στο Αφγανιστάν πριν από το 1979. Οι κανόνες και τα έθιμα του λαού του νοτίου Αφγανιστάν αναγνωρίστηκαν και υιοθετήθηκαν από τους Ταλιμπάν στη διάρκεια της κυριαρχίας τους. Έτσι, η αυστηρή επιτήρηση και η έμφαση στην εξωτερική εμφάνιση που επιβλήθηκαν με άκρως πιεστικό τρόπο στις υπόλοιπες, με διαφορετική πολιτισμική νοοτροπία αλλά και φυλετική προέλευση, περιοχές του Αφγανιστάν⁹⁹, αποτελούσαν κανόνες, έθιμα και νόρμες που ήδη γνώριζε και ακολουθούσε ο πληθυσμός των περιοχών του νοτίου Αφγανιστάν και των χωριών των Αφγανών Παστούν και είχαν εφαρμογή για μεγάλο χρονικό διάστημα πριν. Ενδεικτικά, οι Anand Gopal και Alex Strick van Linschoten αναφέρουν ότι: «Η ιδεολογία των Ταλιμπάν είναι ιστορικά ριζωμένη στον κόσμο των νότιων χωριών των Παστούν προ του 1979. Τα χωριά περιέχουν διάφορες και ανταγωνιστικές ηθικές παραδόσεις, οι οποίες έθεσαν τη βάση για το μελλοντικό κίνημα των Ταλιμπάν. Βασικά χαρακτηριστικά της καταστολής των Ταλιμπάν, όπως οι περιορισμοί στις γυναίκες ή η απαγόρευση της μουσικής, έχουν τα προηγούμενά τους στη νότια ύπαιθρο των Παστούν».¹⁰⁰

⁹⁵ Με τον όρο Σούφι εννοούμε εκείνες τις πρώτες ασκητικές κοινότητες του Ισλάμ, και οι οποίες εγκατέλειψαν τα εγκόσμια, πρεσβεύοντας ότι το ανθρώπινο πεπρωμένο εξαρτάται από την ανεξιχνίαστη θέληση του Θεού.

⁹⁶ Thomas J. Barfield. (2004, Ιούνιος 04). «*Problems in Establishing Legitimacy in Afghanistan*» (σελ. 263-293). Ανάκτηση από Iranian Studies, Vol. 37. Issue 2 : <https://www.jstor.org/stable/4311624>

⁹⁷ Peer ή Pir είναι τίτλος για έναν πνευματικό οδηγό των Σούφι. Αναφέρονται επίσης ως Hazrat (από τα αραβικά: حضرة) και Sheikh ή Shaykh, που είναι κυριολεκτικά το αραβικό αντίστοιχο. Ο τίτλος συχνά μεταφράζεται στα αγγλικά ως "άγιος". Στον Σουφισμό, ο ρόλος ενός Πιρ είναι να καθοδηγεί και να καθοδηγεί τους μαθητές του στο μονοπάτι των Σούφι.

⁹⁸ Adam Pain. (2010, April 07). «*Afghanistan Livelihood Trajectories: Evidence from Kandahar.*» Ανάκτηση από RefWorld: <https://www.refworld.org/docid/4c21ce4e2.html>

⁹⁹ Πχ στη Herat, στο Mazar-i Sharif κτλ.

¹⁰⁰ Anand Gopal, A. L. (2017, June 09), (σελ. 1).

Ταλιμπάν και Παστούν

29. Ως εκ τούτου, οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν από το κίνημα των Ταλιμπάν δεν δύναται να χαρακτηριστούν ως εντελώς ξένοι προς την αφγανική παράδοση, αν και ανήκουν κυρίως στις νότιες αγροτικές περιοχές, παρά σε άλλες πιο αστικές περιοχές ή σε εκείνες που κατοικούνται κυρίως από άλλες φυλετικές ομάδες. Όμως, αρκετά χρόνια μετά την αποχώρηση των Σοβιετικών, όταν οι Ταλιμπάν συγκροτήθηκαν ως επίσημη οργάνωση, παρατηρείται ότι επηρεάστηκαν και καθοδηγήθηκαν περισσότερο από την ιδέα του Ισλάμ καθαυτή. Αυτό συνέβη με την υποστήριξη του πακιστανικού στρατού και κυρίως της Υπηρεσίας Πληροφοριών του Πακιστάν (Inter-Services Intelligence - ISI).¹⁰¹ Εκτιμάται δε ότι, ως ένα βαθμό, οι Ταλιμπάν ως επίσημο κίνημα, ήταν δημιούργημα της ISI, η οποία έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στην οργάνωση, τον οπλισμό, την εκπαίδευση και τη χρηματοδότησή τους.¹⁰² Η εν λόγω υποστήριξη θεωρείται ως άκρως σημαντική για το κίνημα, στο χρονικό σημείο που αυτό εμφανίστηκε ως μια επίσημη οργάνωση, καθόσον αυτό που γεννήθηκε το 1994 ως τοπική πρωτοβουλία στην περιοχή Κανταχάρ, κατάφερε να εξαπλωθεί γρήγορα σε όλα τα εδάφη του Αφγανιστάν και να καταλάβει σχεδόν το 90% της χώρας, μέσω της εξωτερικής υποστήριξης, εξαιρουμένης της κοιλάδας Panj shir, του Badakhshan και τμημάτων της επαρχίας Takhar, έως το 1998.¹⁰³

30. Αν και το κίνημα των Ταλιμπάν δείχνει να εκφύεται εκ των περιοχών των Παστούν στο Αφγανιστάν, η άνοδός του δεν μπορεί να θεωρηθεί αποκλειστικά ως φαινόμενο των Παστούν, καθώς το ισλαμικό στοιχείο ήταν παρόν στο κίνημα από την αρχή του. Οι Ταλιμπάν πίστευαν ότι οι θρησκευτικές παραδόσεις που ασκούσαν στα χωριά των νότιων Παστούν, μέχρι τη σοβιετική επέμβαση, ήταν απόλυτα σύμφωνες με τα δόγματα του Ισλάμ και ως εκ τούτου διαμόρφωναν μια ιδανική ισλαμική κοινωνία. Στον αντίποδα όμως, την ίδια στιγμή οι Ταλιμπάν κατάργησαν επίσης ορισμένες από τις αυθεντικές πρακτικές που ακολουθούσαν στα χωριά που συνδέονται με τους νότιους Παστούν, όπως το έθιμο Baad, όπου οι γυναίκες μιας ομάδας παραδίδονταν σε μια εχθρική ομάδα για να τερματίσουν ή να αποτρέψουν μια αιματοχυσία καθώς και ο ρόλος των Khans στην επίλυση διαφορών.¹⁰⁴ Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ότι ο πληθυσμός των νότιων χωριών, που αποτελούσαν τη κύρια βάση υποστήριξης των Ταλιμπάν, να αρχίσει να εκλαμβάνει τον θρησκευτικό κώδικα της οργάνωσης ως αντιφατικό με την παραδοσιακή αγροτική πολιτιστική ζωή τους.¹⁰⁵ Ως εκ τούτου, σύντομα οι Ταλιμπάν απέκτησαν αρνητικό πρόσημο για ένα τμήμα του αγροτικού πληθυσμού των Παστούν. Εν

¹⁰¹ Η Διεύθυνση Inter-Services Intelligence, πιο γνωστή ως Inter-Services Intelligence ή απλά από τα αρχικά της ISI, είναι η βασική υπηρεσία μυστικών υπηρεσιών του Πακιστάν, υπεύθυνη για την παροχή κρίσιμων πληροφοριών εθνική αξιολόγηση της ασφάλειας στην κυβέρνηση του Πακιστάν.

¹⁰² David B. Edwards. (2001), (σελ. 170).

¹⁰³ Roland Martin Kraml. (2012, Ιανουάριος 18). «Changes in Pashtun tribal structures since 1978».

Ανάκτηση από Universität Wien: <https://theses.univie.ac.at/detail/18463#>

¹⁰⁴ Anand Gopal, A. L. (2017, June 09), (σελ. 27).

¹⁰⁵ David B. Edwards. (2001), (σελ. 172).

ολίγοις, τόσο οι Παστούν όσο και οι μη Παστούν ήταν αντίθετοι με ορισμένα από τα διατάγματα που ανακοινώθηκαν από το Υπουργείο Προώθησης της Αρετής και Πρόληψης της Βίας των Ταλιμπάν.

31. Συναφώς με τα ανωτέρω και από τις απαρχές της εμφάνισης των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν, οι διάφοροι μελετητές τους παρουσιάζουν μια τάση διαφοροποίησης σχετικά με το αν έπρεπε η εν λόγω ομάδα να χαρακτηριστεί ως αμιγώς εθνικιστικό κίνημα των Παστούν ή ως ένα ριζοσπαστικό ισλαμικό κίνημα με υπερφυλετικές τάσεις. Αυτές οι δύο εμφανείς πτυχές του κινήματος των Ταλιμπάν έχουν οδηγήσει σε μια μακροχρόνια «διαμάχη» μεταξύ των ερευνητών. Ενώ οι τάξεις των Ταλιμπάν είναι σε μεγάλο βαθμό γεμάτες με μαχητές που ανήκουν στην εθνοτική ομάδα των Παστούν, οι Ταλιμπάν, μέχρι τούδε, ποτέ δεν ανακήρυξαν επίσημα το κίνημα ως κίνημα των Παστούν. Σε κάθε περίπτωση όμως παρατηρείται ότι το στοιχείο των Παστούν έχει την πρωτοκαθεδρία, τουλάχιστον σε τοπικό επίπεδο. Οι Ταλιμπάν συχνά αφήνουν να θεωρείται, χωρίς όμως να το επιβεβαιώνουν, ότι αντιπροσωπεύουν την αντίδραση στα διαχρονικά δεινά των Παστούν, οι οποίοι και παρουσιάζονται από το κίνημα ως διωκόμενοι από την εκάστοτε αφγανική κυβέρνηση. Ήτοι, έχουν δημιουργήσει ένα αφήγημα ότι η παλιά εθνική τάξη που υπήρχε από τον σχηματισμό της αφγανικής αυτοκρατορίας το 1747, στην οποία οι Παστούν είχαν την πρωτοκαθεδρία, έχει πλέον εξαρθρωθεί με ότι συνεπάγεται αυτό για την εν λόγω φυλή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΤΑΛΙΜΠΑΝ

Η προέλευση του κινήματος των Ταλιμπάν

32. Στο πλαίσιο κατανόησης της ιδεολογίας των Ταλιμπάν απαιτείται αρχικά η εξέταση της προέλευσης του κινήματος τους, η οποία εντοπίζεται στη περίοδο της δεκαετίας του 1980, στη διάρκεια της σοβιετικής εισβολής. Τότε σχηματίστηκαν διάφορα ισλαμιστικά κινήματα (Tanzims)¹⁰⁶ ως μέρος της αντίστασης κατά των Σοβιετικών.¹⁰⁷ Η εν λόγω επέμβαση σε συνάφεια με το αρνητικό πρόσημο αυτής σε σχέση με το πληθυσμό της χώρας, ανάγκασε τους φοιτητές των *hujra*,^{108,109} ήτοι αυτούς που ζούσαν σε ανεπίσημους ξενώνες που ήταν δίπλα στα τζαμιά και τους μουλάδες του νότιου Αφγανιστάν, να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους και να έρθουν στο προσκήνιο συμμετέχοντας ενεργά στον αγώνα ενάντια στη Σοβιετική Ένωση. Το υφιστάμενο κίνημα των Ταλιμπάν δύναται να χαρακτηριστεί ως μια μεταγενέστερη εξέλιξη αυτών των δικτύων *hujra*. Έχουν εντοπισθεί αναφορές ότι είχαν σχηματιστεί εκείνη την εποχή διάφορες ομάδες των Ταλιμπάν. Η πρώτη εν λόγω ομάδα αναφέρθηκε από έναν τοπικό μάρτυρα, τον Abdul Awwal Zabulwal, από τη Zabul ήδη από το 1979.¹¹⁰ Παρόμοιες ομάδες αναφέρεται ότι σχηματίστηκαν επίσης στα Sangesar, Pashmul, Arghestan, Nelgham της επαρχίας Kandahar, Uruzgan, Kunar και Badghis.¹¹¹ Παρόλο που τα όποια πολιτικά κίνητρα πίσω από αυτές τις ομάδες δεν δύναται να αγνοηθούν, εκ των πηγών προκύπτει ότι γενικά, εκείνη την εποχή είτε συνδέονταν με το Harakat-i Inqilab-i Islami, είτε με το Hezb-i Islamil, ήτοι τη φατρία Khales. Όλες αυτές οι ομάδες αργότερα εντάχθηκαν στη κοινή συμμαχία Peshawar, δηλαδή την ένωση των επτά κομμάτων των Μουτζαχεντίν (Mujahideen), τα οποία σχηματίστηκαν περί το μέσον της δεκαετίας του 1980 για να πολεμήσουν ενάντια στην υποστηριζόμενη από τους Σοβιετικούς Αφγανική κυβέρνηση. Συναφώς, η εμφάνιση των τοπικών δικαστηρίων των Μουτζαχεντίν - Ταλιμπάν κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, τα οποία

¹⁰⁶ Τανζίμ ("οργάνωση") είναι μια αραβική λέξη που χρησιμοποιήθηκε από τον λαό του Αφγανιστάν για τα διάφορα πολιτικά ή στρατιωτικά «κόμματα» ή «ομάδες» που είχαν λάβει μέρος στις περιόδους του εμφυλίου πολέμου

¹⁰⁷ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter). «*How Tribal Are the Taleban?*», (σελ.15). Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20100624TR-HowTribalAretheTaleban-FINAL.pdf>

¹⁰⁸ Claus, P. J., Diamond, S., & Margaret Ann Mills. (2003). «*South Asian folklore: an encyclopedia : Afghanistan, Bangladesh, India, Nepal, Pakistan, Sri Lanka*». London: Taylor & Francis.

¹⁰⁹ Ο όρος *hujra* είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος στις περιοχές του Πακιστάν όπου κυριαρχούν οι Παστούν. Τα Pashtun *hujra* χρησιμοποιούνται κυρίως για να διασκεδάσουν άντρες επισκέπτες σε ένα νοικοκυριό, αν και μερικές φορές τα κοινοτικά *hujra* διατηρούνται επίσης από φυλετικές μονάδες. Σε μεμονωμένα σπίτια, το μέγεθος και τα στολίδια ενός *hujra* είναι μερικές φορές ενδεικτικά της οικογενειακής κατάστασης

¹¹⁰ Antonio Giustozzi. (2009). «*Decoding the New Taliban: Insights from the Afghan Field*», (σελ. 181). New York: Columbia University Press.

¹¹¹ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ.11).

λέγεται ότι ήταν πολύ αποτελεσματικά στη παροχή δικαιοσύνης στον πληθυσμό,¹¹² αποτελούν επίσης απόδειξη της περιόδου προέλευσης τους.

33. Οι Ταλιμπάν, ως οργάνωση, εμφανίστηκαν αρχικά ως αντίδραση στην ανεπάρκεια την ανικανότητα, η βαρβαρότητα και το φραξιονισμό που πολλοί Αφγανοί ένιωσαν εναντίων των ομάδων των Μουτζαχεντίν που έλεγχαν το Αφγανιστάν από το 1992 έως το 1996. Αρχικά, η οργάνωση των Ταλιμπάν ήταν δημοφιλής, καθώς υποσχόταν να επιφέρει ασφάλεια και σταθερότητα στη χώρα και να εφαρμόσει μια δίκαιη και αυστηρή εκδοχή του Ισλαμικού Νόμου της Σαρίας (Shari'ah).¹¹³ Ο πληθυσμός του Αφγανιστάν ήταν απογοητευμένος με τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσαν εκείνη την περίοδο οι πρώην μουτζαχεντίν, που είχαν μετεξελιχθεί σε ηγέτες των ισλαμικών κομμάτων. Ο ευρέως διαδεδομένος φραξιονισμός και η ενασχόληση με την εξουσία μεταξύ των κομμάτων των Μουτζαχεντίν, μετά την ανατροπή της κυβέρνησης Najibullah, η συχνή αλλαγή στρατοπέδου από τους τοπικούς διοικητές προς επίτευξη αυξημένης στρατιωτικής και οικονομικής υποστήριξης, ο τυχοδιωκτισμός των πολέμαρχων¹¹⁴ καθώς και η δραματική αύξηση των ποσοστών εγκληματικότητας είχαν εξαντλήσει τον αφγανικό πληθυσμό σε τέτοιο βαθμό, που αναζητούσε ένα εναλλακτικό σύστημα διακυβέρνησης.¹¹⁵ Αυτή ήταν σε γενικές γραμμές η επικρατούσα κατάσταση στο Αφγανιστάν, έτσι όταν εμφανίστηκαν οι Ταλιμπάν, κατέστη δυνατό να εξασφαλίσουν μια εκτεταμένη τοπική υποστήριξη, καθώς αρχικά είχαν επιτυχία στην παροχή του αισθήματος της βασικής ασφάλειας στον πληθυσμό. Οι απλοί Αφγανοί επέλεξαν να υποστηρίξουν το κίνημα, καθώς προσέφερε προστασία έναντι των φόνων, των εκβιασμών, των βιασμών, καθώς και άλλων τέτοιων συναφών εγκλημάτων, παρά από την επιθυμία να συμμορφωθούν με την αυστηρή προσέγγιση των Ταλιμπάν στο θρησκευτικό δόγμα.¹¹⁶ Ορισμένοι μελετητές υποστηρίζουν επίσης ότι, η αρχική επιτυχία των Ταλιμπάν υποβοηθήθηκε σημαντικά με την απόκτηση του ελέγχου των αγροτικών τεμαχίων με παπαρούνες στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας, κάτι που κατέστησε δυνατό την απόκτηση εισοδημάτων για την αποπληρωμή των λειτουργικών τους αναγκών.¹¹⁷

34. Ως έχει αναφερθεί, οι μαχητές του κινήματος των Ταλιμπάν στρατολογήθηκαν κυρίως από τα ιεροσπουδαστήρια (madrassas) και τα τζαμιά

¹¹² Anand Gopal, A. L. (2017, June 09). «*Ideology in the Afghan Taliban*», (σελ. 19). Ανάκτηση από Afganistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/special-reports/ideology-in-the-afghan-taliban-a-new-aan-report/>

¹¹³ Lindsay Maizland, Z. L. (2020, March 11). «*The Taliban in Afghanistan*». Ανάκτηση από Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/background/taliban-afghanistan>

¹¹⁴ Ahmed Rashid. (2001). «*Taliban: The Story of the Afghan Warlords*». London: Pan Macmillan.

¹¹⁵ Antonio Giustozzi. (2009). «*Decoding the New Taliban: Insights from the Afghan Field*». New York: Columbia University Press.

¹¹⁶ David B. Edwards. (2001). «*Before Taliban: Genealogies of the Afghan Jihad*». California: University Of California Press.

¹¹⁷ Hermann Kreutzmann. (2007). «*Afghanistan and the Opium World Market: Poppy Production and Trade*», (σελ. 610). Iranian Studies Vol. 40. Issue 5. Berlin: Freie Universitat Berlin.

(mosques) στη συνοριακή περιοχή Αφγανιστάν-Πακιστάν. Αν και η πλειονότητα των εν λόγω μαχητών είχε λάβει εκπαίδευση στα πακιστανικά ιεροσπουδαστήρια, ωστόσο, το 1996, πρωταρχικό κέντρο εκπαίδευσης για την άρχουσα ελίτ του καθεστώτος των Ταλιμπάν στο Αφγανιστάν ήταν τα αφγανικά *hujras*.¹¹⁸ Επιπρόσθετα, ο ισλαμικός κλήρος που παραδοσιακά στην κοινωνία των Παστούν κατείχε μόνο το ρόλο του παρόχου θρησκευτικών υπηρεσιών, κατά τη δεκαετία του 1980 απέκτησε πολιτική εξουσία, λόγω του ρόλου τους στο αντι-σοβιετικό κίνημα αντίστασης. Συναφώς, κατά τη διάρκεια του καθεστώτος των Ταλιμπάν, η δύναμη του αυξήθηκε, καθώς έπαιξε ενεργό ρόλο στη στρατολόγηση των μελλοντικών μελών των Ταλιμπάν, διαμέσου των δικτύων των *madrassas* και των τζαμιών στα χωριά τους. Επιπλέον, η είσπραξη των θρησκευτικών φόρων έγινε αυστηρότερη κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των Ταλιμπάν, γεγονός που έδωσε στον κλήρο τόσο χρηματοοικονομική και κοινωνική, όσο και πολιτική εξουσία στις περιοχές τους. Δέον όπως σημειωθεί ότι αυτό το θρησκευτικό δίκτυο συνέβαλλε τα μέγιστα στην αναβίωση των Ταλιμπάν ακόμη και μετά το 2001.

35. Επιπρόσθετα, μια δεύτερη προσέγγιση για την επιτυχή ανάδειξη των Ταλιμπάν σε κύριο πρωταγωνιστή, έγκειται στη δυσaréσκεια των Παστούν ως τη γενεσιουργό αιτία της αρχικής εξέγερσης των Ταλιμπάν. Υφίσταται η αντίληψη μεταξύ πολλών Αφγανών ότι, από την περίοδο του αφγανικού εμφυλίου πολέμου και ιδιαίτερα από το 2001, η κυβέρνηση της Καμπούλ, που αποτελούσαν κυρίως από Παντζσίρι, επέδειξε ιδιαίτερη σκληρότητα προς τους Παστούν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία κύματος συμπάθειας προς τους Ταλιμπάν και κατά συνέπεια, σημαντική αύξηση του αριθμού των Παστούν που εντάχθηκαν στο κίνημα. Συναφώς, αυτή η ιδέα της θυματοποίησης των Παστούν έχει προωθηθεί και από το στρατιωτικό κατεστημένο του Πακιστάν, με σκοπό να παράξει ένα αφήγημα υπέρ των Ταλιμπάν ώστε να αυξήσει την επιρροή του στο Αφγανιστάν. Αυτή η ιδέα είναι επίσης ευρέως διαδεδομένη στην κοινότητα των Παστούν, καθώς και στο ίδιο το Αφγανιστάν. Έχει τύχει μάλιστα εκμετάλλευσης εξίσου από κυβερνητικούς αξιωματούχους, που δεν ανήκουν στη φυλή των Παστούν, στο πλαίσιο διατήρησης του *status quo*.¹¹⁹

36. Μια άλλη προσέγγιση του τρέχοντος κινήματος των Ταλιμπάν που εκτιμάται ότι δεν πρέπει να αγνοηθεί είναι ότι, σε αντίθεση με τη δεκαετία του 1990 που απετέλεσε μια περίοδο συγκρούσεων προς επίτευξη του ελέγχου στο εσωτερικό της χώρας, ο στόχος του κινήματος των Ταλιμπάν μετά το 2001 μετεξελίχθηκε σε έναν αγώνα που αφορούσε στην εθνική απελευθέρωση ενάντια στις εξωτερικές απειλές στο Αφγανιστάν. Οι κύριοι στόχοι των Ταλιμπάν αφορούσαν πλέον την ανάκτηση της κυριαρχίας της χώρας και τη προστασία αυτού που θεωρούν ως αφγανική κουλτούρα, τη διατήρηση της παράδοσης και του ισλαμικού συστήματος διακυβέρνησης από τις ξένες δυνάμεις κατοχής, ήτοι των Ηνωμένων Πολιτειών και των νατοϊκών συμμάχων τους. Το καθεστώς της Καμπούλ, το οποίο

¹¹⁸ Anand Gopal, A. L. (2017, June 09), (σελ. 1).

¹¹⁹ Selig Harrison. (August 18, 2009.). «*Tyranny of the Minority*». Khaleej Times.

θεωρείται από τους Ταλιμπάν ως κυβέρνηση «μαριονέτα», απετέλεσε επίσης ένα διαχρονικό τους στόχο. Ο στόχος αυτός τελικά επετεύχθη με την αποχώρηση των Αμερικανών από το Αφγανιστάν την 11 Σεπτεμβρίου του 2021. Αυτή η προσέγγιση εκτιμάται ότι δημιούργησε την ιδέα του «ισλαμιστικού εθνικισμού» στο Αφγανιστάν. Όμως η ουσία αυτής της θεωρίας, ήτοι ότι «είμαστε όλοι Αφγανοί», δύναται εκ των πραγμάτων να αμφισβητηθεί. Ωστόσο, ως ιδέα ενθάρρυνε την υποστήριξη από μέρος του αφγανικού πληθυσμού ότι θα έπρεπε να υπάρχει αυτό που περιγράφεται ως «θεϊκά καθορισμένη» τζιχάντ κατά της παρουσίας ξένων στρατευμάτων και των αποκαλούμενων «άπιστων Αφγανών συμμάχων» τους στη χώρα.¹²⁰ «Σκέφτομαι δύο υποσχέσεις. Η μία είναι η υπόσχεση του Αλλάχ, η άλλη του Μπους. Η υπόσχεση του Αλλάχ είναι ότι η γη μου είναι αχανής. Η υπόσχεση του Μπους είναι ότι δεν υπάρχει μέρος στη Γη όπου μπορώ να κρυφτώ και δεν θα με βρει. Θα δούμε ποια από τις δύο υποσχέσεις θα εκπληρωθεί». Αυτά δήλωνε ο ηγέτης των Ταλιμπάν, Μουλάς Ομάρ, σε συνέντευξή του στη Φωνή της Αμερικής το 2001.

Η οργανωτική δομή των Ταλιμπάν

37. Η οργανωτική δομή των Ταλιμπάν παρουσιάζει αρκετές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τη δομή των φυλών των Παστούν. Στο τοπικό επίπεδο η οργάνωση ακολουθεί έναν φυλετικό χαρακτήρα, σε αντίθεση με τα ανώτερα κεντρικά επίπεδα αρχηγίας όπου παρατηρείται μια πιο ιεραρχική ή και συγκεντρωτική δομή. Όμως η ιδεολογία και τα πολιτικά κίνητρα του κινήματος παραμένουν ίδια σχεδόν σε όλα τα επίπεδα. Το κίνημα των Ταλιμπάν είναι μια συγχώνευση τόσο οριζοντίων όσο και κάθετων δομών.¹²¹ Η συγκεντρωτική τάση του κινήματος με τον υπερφυλετικό και υπερεθνικό του χαρακτήρα, υπό τη σημαία του Ισλάμ, αντιπροσωπεύει την κάθετη δομή, ενώ ο βαθμός αυτονομίας που απολαμβάνει η τοπική ηγεσία όσον αφορά τη λειτουργία τους αντικατοπτρίζει την οριζόντια δομή του κινήματος, η οποία έχει τις ρίζες της στη φυλετική παράδοση των Παστούν.

38. Οι Ταλιμπάν είναι οργανωμένοι κάτω από διαφορετικά Shuras. Η Quetta Shura με έδρα το Πακιστάν αποτελεί ίσως την πιο σημαντική ανάμεσά τους. Υπό τον έλεγχο αυτής υφίστανται άλλες δύο Shuras, η Miran Shah Shura και η Peshawar Shura, οι οποίες διατηρούν στενή σχέση με την Quetta Shura.¹²² Αυτή δραστηριοποιείται παντού, πλην των περιοχών Loya Paktia και Logar, όπου θεωρούνται περιοχές ελέγχου της Miran Shah Shura και το Ανατολικό Αφγανιστάν (Nangarhar, Laghman, Kunar, Nuristan) και την περιοχή της Καμπούλ (Καμπούλ, Wardak, Parwan, Kapisa), όπου η Peshawar Shura έχει την περιφερειακή

¹²⁰ Anand Gopal, A. L. (2017, June 09), (σελ. 39-41).

¹²¹ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ.22).

¹²² Antonio Giustozzi. (2017, August 23). «Afghanistan: Taliban's organization and structure», (σελ. 6). Ανάκτηση από LANDINFO: https://landinfo.no/asset/3589/1/3589_1.pdf

διοίκηση.¹²³ Όμως, η Shura του Borρά, η Mashhad Shura και η Rasool Shura δεν αναγνωρίζουν την εξουσία της Quetta Shura, ήτοι των κυβερνητών, των στρατιωτικών ηγετών και των δικαστηρίων της.¹²⁴ Η Shura του Borρά διεκδικεί την εξουσία στο βορειοανατολικό Αφγανιστάν και σε ορισμένες περιοχές του βόρειου Αφγανιστάν. Η Mashhad Shura διατηρεί στενούς δεσμούς με το Ιράν και δραστηριοποιείται κυρίως στο δυτικό Αφγανιστάν, έχοντας επίσης κάποια επιρροή στο νότιο αλλά και στο βόρειο τμήμα της χώρας. Συναφώς, η Rasool Shura (High Council of the Islamic Emirate), η οποία προέκυψε ως αποτέλεσμα της διάσπασης από την κύρια ομάδα, όταν ο Μουλάς Αχτάρ Μανσούρ¹²⁵ ανέλαβε την αρχηγία των Ταλιμπάν τον Ιούλιο του 2015,¹²⁶ μετά τον θάνατο του Μουλά Ομάρ, διεκδικεί όλο το Αφγανιστάν, όμως επί του παρόντος επικρατεί μόνο σε περιοχές του δυτικού και του νότιου Αφγανιστάν. Σύμφωνα με πληροφορίες, εδρεύει στη νοτιοδυτική επαρχία Farah.¹²⁷ Ωστόσο, οι Ταλιμπάν έχουν μόνο ένα γραφείο προπαγάνδας που δημοσιεύει αναφορές και πολιτικές δηλώσεις για όλους υπό την Quetta Shura.¹²⁸ Αλλά περιστασιακά, η Rasool Shura συνεργάζεται με τα μέτωπα του Obeidullah Ishaqzai, Abdul Qayum Zakir και Serajuddin Haqqani που πιστεύεται ότι είναι αντιφρονούντες εντός της Quetta Shura. Έτσι, υπάρχουν συχνές αναφορές για εσωτερικό κατακερματισμό εντός των Ταλιμπάν, ειδικά μεταξύ των Shura's Rasool και Quetta. Καταγράφονται αλληλοκατηγορίες μεταξύ των Shura's όπως οι της Quetta Shura κατηγορούν τη Rasool Shura ότι υπεστήριζε την αφγανική κυβέρνηση, ενώ η Rasool Shura επέκρινε την επιρροή της πακιστανικής εξουσίας στις αποφάσεις της Quetta Shura. Ωστόσο, οι Ταλιμπάν ως κίνημα κατάφεραν να αποφύγουν τη διάσπαση, κυρίως λόγω των διαχρονικών συμμετοχών τους σε πολέμους, ενώ παραμένουν ίσως η μεγαλύτερη στρατιωτική δύναμη στο Αφγανιστάν.¹²⁹

39. Δέον όπως αναφερθεί ότι, αν και οι Shura's συγκαλούνται στο πλαίσιο κυρίως της οικοδόμησης συναίνεσης μεταξύ της ηγεσίας των Ταλιμπάν, η τελική απόφαση φαίνεται να ανήκει στον ανώτατο αρχηγό. Αυτό περιορίζει τη Shura στο να είναι μόνο ένα συμβουλευτικό σώμα, καθώς οι αποφάσεις της δεν είναι

¹²³ Cadres Leaders and Senior Shura. (2017, March April and May.). «Interviews with leaders and senior cadres associated with Obeidullah Ishaqzai, Serajudin Haqqani and the Quetta Shura». (A. Giustozzi)

¹²⁴ Antonio Giustozzi. (2017, August 23), (σελ. 6).

¹²⁵ Ο Μανσούρ ήταν στενός φίλος και το δεξί χέρι του μούλά Ομάρ. Σκοτώθηκε όταν οι ΗΠΑ πραγματοποίησαν αεροπορική επιδρομή το Σάββατο, 21 Μαΐου 2016, εναντίον του Μανσούρ, με μη επανδρωμένο όχημα (UAV) σε μια απομακρυσμένη περιοχή κατά μήκος των συνόρων Αφγανιστάν-Πακιστάν. HuffPost Greece. (2016, Μάιος 23). «Σε αναζήτηση νέου αρχηγού οι Αφγανοί Ταλιμπάν μετά τον θάνατο του ηγέτη τους, μούλά Μανσούρ». Αθήνα, Ελλάδα. Ανάκτηση από https://www.huffingtonpost.gr/2016/05/23/moulas-mansour_n_10101532.html

¹²⁶ in.gr. (2015, Ιουλίου 31). «Τον μούλά Αχτάρ Μανσούρ επέλεξαν για νέο ηγέτη τους οι Ταλιμπάν». Αθήνα, Ελλάδα. Ανάκτηση από <https://www.in.gr/2015/07/31/world/ton-moyla-axtar-mansoyr-epeleksan-gia-neo-igeti-toys-oi-talimpan/>

¹²⁷ Antonio Giustozzi. (2017, August 23), (σελ. 7).

¹²⁸ Antonio Giustozzi. (2017, August 23), (σελ. 6).

¹²⁹ Anchita Borthakur, A. K. (2020, October 28), (σελ. 823).

δεσμευτικές για τον αρχηγό. Παραβιάζει επίσης την αρχή της ισότητας που επικρατεί ευρέως στο σύστημα Jirga.¹³⁰ Επιπλέον, σε τοπικό επίπεδο οι Shuras συνήθως «συγκαλούνται από νέους και ισχυρούς και δίνουν μόνο συμβουλές σε έναν ηγέτη που στη συνέχεια αποφασίζει αν θα τις χρησιμοποιήσει ή όχι».¹³¹ Είναι προφανές ότι σε αντίθεση με τα παραδοσιακά Jirga, οι Shuras δεν αποτελούν την τελική αρχή λήψης αποφάσεων στους Ταλιμπάν.

40. Γενικά, στο Αφγανιστάν δύναται να θεωρηθεί ότι υπάρχουν τρία διαφορετικά είδη δικτύων, ήτοι τα θρησκευτικά, τα πολιτικά και τα φυλετικά, μέσω των οποίων αναδεικνύεται η ηγεσία των Ταλιμπάν. Οι Ταλιμπάν διαχρονικά βασίζονται στα ευρύτερα θρησκευτικά δίκτυα των σουνιτών, ανεξάρτητα από το εθνικό / φυλετικό υπόβαθρο. Επιπλέον, όπως και άλλες αφγανικές οργανώσεις, η αλληλεγγύη των Ταλιμπάν εξαρτάται επίσης από τα δίκτυα «andīwal», δηλαδή τις σχέσεις προσάτη και πελάτη, τη συγγένεια, τη φυλή ή τη προσωπική πίστη.¹³² Ως αποτέλεσμα αυτής της δυναμικής, η Quetta Shura των Ταλιμπάν κυριαρχείται κυρίως από τα δίκτυα της Κανταχάρ. Όλοι οι ανώτατοι ηγέτες των Ταλιμπάν από τον Mullah Omar, τον Mullah Akhtar Mansour, έως και τον σημερινό αρχηγό Mawlawi Hibatullah Akhundzada προέρχονται από την περιοχή Κανταχάρ. Οι αντιπρόσωποι δε, που δεν προέρχονται από εκεί έχουν συνήθως έναν μάλλον συμβολικό ρόλο. Έτσι, οι ανατολικοί, νοτιοανατολικοί και βόρειοι Παστούν έχουν ελάχιστη παρουσία στην ανώτατη ηγεσία.¹³³ Συναφώς και κατά την περίοδο της διακυβέρνησης των Ταλιμπάν, η Ανώτατη Shura στην Κανταχάρ είχε δέκα μόνιμα μέλη και μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει μέλη των υπό την Καμπούλ Shura και επιπλέον των επαρχιών αυτής.¹³⁴ Αλλά για οιαδήποτε σημαντική απόφαση, τόσο η Καμπούλ όσο και οι Shuras των επαρχιών έπρεπε να λάβουν την έγκριση της Shura του Κανταχάρ, στην οποία κυρίαρχο ρόλο έχουν οι Παστούν της φυλής Durrani. Θα μπορούσε ίσως να θεωρηθεί ως ειρωνεία ότι ο ίδιος ο Μουλάς Ομάρ ήταν από τη φυλή Ghilzai των Παστούν και αυτό αναφέρεται λόγω του ότι η ηγεσία των Ghilzai είχε σχεδόν αποκλειστεί από την Ανώτατη Shura, παρόλο που η φυλή παρείχε το μεγαλύτερο μέρος των μαχητών. Συναφώς, παρατηρείται το παράδοξο οι Παστούν της Κανταχάρ να ελέγχουν τις Shuras των μη Παστούν περιοχών, παρά το γεγονός ότι είχαν ελάχιστες γνώσεις για τις τοπικές διαλέκτους και τα έθιμα αυτών. Ενδεικτικά

¹³⁰ To jirga (Pashto: جرگه, jərga) είναι μια συνέλευση ηγετών που λαμβάνει αποφάσεις με συναίνεση σύμφωνα με τον Pashtunwali, τον κοινωνικό κώδικα των Παστούν. Διεξάγεται για την επίλυση διαφορών μεταξύ των Παστούν, αλλά και από μέλη άλλων εθνοτικών ομάδων που επηρεάζονται από αυτούς στο σημερινό Αφγανιστάν και Πακιστάν.

¹³¹ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ. 8).

¹³² Christopher Clapham. (1985). «*Third World Politics: An Introduction*». Wisconsin: University of Wisconsin Press.

¹³³ Kousary, H., & Abdul Basit. (2015). «*Threat Group Profiles*». (σελ. 117), Στο R. G. Woodall, «*Afghanistan after Western Drawdown*». London: Rowman & Littlefield.

¹³⁴ Barnett Rubin. (1998). «*Testimony on the Situation in Afghanistan Before the United States Senate Committee on Foreign Relations*». Council on Foreign Relations, USA. Ανάκτηση από <https://www.cfr.org/reporthe testimony-situation-afghanistan-united-states-senate-committee-foreign-relations>

αναφέρεται ότι οι δύο Shuras της Καμπούλ είχαν μόνο δύο μη Παστούν μέλη μεταξύ των δεκαεπτά μελών στη δεκαετία του 1990.¹³⁵

41. Στην ίδια δεκαετία, ο Μουλάζ Ομάρ βασίστηκε στους Kandahari Ulama^{136,137} και τη θρησκευτική αστυνομία της Καμπούλ, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Διάδοσης της Αρετής και Πρόληψης της Ανηθικότητας (Ministry for the Propagation of Virtue and the Prevention of Vice - PVSV), για την εφαρμογή των νέων κανόνων του.¹³⁸ Ένας από τους στενότερους συνεργάτες του ήταν ο Maulvi Said Mohammed Pasanai, ο Ανώτατος Δικαστής του Ισλαμικού Δικαστηρίου της Κανταχάρ, ο οποίος είχε διδάξει στον Ομάρ τα βασικά του νόμου της Σαρία ενώ, κατά τη διάρκεια της jihad, ήταν ένας εκ των βασικών του σύμβουλων. Στο πλαίσιο απόδοσης της δικαιοσύνης, οι Ταλιμπάν δημιούργησαν επίσης ένα δικαστικό σύστημα στην Κανταχάρ, παράλληλα με αυτό στην Καμπούλ, με Ανώτατα Δικαστήρια σε δεκατρείς άλλες επαρχίες.¹³⁹ Όλα αυτά τα Δικαστήρια είχαν ως σκοπό τη τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών του νόμου της Σαρία. Πλέον της δικαιοσύνης, η επίσημη ηγεσία των Ταλιμπάν αποτελούνταν επίσης από δώδεκα ειδικές επιτροπές, συμπεριλαμβανομένης της Στρατιωτικής Επιτροπής, της Πολιτικής Επιτροπής, της Οικονομικής Επιτροπής, των επιτροπών για την εκπαίδευση, τις υποθέσεις των κρατουμένων, των μαρτύρων και των αναπήρων και το Συμβούλιο των Ulama.¹⁴⁰ Ενώ τα μέλη των σημαντικών Shuras και του συμβουλίου των υπουργών ήταν ως επί το πλείστον μουλάδες, οι θέσεις των υφυπουργών ανήκαν συνήθως στους ουλεμάδες που υπάγονταν στους μουλάδες, καθώς οι πρώτοι ήταν γενικά οι στρατιωτικοί ηγέτες.¹⁴¹ Σε όλες αυτές τις επιτροπές αλλά και ως σύνολο, η ηγεσία των Ταλιμπάν είχε έδρα την Κανταχάρ. Πολλοί Αφγανοί πίστευαν ότι η οργάνωση των Ταλιμπάν ήταν μια «μυστική κοινωνία που διοικούνταν κυρίως από τους Κανταχάριανους», ενώ οι Παστούν από άλλες περιοχές αποκλείστηκαν ως επί το πλείστον από τον εσωτερικό κύκλο ηγεσίας των Ταλιμπάν όπως επισημαίνεται από τον Αχμέντ Ρασίντ.¹⁴²

¹³⁵ Ahmed Rashid. (2001.), (σελ. 98).

¹³⁶ Ulama (Αραβικά:علماء): Είναι οι φύλακες, οι εκπομποί και οι ερμηνευτές της θρησκευτικής γνώσης στο Ισλάμ, συμπεριλαμβανομένου του ισλαμικού δόγματος και του νόμου.

¹³⁷ Brown Jonathan. (2014). «*Misquoting Muhammad : the challenge and choices of interpreting the Prophet's legacy*». London: Oneworld .

¹³⁸ Coll Steve. (2005). «*Ghost Wars: The Secret History of the CIA, Afghanistan and Bin Laden*», (σελ. 333). Λονδίνο: Penguin.

¹³⁹ Ahmed Rashid. (2022). «*Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond*» (Third edition εκδ.), (σελ. 102). London, UK: Yale University Press.

¹⁴⁰ Michael Semple. (November 2014 12). «*Rhetoric, Ideology, and Organizational Structure of the Taliban Movement*», (σελ. 18). Ανάκτηση από United States Institute of Peace: <https://www.files.ethz.ch/isn/187121/PW102-Rhetoric-Ideology-and-Organizational-Structure-of-the-Taliban-Movement.pdf>

¹⁴¹ Kleiner, J. (2007). «*The Taliban and Islam*». (σελ. 21). London: Taylor & Francis.

¹⁴² Roland Martin Kraml. (2012) (σελ. 18).

Οι φυλετικές δομές των Ταλιμπάν

42. Παρατηρείται ότι η δομή των φυλών των Παστούν σε σχέση με την αυτήν των Ταλιμπάν έχει περιοχές σύγκλισης αλλά και απόκλισης. Όταν εμφανίστηκαν οι Ταλιμπάν τη δεκαετία του 1990 η χώρα ήταν εθνικά κατακερματισμένη περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο. Σε αυτό το περιβάλλον, οι Ταλιμπάν προσπάθησαν να υποκαταστήσουν τις φυλετικές ή εθνικές ταυτότητες υπέρ μιας θρησκευτικής ταυτότητας. Το άρθρο 60 της Layha¹⁴³ ορίζει ότι οι Μουτζαχεντίν πρέπει να απέχουν από φυλετικές / εθνικές (qauṁi), γλωσσικές και τοπικές (watani) διακρίσεις.¹⁴⁴ Οι Ταλιμπάν συχνά ισχυρίζονται ότι «πρώτα είναι μουσουλμάνοι». Σε πολλές περιπτώσεις, ο Μουλά Ομάρ δήλωνε ότι το Ισλάμ ήταν ο μόνος δεσμός που ήταν δεσμευτικός για όλους και ως εκ τούτου ότι οι Ταλιμπάν δεν έπρεπε να επιδοθούν σε μάχες με βάση την εθνικότητα, τους γλωσσικούς ή φυλετικούς παράγοντες.¹⁴⁵ Θεωρητικά, η ιδεολογία των Ταλιμπάν βασίζεται καθαρά στη θρησκεία και το κίνημα προσπαθεί πάντα να απεικονιστεί με υπερφυλετική ταυτότητα. Συναφώς, παρατηρείται δεν υφίσταται κάποια επίσημη κοινωνική αναφορά στην ιδεολογία των Παστούν στο κίνημα. Όμως, σε πολλές περιπτώσεις, τα φυλετικά χαρακτηριστικά της ηγεσίας των Ταλιμπάν απέτυχαν να μηδενίσουν εντελώς τις εσωτερικές φυλετικές διαφορές μεταξύ των μαχητών τους. Η άποψη ορισμένων τοπικών διοικητών, μερικές φορές, έρχεται σε αντίθεση με τον μη φυλετικό χαρακτήρα του κινήματος. Επιπλέον, το στοιχείο του φυλετισμού μεταξύ των Ταλιμπάν είναι ισχυρότερο στις περιφέρειες όπου η εξουσία της κεντρικής ηγεσίας τους είναι συγκριτικά εύθραυστη. Είναι ενδεικτικό ότι οι μαχητές των Ταλιμπάν προτιμούν να πολεμούν σε κοντινή απόσταση από την περιοχή της φυλής τους. Καθώς ο ενδοφυλετικός ανταγωνισμός είναι κοινό χαρακτηριστικό της κοινωνίας των Παστούν, ακόμη και η ηγεσία των Ταλιμπάν τείνει να στρατολογεί μαχητές με βάση τους φυλετικούς δεσμούς και τον τόπο καταγωγής τους από συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές. Ο κατά τόπους πληθυσμός φαίνεται να φοβάται τους μαχητές που προέρχονται εκτός της περιοχής τους και καταφεύγει στο «badal», ήτοι στην αμοιβαία εκδίκηση, που αποτελεί βασική αξία των Παστούν, σε περίπτωση οιασδήποτε αντιπαράθεσης που αφορά στη τιμή των μελών των δικών τους φυλών. Ως εκ τούτου, προτιμούν να υποστηρίξουν τους μαχητές που ανήκουν στην ίδια φυλετική ομάδα. Στην πραγματικότητα, η Layha δίνει επίσης εντολή να ζητείται η γνώμη των τοπικών διοικητών από τους διοικητές της ηγεσίας των Ταλιμπάν, πριν από την πραγματοποίηση οιασδήποτε επίθεσης εκτός της περιοχής δράσης τους.¹⁴⁶ Στον αντίποδα ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις όπου μαχητές

¹⁴³ Ο Κώδικας Συμπεριφοράς ή Layha, είναι ένα βιβλίο που εκδόθηκε από την ηγεσία των Ταλιμπάν, που αποτελείται από κώδικες συμπεριφοράς για τα στελέχη και τους υποστηρικτές της.

¹⁴⁴ Kate Clark. (2011, Ιούνιος 06). «*The Layha Calling the Taleban to Account*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20110704_CKClark_The_Layha.pdf

¹⁴⁵ Peshawar. (7 Dec 2008). «*Taleban Leader Urges Afghans to Boycott Deceptive Elections*». Afghan Islamic Press.

¹⁴⁶ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ. 13).

Kandahari τοποθετούνται σε μια περιοχή, εάν η υφιστάμενη τοπική διοίκηση εκεί είναι πολύ ήπια στην προσέγγισή τους προς τον τοπικό πληθυσμό.

43. Η φυλετική συγγένεια μεταξύ των μεμονωμένων μελών των Ταλιμπάν δεν μπορεί να αμφισβητηθεί, καθώς δεν είναι σε θέση να αποκηρύξουν τη φυλετική ταυτότητα που τους παρέχει προστασία σε μια περίοδο κρίσης. Επιπλέον, η ιδέα του *badal* και όχι η ιδεολογία του κινήματος, θεωρείται ως το πρωταρχικό κίνητρο των απλών μαχητών των Ταλιμπάν. Σύμφωνα με αρκετούς μελετητές, η παραδοσιακή αντιπαλότητα, αλλά και ο ανταγωνισμός μεταξύ των μελών των φυλών Ghilzai και Durrani, μπορεί επίσης να παρατηρηθεί συχνά μεταξύ της ηγεσίας των Ταλιμπάν.¹⁴⁷ Δέον όπως αναφερθεί ότι ανάμεσα στις τάξεις των Ταλιμπάν υφίσταται μια αξιοσημείωτη δυσπιστία μεταξύ των Kandahari Pashtun και των Pashtun άλλων επαρχιών όπως η Zabol και η Paktia.¹⁴⁸ Έτσι, θεωρείται ότι το θρησκευτικό στοιχείο των Ταλιμπάν είναι πιο έντονο στα πεδινά, ενώ τα ορεινά υψίπεδα διέπονται από τους φυλετικούς παράγοντες. Δεν υπάρχει όμως καμία αμφιβολία ότι όποτε οι φυλετικές αντιπαλότητες μεταξύ των μαχητών οξύνονται, η διοίκηση των Ταλιμπάν προσπαθεί να φέρει κοντά τις ιδιαίτερα διαιρεμένες φυλές των Παστούν, με την εφαρμογή της ορθόδοξης εκδοχής της ισλαμιστικής ιδεολογίας της. Με διάφορους τρόπους, η προσέγγιση αυτή προσπάθησε να παρακάμψει τις παραδοσιακές φυλετικές δομές των Παστούν. Υπό το καθεστώς των Ταλιμπάν, τα *jirgas* έχουν απωλέσει ένα μεγάλο μέρος της σημασίας τους. Αντίθετα, οι Shuras πήραν τη θέση τους. Ομοίως, η σημασία των Khans και των Maliks¹⁴⁹ έχει αντικατασταθεί από τον ισλαμικό κλήρο και ιδιαίτερα τους μουλάδες. Εκτός αυτού, η εξουσία των πρεσβυτέρων της φυλής έχει επίσης αμφισβητηθεί από τις νεοσύστατες ελίτ, κάτι που είναι αρκετά αντιφατικό με τους κανόνες των πιο παραδοσιακών φυλετικών αρχών των Παστούν. Έτσι, μια ολόκληρη σειρά μετασχηματισμών έχει λάβει χώρα στην κοινωνία των Παστούν κατά τη μακρά περίοδο του πρόσφατου πολέμου.¹⁵⁰ Ο αριθμός των παλαιών κανόνων και εθίμων των Παστούν, που κατηγορούνται ότι αγνόησαν οι Ταλιμπάν από την εμφάνισή τους είναι πολύ σημαντικός.¹⁵¹ Ενδεικτικά, ο Πακιστανός δημοσιογράφος Ali Arqam έχει

¹⁴⁷ Thomas H. Johnson, C. M. (2007, December 01). «Understanding the Taliban and Insurgency in Afghanistan». Ανάκτηση από Research Gate : https://www.researchgate.net/figure/Senior-Taliban-Leaders_tbl1_248543709

¹⁴⁸ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ. 14).

¹⁴⁹ Στο αγροτικό Αφγανιστάν, οι Malik είναι εκπρόσωποι των χωριών. Δεν είναι ηγέτες, αλλά άτομα που εκπροσωπούν τα συμφέροντα του χωριού τόσο εσωτερικά όσο και προς τον έξω κόσμο. Συχνά συγχέονται με τους αρχηγούς των χωριών, είναι στελέχη και δεν υπηρετούν ως αρχηγοί ή αρχηγοί, αλλά ως πρώτοι μεταξύ ίσων, *primus inter pares*. Πηγή: Jennifer Brick Murtazashvili. (2021, May 15). «Maliks (Afghanistan)». Ανάκτηση από Global Informality Project: [https://www.informality.com/wiki/index.php?title=Maliks_\(Afghanistan\)](https://www.informality.com/wiki/index.php?title=Maliks_(Afghanistan))

¹⁵⁰ Ghulam Shams ur Rehman. (2015). «Pashtunwali and Islam: The Conflict of Authority in the Traditional Pashtun Society», (Vol. 35, No.1), (σελ. 297-307). Ανάκτηση από bzu.edu.pk: <https://www.bzu.edu.pk/PJSS/Vol35No12015/PJSS-Vol35-No1-24.pdf>

¹⁵¹ Rubina Saigol. (2012, March 23). «The multiple self: interfaces between Pashtun nationalism and religious conflict on the frontier», (σελ.197-214). Ανάκτηση από Taylor & Francis: Minority Nationalisms in South Asia: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19472498.2012.664418>

δηλώσει ότι: «Οι Ταλιμπάν δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση αντιπροσωπευτικό είδος των Παστούν, καθώς αυτό που βλέπουμε σήμερα με τη μορφή των βάρβαρων Ταλιμπάν μαχητών, οι οποίοι στερούνται αξιών όπως η φιλοξενία και το καταφύγιο καθώς και ο σεβασμός για τις γυναίκες, τα παιδιά και την οικογένεια. Η δολοφονία και η απαγωγή γυναικών και παιδιών, η είσοδος σε σπίτια για να σκοτώσουν μέλη της οικογένειας των αντιπάλων και οι επιθέσεις σε κηδείες, τζαμιά και Imam Bargahs¹⁵² έχουν γίνει συνηθισμένα στην κουλτούρα των Ταλιμπάν». ¹⁵³ Συναφώς, ο μελετητής Pepe Escobar αναφέρει ότι: «ο ισλαμικός εξτρεμισμός ή αυτό που λανθασμένα αποκαλούν Ταλιμπανισμό στη Δύση αντιτίθεται ευθέως στον εθνικισμό των Παστούν. Διαβρώνει σε μεγάλο βαθμό τον εθνικισμό των Παστούν. Οι πιο αγαπημένοι στόχοι των Ταλιμπάν περιλαμβάνουν σύμβολα του εθνικισμού των Παστούν, όπως τους τάφους των αγίων ποιητών που έχουν βομβαρδίσει, καθώς και σχολεία, σπίτια καλλιτεχνών κ.λπ.»¹⁵⁴. Οι Αφγανοί Ταλιμπάν προτιμούν να αυτοχαρακτηρίζονται ως ένα εθνικό κίνημα με ισλαμιστική προοπτική συγκεντρωμένη αποκλειστικά στην επικράτεια του Αφγανιστάν.

44. Παρόλο που αρχικά οι Ταλιμπάν συγκροτήθηκαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους από τις φυλές των Παστούν, σήμερα θα ήταν λάθος να λεχθεί ότι ισχύει το ίδιο, αν και οι μη Παστούν αποτελούν μόνο μια μειοψηφία εντός των Ταλιμπάν. Τον Απρίλιο του 2020, για πρώτη φορά, οι Αφγανοί Ταλιμπάν διόρισαν έναν σίιτη Χαζάρα (Shia Hazara) ονόματι Mawlawi Mandi, ως σκιώδη περιφερειάρχη της ομάδας στη βόρεια επαρχία Sar-i Pul.¹⁵⁵ Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο πυρήνας της ηγεσίας των Ταλιμπάν που εδρεύει στην Κουέτα ή τη Ντόχα είναι κυρίως σουνίτες Παστούν, αλλά πρόσφατα η ομάδα στρατολόγησε μη Παστούν, ιδίως Τατζίκους και Ουζμπέκους, για να παρουσιάσουν το κίνημά τους ως ένα κίνημα χωρίς φυλετικούς αποκλεισμούς. Μετά την αναβίωση των Ταλιμπάν το 2001, και ιδίως από το 2009, οι Ταλιμπάν κατάφεραν να εντάξουν στις τάξεις τους μη Παστούν σε ορισμένες βόρειες και δυτικές επαρχίες, όπως οι Takhar, Badakhshan, Faryab και Jawzjan. Οι Ταλιμπάν κινητοποίησαν τους νεαρούς Ουζμπέκους, Τουρκμένους, Αϊμάκους και ορισμένους Τατζίκους στο όνομα της θρησκείας και του Ισλαμ,

¹⁵² Μια Χοσαϊνίγια ή Χουσεϊνίγια (Αραβικά: حسينية husayniyya), επίσης γνωστή ως ασουρκάνα, ιμαμ πάργκα ή ιμαμπάρα, είναι μια αίθουσα συνέλευσης για τις τελετές μνήμης των Δώδεκα Σιιτών Μουσουλμάνων, ειδικά εκείνων που σχετίζονται με το Πένθος του Μουχαράμ. Η Hussainiya είναι μια πολυπληθής αίθουσα για το πένθος του Μουχαράμ και άλλες τελετουργίες μνήμης των Σιιτών που το όνομά της πήρε από τον Husayn ibn Ali, τον εγγονό του Μωάμεθ. Πηγή: Marafi, N. (September, 2012,). «*The Intertwined Conflict: The difference between culture and religion*». Μπλούμινγκτον, Ιντιάνα, ΗΠΑ: XLIBRIS.

¹⁵³ Arqam, A. (2010, September 30). «*Taliban: An anathema to Pashtun Nationalism*». Ανάκτηση από Let us build Pakistan (LUBP) : <https://lubpak.com/archives/24711>

¹⁵⁴ Escobar Pepe. (2009, July 17). «*Kashmir: Ground zero of global jihad*». Ανάκτηση από Asia Times: <https://asiatimes.com/2009/07/kashmir-ground-zero-of-global-jihad/>

¹⁵⁵ Khaama Press. (2020, April 28). «*Taliban Appoints First Shia Hazara as Shadow District Chief of the Group*». Ανάκτηση από Khaama Press: <https://www.khaama.com/taliban-appoints-first-shia-hazara-as-shadow-district-chief-of-the-group-04734/>

αμφισβητώντας τη νομιμότητα της κυβέρνησης του Ashraf Ghani στην Καμπούλ και των λεγόμενων «άπιστων» δυτικών συμμάχων της.¹⁵⁶

45. Παρότι οι διοικητές αυτοί συχνά λαμβάνουν τους κατώτερους βαθμούς εντός των Ταλιμπάν, εντούτοις υπηρετούν θρησκευτικά τη σκιώδη κυβέρνηση των Ταλιμπάν στις επαρχίες. Από το 2008 και με μια αύξουσα τάση κυρίως από το 2012, δύναται να παρατηρηθεί μια αλλαγή πολιτικής σε αυτή τη στρατηγική των Ταλιμπάν, όπου στους μη Παστούν δίνονται τοπικές επίσημες θέσεις αντί να τους χρησιμοποιούν μόνο ως απλούς στρατιώτες, ιδίως στις βόρειες επαρχίες, στις οποίες δεν έχουν τη πλειοψηφία οι Παστούν όπως πχ η Badakhshan. Αξιοσημείωτοι από αυτούς τους τοπικούς διοικητές είναι ο Qari Shamsuddin στην περιοχή Warduj, ο οποίος ηγήθηκε του μετώπου των ανταρτών στην επαρχία και αργότερα το 2012, σκοτώθηκε σε αεροπορική επιδρομή των ΗΠΑ καθώς και ο Qari Fasehuddin, ως σκιώδης κυβερνήτης και επικεφαλής της στρατιωτικής επιτροπής στο Badakhshan. Επίσης, ο Mawlawi Amanuddin, επικεφαλής της περιφερειακής μονάδας ειδικών επιχειρήσεων (Qeta-ye Khas-i Amalyati), ο Mullah Hafez, ένας νεαρός διοικητής από το Τατζικιστάν, ο οποίος ορίστηκε ως σκιώδης αντιπρόσωπος του διοικητή της επαρχίας Badakhshan, ο Matiullah Khalil, ο σκιώδης περιφερειάρχης της Yumgan, ο Mawlawi Mahbub, ο επικεφαλής της επαρχιακής εκπαίδευσης των Ταλιμπάν και ο Mawlawi Saber, ως επικεφαλής της δικαστικής επιτροπής των Ταλιμπάν στη περιφέρεια.¹⁵⁷

46. Ταυτόχρονα, η μετανάστευση των μαχητών Ταλιμπάν Παστούν από το νότιο Αφγανιστάν στις βόρειες επαρχίες του Turkistan, Qataghan, και Badakhshan επέφερε την ενίσχυση του αριθμού των μαχητών Ταλιμπάν στις περιοχές αυτές.¹⁵⁸ Βοήθησε επίσης στη δημιουργία βάσεων και στη στρατολόγηση νέων διοικητών από τις άλλες μη-Παστούν φυλές. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι λόγω της κατανομής των πόρων στο βόρειο και δυτικό μέτωπο, ορισμένοι μη-Παστούν ντόπιοι συνεργάστηκαν με τους Ταλιμπάν. Ορισμένοι σίιτες από το κεντρικό Αφγανιστάν έχουν επίσης προσχωρήσει στο κίνημα, με την ελπίδα να λάβουν υψηλές αμοιβές και εφόδια. Οι Ταλιμπάν έχουν επιτύχει να εξαγοράσουν τη συμμαχία των μη-Παστούν, προσφέροντάς τους μετρητά και όπλα σε αντάλλαγμα για τη συνεργασία τους.¹⁵⁹ Δέον όπως όμως προστεθεί ότι, ακόμη και στη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, οι Ταλιμπάν είχαν σημαντικό αριθμό οπαδών μεταξύ των μη-Παστούν και ιδιαίτερα μεταξύ των μειονοτήτων Nuristani, που μιλούσαν τη

¹⁵⁶ Shahrani, N. M. (2018, June 15). «Conflict and Peace in Afghanistan». Ανάκτηση από Conciliation Resources: <https://www.c-r.org/accord/afghanistan/conflict-and-peace-afghanistan-northern-non-pashtun-perspective>

¹⁵⁷ Obaid Ali. (2017 Jan 03). «The Non-Pashtun Taleban of the North (1): A case study from Badakhshan». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/the-non-pashtun-taleban-of-the-north-a-case-study-from-badakhshan/>

¹⁵⁸ Antonio Giustozzi. (2010, July 05).

¹⁵⁹ Antonio Giustozzi. (2008). «Koran, Kalashnikov and Laptop: The Neo-Taliban Insurgency in Afghanistan 2002–7», (σελ. 86). London: Hurst.

διάλεκτο Pashai στο ανατολικό Αφγανιστάν.¹⁶⁰ Κατά τη διάρκεια εκείνων των ετών οι Ταλιμπάν προτίμησαν να επιδείξουν έναν έμμεσο ουσιαστικά ρόλο στις μη-Παστούν περιοχές, μέσω της παρουσίας μιας μικρής φρουράς ή την ενσωμάτωση τοπικών πολιτοφυλακών στο κίνημα. Έτσι, συν το χρόνο, κατέστη δυνατό ένας αριθμός μη-Παστούν να αναλάβουν μάλιστα υπουργικές θέσεις κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας των Ταλιμπάν στη χώρα. Οι πιο αξιοσημείωτοι από αυτούς ήταν οι Τατζίκι Qariuddin Mohammed Hanif, Mullah Abdul Rafiq, Mullah Abdul Salam Makhdoom και ο μουλάς Sayyid Ghiath Aga, ο οποίος ήταν Ουζμπέκος από τη Faryab. Ακόμα, πολλοί ισχυροί άνδρες των Hazara, όπως ο Sedaqat και ο Mohammad Akbari, είχαν συνεργαστεί με τους Ταλιμπάν σε πολλές περιπτώσεις και ανάλογα με τις περιστάσεις.

47. Ορισμένες από αυτές τις φυλετικές ομάδες έχουν αποκαταστήσει τις σχέσεις τους με τους Ταλιμπάν μετά την επανεμφάνιση του κινήματος από το 2001. Οι Ταλιμπάν προσέγγισαν κυρίως τους δυσαρεστημένους διοικητές των Jamiat, ήτοι ένα τατζικικό κόμμα και των Junbesh, ήτοι το κόμμα του Ουζμπέκου στρατηγού Abdul Rashid Dostum, οι οποίοι δεν κατάφεραν να εξασφαλίσουν κάποιο κυβερνητικό διορισμό ή άλλο αξίωμα και ως εκ τούτου θεωρήσαν τις προτάσεις / προσφορές των Ταλιμπάν προσοδοφόρες αλλά και επωφελείς γι' αυτούς. Αυτοί οι ηγέτες προσχώρησαν στο κίνημα των Ταλιμπάν περισσότερο για πολιτικούς λόγους ή για να διατηρήσουν το status quo τους, παρά για ιδεολογικούς λόγους.¹⁶¹ Επιπλέον, οι απομακρυσμένες και υποανάπτυκτες μη-Παστούν περιοχές που έλαβαν πολύ λίγα ή και τίποτα από τη διαδικασία ανοικοδόμησης μετά το 2001, έχουν δείξει σημάδια ότι είναι δεκτικές σε μεγαλύτερη συμμετοχή μη-Παστούν στο κίνημα των Ταλιμπάν, σε συνέργεια και με το κλήρο των περιοχών αυτών, που συμβάλει επίσης με θετικό πρόσημο σε αυτά τα μέρη για την υποστήριξη της ένταξης στο κίνημα. Σε κάθε περίπτωση, οι Ταλιμπάν προσπαθούν να παρουσιάζονται ως ένα θρησκευτικό εθνικό κίνημα υπεράνω όλων των φυλετικών ομάδων ολόκληρου του Αφγανιστάν.

48. Επιπλέον, όσον αφορά τους μη-Παστούν, ένας μεγάλος αριθμός μελών των Ταλιμπάν έχει στρατολογηθεί από τα madrassas στο Πακιστάν. Μεταξύ των μη-Παστούν, οι Ταλιμπάν έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο μεταξύ των Tajiks του Logar, του Badakhshan, και των Aimaqs του Baghdis. Σε τοπικό επίπεδο, η προσφορά σημαντικών θέσεων από τους Ταλιμπάν σε μη-Παστούν και η επανειλημμένη αναμετάδοση των ομιλιών των ηγετών αυτών υπέρ του κινήματος στον αυτοπροσδιοριζόμενο ως επίσημο ιστότοπο των Ταλιμπάν «Voice of Jihad»,¹⁶² του Ισλαμικού Εμιράτου του Αφγανιστάν, έχει ως αποτέλεσμα τη

¹⁶⁰ Antonio Giustozzi. (2010, July 05).

¹⁶¹ Thomas H. Johnson. (2013, Feb 08). «*Taliban adaptations and innovations*». Ανάκτηση από Small Wars & Insurgencies Vol. 24. Issue 1 (σελ.3–27): <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09592318.2013.740228?tab=permissions&scroll=top>

¹⁶² Το Voice of Jihad (αραβικά: صوت الجهاد, ρωμανικά: Sawt al-Jihād) είναι ο τίτλος μιας ιστοσελίδας, η οποία ισχυρίζεται ότι είναι ένας από τους επίσημους ιστότοπους του Ισλαμικού Εμιράτου του

στρατολόγηση ακόμη περισσότερων μη-Παστούν διοικητών για το κίνημα.¹⁶³ Συναφώς, πολλές κοινότητες μη-Παστούν στο βόρειο Αφγανιστάν βλέπουν τη συνεχιζόμενη σύγκρουση στη χώρα ως μια σύγκρουση μεταξύ των ενταγμένων Παστούν σε αυτό και των αποκλεισμένων μη-Παστούν από αυτό. Πολλές μη-Παστούν κοινότητες, ιδίως στο βορρά, αντιλαμβάνονταν τον πόλεμο όχι ως πόλεμο μεταξύ της αφγανικής κυβέρνησης και της ένοπλης αντιπολίτευσης, αλλά ως πόλεμο μεταξύ Παστούν και μη-Παστούν. Μια τέτοια αντίληψη αντανάκλα τις ευρύτερες εθνικές διαιρέσεις και διαχωρισμούς μεταξύ κέντρου και περιφέρειας που απορρέουν από τις παγιωμένες αντιλήψεις για ένα παρατεταμένο, καθοδηγούμενο από τους Παστούν σχέδιο "αφγανοποίησης", με στόχο τη συγκέντρωση της εξουσίας στην Καμπούλ. Οι προσπάθειες της Δύσης να στηρίξει την κυβέρνηση της Καμπούλ γίνονταν αντιληπτές στο πλαίσιο της ίδιας κοσμοθεωρίας.¹⁶⁴

Ταλιμπάν, Al Qaeda και νομαδικό τζιχάντ

49. Μετά την επανεμφάνιση των Ταλιμπάν από το 2001 και έπειτα, ξεκίνησε μια συζήτηση γύρω από την ιδέα της ύπαρξης ή όχι των «μετριοπαθών Ταλιμπάν» σε αντιστοιχία με τους θρησκευτικά σκληροπυρηνικούς.¹⁶⁵ Αυτό δημιούργησε επίσης την ιδέα του διαχωρισμού σε «καλούς Ταλιμπάν» και σε «κακούς Ταλιμπάν». Ωστόσο, αυτή η κατηγοριοποίηση εκτιμάται ότι είναι παραπλανητική. Μάλλον, διαφαίνεται ότι υπάρχει μια διάκριση μεταξύ των Ταλιμπάν που είναι υπέρ των διαπραγματεύσεων και που επιζητούν μια πολιτική λύση στο πρόβλημα και μιας σκληρής αντιδιαπραγματευτικής φατρίας που έχει στρατιωτική προσέγγιση στην αφγανική κρίση.¹⁶⁶ Οι πρώτοι εξακολουθούν να είναι ορθόδοξοι και συντηρητικοί στις θρησκευτικές τους αντιλήψεις, όπως ακριβώς και οι ομολογοί τους. Αλλά ασκούν κριτική σε ορισμένες από τις μεθόδους που χρησιμοποιεί η αντίπαλη πτέρυγα, όπως η συχνή χρήση των βομβιστών αυτοκτονίας που έχει ως αποτέλεσμα βαριές απώλειες μεταξύ των αμάχων. Επιπλέον, η δολοφονία συμπολιτών μουσουλμάνων θεωρείται επίσης αμαρτία από την ομάδα αυτή. Η φράζια που αποτελείται από τους οπαδούς της σκληρής στάσης και της άρνησης για διαπραγματεύσεις, επιδιώκοντας μια στρατιωτική λύση στο πρόβλημα, είναι αντίθετη στην ιδέα οποιασδήποτε εκεχειρίας ή συμφιλίωσης με τον αντίπαλο, καθώς επιθυμεί μια άμεση αποφασιστική και ολοκληρωτική νίκη στο πεδίο της μάχης, που κατά την άποψη τους θα αποτελούσε την ικανή και αναγκαία συνθήκη για την αναδημιουργία του Ισλαμικού Εμιράτου υπό την ηγεσία των

Αφγανιστάν (Ταλιμπάν). Παρέχει κυρίως τα τελευταία νέα για το Αφγανιστάν στα αραβικά, νταρί, αγγλικά, Πάστο και ουρντού.

¹⁶³ Anchita Borthakur, A. K. (2020, October 28), (σελ. 831).

¹⁶⁴ Obaid Ali. (2017 Jan 03).

¹⁶⁵ Roland Martin Kraml. (2012, Ιανουάριος 18), (σελ. 106).

¹⁶⁶ Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter), (σελ. 26).

Ταλιμπάν.¹⁶⁷ Έτσι δύναται να λεχθεί ότι ενώ ο Akhunzada, ο σημερινός¹⁶⁸ ανώτατος πολιτικός και θρησκευτικός ηγέτης των Ταλιμπάν ανήκει στην πρώτη ομάδα, ο Obeidullah και ο Ser- ajuddin πιστεύεται ότι είναι υποστηρικτές της δεύτερης. Σε κάθε περίπτωση όμως και ανεξαρτήτως του τρόπου προσέγγισης, διαφαίνεται ότι το τελικό κίνητρο και των δύο αυτών ομάδων είναι η δέσμευση τους για την αποκατάσταση ενός ελεγχόμενου από τους Ταλιμπάν Ισλαμικού Εμιράτου στο Αφγανιστάν.

50. Στη δεκαετία του 1990 ο Οσάμα Μπιν Λάντεν, με τη συνδρομή του Μουλά Ομάρ, δημιούργησε τη θρησκευτική οργάνωση Αλ Κάιντα (Al Qaeda)¹⁶⁹. Οι Ταλιμπάν εμμένοντας στη συντηρητική ισλαμική κοσμοθεωρία που αφορούσε την εφαρμογή της Σαρία από τους πιστούς, στην πραγματικότητα δεν ενδιαφερόντουσαν για τους κρατικούς θεσμούς της χώρας.¹⁷⁰ Η Al Qaeda, συν το χρόνω και ιδιαίτερα μετά την εισβολή των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, μεταλλάχθηκε από τη πυραμιδική ιεραρχία των πυρήνων σε μια χαλαρή οριζόντια σύνδεση αυτών, με αυτονομία ως προς το επιχειρησιακό κομμάτι. Προκύπτει λοιπόν μία «Βαβέλ του τζιχάντ» στην οποία η εν λόγω οργάνωση δεν αποτελεί πλέον τη κορυφή της ιεραρχίας αλλά εξελίσσεται σαν «τον ιδεολογικό μηχανισμό των διάσπαρτων τρομοκρατικών ομάδων του νομαδικού τζιχάντ».¹⁷¹ Αυτός ο πόλεμος είναι πανταχού παρών και τα όρια μεταξύ πολέμου και ειρήνης είναι ασαφή και ανύπαρκτα. Οι τοποθεσίες και πεδία του πολέμου δύνανται να αλλάζουν συνεχώς, εξ ου και το προσωνύμιο «νομαδικό τζιχάντ». Η εν λόγω τζιχάντ δεν ξεκινά από το κέντρο του ισλαμικού κόσμου, όπως η ισλαμική επέκταση των πρώτων αιώνων και οι πρώτοι οθωμανικοί πόλεμοι, αλλά μάλλον από τη περιφέρεια.¹⁷² Δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ πολιτών (αμάχων) και στρατιωτικού προσωπικού. Η επίθεση δεν αφορά μόνο τις στρατιωτικές δυνάμεις, αλλά ολόκληρο το «βάθος» του εχθρού ταυτόχρονα. Θα μπορούσε να λεχθεί ότι ο ριζοσπαστικός Σαλαφισμός, ο Σαουδαραβικός Ουαχαμπισμός αλλά και ο σκληρός αιγυπτιακός τζιχαντισμός δημιούργησαν τελικά στο Αφγανιστάν ένα νέο τζιχαντιστικό νεοσαλαφιστικό κίνημα που έχει ως σκοπό να προστατεύσει την πίστη και τον μουσουλμανικό πληθυσμό, όπου αυτός υπόκειται σε καταπίεση και παρεμβάσεις από εξωτερικούς παράγοντες, σε όλα τα μέρη του κόσμου. Μέχρι τούδε όμως δεν διαφαίνεται η εν λόγω ιδεολογία να έχει επηρεάσει το κίνημα των Ταλιμπάν.

¹⁶⁷ Antonio Giustozzi, «Afghanistan: Taliban's Organization and Structure».

¹⁶⁸ Από το 2016 είναι ο τρίτος Ανώτατος Διοικητής των Ταλιμπάν.

¹⁶⁹ Η αναφερόμενη με το όνομα Αλ Κάιντα, γνωστή και ως Αλ Κάεντα είναι ένοπλη τρομοκρατική οργάνωση Ισλαμιστών που πρωτοεμφανίσθηκε δημόσια το 1988, προερχόμενη από το "Μεκτά Αλ Κιντεμάτ" που αποτελούσε "το κεντρικό γραφείο" των Αφγανών μουτζαχεντίν.

¹⁷⁰ Roy Olivier. (1994). «*The Failure of Political Islam*», (σελ. 35-41). Cambridge MA: Harvard University Press.

¹⁷¹ Βαρβιτσιώτη Ι. Ρούσσο Σ. (2008). «*Τυφλοί Στρατοί, Η Δύση και η Απειλή του Ισλαμικού Φονταμενταλισμού*», (σελ. 20). Αθήνα: Καστανιώτης.

¹⁷² Feisal Devji. (2005). «*Landscapes of the Jihad: Militancy, Morality, Modernity*», (σελ. 63). Λονδίνο: Hurst & Co.

51. Σε αντίθεση με την Αλ Κάιντα ή το Ισλαμικό Κράτος (Daesh)¹⁷³, οι Ταλιμπάν δεν διαφαίνεται να υποστηρίζουν μια παγκόσμια τζιχαντιστική ατζέντα.¹⁷⁴ Τα *deobandi madrassas*, τα οποία διέπονται από εξτρεμιστικές απόψεις και βρίσκονται στις παραμεθόριες περιοχές Αφγανιστάν με το Πακιστάν, παίζουν σημαντικό ρόλο στην στρατολόγηση μαθητών στο πλαίσιο επάνδρωσης των δυνάμεων των μαχητών των Ταλιμπάν, όποτε το κίνημα έχει ανάγκη από ανθρώπινο δυναμικό.¹⁷⁵ Οι *madrassas* των πόλεων Binori και Haqqania έχουν συμβάλει με θετικό πρόσημο στη στρατολόγηση του εν λόγω προσωπικού. Επιπρόσθετα έχουν γαλουχήσει αρκετούς μελλοντικούς ηγέτες, υπουργούς και διοικητικούς υπαλλήλους των Ταλιμπάν. Επισήμως οι Ταλιμπάν δεν υποστήριξαν ποτέ σεχταριστικές απόψεις. Ούτε ο μουλάς Haibatullah Akhunzada ούτε οι προκάτοχοί του είχαν σεχταριστικές ατζέντες. Ο ιστότοπος προπαγάνδας των Ταλιμπάν το *Voice of Jihad* (VOJ) περιλαμβάνει επίσης συχνά αναφορές που καταγγέλλουν επιθέσεις κατά σιιτικών μειονοτήτων.¹⁷⁶ Αλλά από πολλά περιστατικά του παρελθόντος δύναται να εξαχθεί ότι η πολιτική των Ταλιμπάν ήταν αντίθετη με τον σιιτικό κλάδο του Ισλάμ. Αυτή η θρησκευτική μισαλλοδοξία κατέστη εμφανής όταν οι Ταλιμπάν σφάγιασαν εκατοντάδες σίιτες Χαζάρα μετά την κατάληψη της πόλης Mazar-i Sharif το 1998. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι οι επιθέσεις αυτές δεν είχαν ιδεολογικά κίνητρα, αλλά ήταν μάλλον μια αντίδραση στην τοπική αντίσταση κατά του καθεστώτος των Ταλιμπάν.¹⁷⁷ Αλλά ότι και αν ισχύει, αναμφίβολα αποτελεί ένα από τα πιο σκοτεινά επεισόδια της αφγανικής ιστορίας. Μπορεί η ανώτερη ηγεσία των Ταλιμπάν να είναι κατά του σεχταρισμού, αλλά σε τοπικό επίπεδο οι συμβατικές σεχταριστικές προκαταλήψεις ορισμένων από τους τοπικούς διοικητές που σπούδαζαν σε σουνιτικά *madrassas* δεν δύναται να απορριφθούν εντελώς.

¹⁷³ Το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος, γνωστό και με τα αρχικά ή και με την προγενέστερη ονομασία Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και του Λεβάντε ή και Νταές, ήταν μια ενεργή τζιχαντιστική τρομοκρατική οργάνωση που διακυβέρνησε περιοχές του σημερινού Ιράκ και της Συρίας.

¹⁷⁴ Tricia Bacon. (2018). «*Deadly Cooperation: The Shifting Ties between Al-Qaeda and the Taliban*». Ανάκτηση από War On The Rocks: <https://warontherocks.com/2018/09/deadly-cooperation-the-shifting-ties-between-al-qaeda-and-the-taliban/>

¹⁷⁵ Oliver Roy. (2002, Ιανουάριος). «*Islamic Radicalism in Afghanistan and Pakistan*». (σελ. 12) Ανάκτηση από UNHCR Emergency and Security Service: <https://www.refworld.org/pdfid/3c6a3f7d2.pdf>

¹⁷⁶ Voice of Jihad. (2020, June 12). «*Why and Who Is Attacking Religious Figures and Centers in Kabul ?*». Ανάκτηση από Voice of Jihad,: <https://alemarahenglish.com/?p=35368>

¹⁷⁷ Antonio Giustozzi. (2010, July 05). «*The Taliban Beyond the Pashtuns*». Ανάκτηση από The Centre for International Governance Innovation (CIGI): https://www.files.ethz.ch/isn/121069/Afghanistan_Paper_5.pdf

Εκπαίδευση και Διοίκηση

52. Η περίοδος της διακυβέρνησης των Ταλιμπάν από το 1996 έως το 2001 κατέδειξε τις προθέσεις τους όσον αφορά το τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των βασικών δομών του Κράτους. Ο διορισμός και η ανάληψη καθηκόντων στη κυβερνητική ιεραρχία τόσο στις υψηλές, όσο και στις χαμηλότερες βαθμίδες της δεν βασιζόνταν στην αξία, τις δεξιότητες ή τις γνώσεις, ούτε προέκυπταν μέσω μιας δημοκρατικής διαδικασίας. Αυτοί που διορίστηκαν είχαν διάφορους ρόλους στο κίνημα των Ταλιμπάν και μακρά ιστορία συμμετοχής σε τζιχαντιστικές μάχες κατά της προηγούμενης κυβέρνησης, αλλά και των στρατευμάτων της ΕΣΣΔ και του ΝΑΤΟ στο Αφγανιστάν. Τα καθοριστικά προσόντα φαίνεται να είναι η θρησκευτική εκπαίδευση, η ιδεολογική ευθυγράμμιση και στις περισσότερες των περιπτώσεων η καταγωγή από τις φυλές των Παστούν. Οι Ταλιμπάν επίσης δεν είχαν ενδιασμούς ή τυχόν επιφυλάξεις για την τοποθέτηση σε καίριες υπουργικές θέσεις ατόμων, υψηλού προφίλ για το κίνημα, οι οποίοι περιλαμβάνονταν σε καταλόγους τρομοκρατών της Δύσης.

53. Ο μετασχηματισμός του εκπαιδευτικού συστήματος του Αφγανιστάν ήταν ένας από τους κύριους στόχους των Ταλιμπάν από τότε που ανέκτησαν την εξουσία. Στο επίκεντρο των πολιτικών τους βρίσκεται η προσπάθεια εφαρμογής της Σαρία και η σχετική προσπάθεια αύξησης της θρησκευτικής εκπαίδευσης. Κατά τη διάρκεια της βίαιης διακυβέρνησης τους¹⁷⁸ η οργάνωση απαγόρευσε την κοσμική εκπαίδευση και την αντικατέστησε με τη θρησκευτική εκπαίδευση. Επέβαλαν τον διαχωρισμό των φύλων και καθιέρωσαν έναν νέο κώδικα ένδυσης στα δημόσια πανεπιστήμια. Δεν επιτρεπόταν στα κορίτσια να πηγαίνουν σχολείο και οι γυναίκες δεν μπορούσαν να φοιτήσουν σε πανεπιστήμια. Οι Ταλιμπάν μετέτρεψαν δεκάδες κοσμικά σχολεία, πανεπιστήμια και εκπαιδευτικά ιδρύματα σε *madrassas* με στόχο να ξεριζώσουν την κοσμική εκπαίδευση, που ευδοκίμούσε στο Αφγανιστάν από το 2001. Επίσης βομβάρδισαν ή έκαψαν κοσμικά σχολεία σε κυβερνητικά εδάφη. Κατά τη διάρκεια της σχεδόν 20ετούς εξέγερσής τους, οι Ταλιμπάν επανίδρυσαν τα *madrassas* τους σε αγροτικές κυρίως, υπό τον έλεγχό τους, περιοχές. Τα *madrassas* που διοικούσαν οι Ταλιμπάν προωθούσαν στρατιωτικές ιδεολογίες και δίδασκαν τα αγόρια να απαγγέλλουν το Κοράνι από μνήμης. Είναι προφανές ότι αυτές οι αλλαγές αυξάνουν εκθετικά το ποσοστό των ριζοσπαστικοποιημένων νέων στη χώρα. Συναφώς, υποσχέθηκαν να αναθεωρήσουν το εθνικό πρόγραμμα σπουδών σύμφωνα με τις ιδεολογίες και τις πεποιθήσεις τους. Επίσης έκαναν γνωστή τη πρόθεσή τους για την οικοδόμηση ενός εκτεταμένου δικτύου *madrassas* και στις τριάντα τέσσερις επαρχίες της χώρας. Στην πραγματικότητα, από το 2001, η χώρα έχει γίνει μάρτυρας μιας άνευ προηγουμένου αύξησης του αριθμού των τζαμιών και των *madrassas*. Σύμφωνα με το πρώην Υπουργείο Χατζ και Θρησκευτικών Υποθέσεων, το 2014 μόνο 3.500 τζαμιά ήταν επίσημα

¹⁷⁸ Από το 1996 έως και το 2001.

καταχωρημένα στη χώρα, ενώ ιδρύθηκαν περίπου 120.000 νέα τζαμιά που δεν είχαν καταχωρηθεί. Έκτοτε, οι αριθμοί έχουν αυξηθεί ραγδαία.¹⁷⁹

54. Στόχος των Ταλιμπάν ήταν να αναδιαμορφώσουν τους κρατικούς θεσμούς σύμφωνα με τη δική τους αποψη. Για να το επιτύχουν αυτό, αντικαθιστούσαν τη δημόσια διοίκηση με μαχητές και συμπαθούντες των Ταλιμπάν. Παρόλο που δημόσια έχουν δηλώσει συχνά ότι το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ήτοι γιατροί, μηχανικοί, δικαστές, δικηγόροι και εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να εγκαταλείπουν τη χώρα, καθώς και ότι επιτρέπεται να επιστρέψουν στις εργασίες τους. Ωστόσο, στην πράξη, αυτές οι θέσεις εργασίας δεν υπάρχουν, καθόσον έχουν καλυφθεί με μαχητές των Ταλιμπάν ή οι αυστηρές πολιτικές των Ταλιμπάν καθιστούν τις συνθήκες εργασίας ασφυκτικές και σχεδόν αδύνατο να αντιμετωπιστούν. Το καθεστώς είχε αποδομήσει έναν αριθμό κρατικών θεσμών, κυρίως εκείνων που διασφάλιζαν τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι, για παράδειγμα, οι Ταλιμπάν διέλυσαν την Ανεξάρτητη Εκλογική Επιτροπή και την Ανεξάρτητη Επιτροπή Εκλογικών Παραπόνων, καθώς και υπουργεία όπως το Υπουργείο Κοινοβουλευτικών Υποθέσεων, το Υπουργείο Γυναικείων Υποθέσεων και το Υπουργείο Ειρήνης. Η Ανεξάρτητη Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Αφγανιστάν διαλύθηκε επίσης. Οι Ταλιμπάν δικαιολόγησαν τα ανωτέρω δηλώνοντας ότι δεν υπήρχε «ανάγκη» για τέτοιους θεσμούς. Επανάφεραν δε το Υπουργείο Προώθησης της Αρετής και Πρόληψης των Ηθών.¹⁸⁰ Η προσέγγιση των εν λόγω αντικαταστάσεων και αποδομήσεων αποσκοπούσε στην απαλλαγή των κρατικών θεσμών από άτομα που δεν είναι ιδεολογικά ευθυγραμμισμένα με αυτούς. Ενδεικτικό της κοσμοθεωρίας της οργάνωσης αποτελεί μια σχετικά πρόσφατη συνέντευξη ενός μέλους των Ταλιμπάν στο Afghanistan International,¹⁸¹ όπου δήλωσε ότι: «Σε τι μας χρησιμεύει η πείρα και οι γνώσεις των ανθρώπων που φεύγουν, αν τους λείπει η πίστη;». Η αντικατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων υπήρξε δίκτοπο μαχαίρι. Το ικανό και καταρτισμένο εργατικό δυναμικό εκδιώκεται, αλλά οι πιστοί μαχητές των Ταλιμπάν δεν έχουν τις βασικές γνώσεις και την εμπειρία για να διευθύνουν αυτές τις θέσεις εργασίας, ενώ ορισμένοι είναι ακόμη και απρόθυμοι να προσπαθήσουν να το κάνουν. Σύμφωνα με αναφορές, ορισμένοι μαχητές Ταλιμπάν που καταλαμβάνουν διάφορες διοικητικές θέσεις μόλις και μετά

¹⁷⁹ RFE/RL's Radio Azadi. (2022, June 25). «War On Education: Taliban Converting Secular Schools Into Religious Seminaries». Ανάκτηση από Radio Free Europe/Radio Liberty: <https://www.rferl.org/a/taliban-secular-schools-converted-madrasahs-education/31914672.html>

¹⁸⁰ Γνωστό και ως ηθική αστυνομία.

¹⁸¹ Το Afghanistan International (AITV) είναι ένας τηλεοπτικός σταθμός στην περσική γλώσσα Dari με έδρα το Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο. Ο σταθμός εκπέμπει ελεύθερα στον δορυφόρο TürkmenÄlem 52°E / MonacoSAT, ο οποίος μπορεί να ληφθεί στην Ευρώπη και την Ασία, συμπεριλαμβανομένου του Αφγανιστάν.

βίας μπορούν να διαβάσουν και να γράψουν, βρίσκουν δε βαρετούς τους νέους ρόλους τους στα γραφεία και νοσταλγούν το τζιχάντ.¹⁸²

Ομάδες που απειλούν την εξουσία των Ταλιμπάν

55. Το Ισλαμικό Κράτος του Χορασάν, το οποίο απαριθμεί περίπου τέσσερις χιλιάδες μέλη στο Αφγανιστάν, έχει αναδειχθεί σε μεγάλη στρατιωτική απειλή για τους Ταλιμπάν. Οι τρομοκρατικές ομάδες συνεχίζουν να εξαπολύουν επιθέσεις εναντίον μειονοτικών κοινοτήτων, ιδιαίτερα κατά των Χαζάρα, παρά τις προσπάθειες των Ταλιμπάν να τις εξαλείψουν. Οι αναλυτές αναφέρουν ότι οι επιθέσεις της ομάδας στις πρεσβείες της Κίνας, του Πακιστάν και της Ρωσίας στην Καμπούλ στα τέλη του 2022 θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν τις επενδύσεις των χωρών στο Αφγανιστάν. Το Ισλαμικό Κράτος ανέλαβε την ευθύνη για την επίθεση κοντά στο αεροδρόμιο της Καμπούλ που σκότωσε 13 Αμερικανούς στρατιώτες και τουλάχιστον 170 Αφγανούς πολίτες. Σύμφωνα με μια ομάδα παρακολούθησης των Ηνωμένων Εθνών, η επίθεση ανέβασε το προφίλ της ομάδας και ώθησε το αυτοαποκαλούμενο Ισλαμικό Κράτος να χρηματοδοτήσει την ομάδα με επιπλέον 500.000 δολάρια. Επιπλέον, ένα κίνημα αντίστασης πρώην αξιωματούχων, τοπικών πολιτοφυλακών και μελών των αφγανικών δυνάμεων ασφαλείας έχει δημιουργηθεί για να αντιταχθεί στην κυριαρχία των Ταλιμπάν, που αυτοαποκαλείται Μέτωπο Εθνικής Αντίστασης, αν και αναλυτές αναφέρουν ότι η ομάδα αυτή δεν είναι αρκετά ισχυρή ώστε να απειλήσει την κυριαρχία των Ταλιμπάν. Με έδρα την ορεινή βόρεια επαρχία Panjshir, εξαπέλυσε αντάρτικες επιθέσεις σε πολλές άλλες επαρχίες. Η ομάδα έχει ζητήσει εξωτερική βοήθεια, αλλά Αμερικανοί αξιωματούχοι λένε ότι η Ουάσιγκτον «δεν υποστηρίζει μια οργανωμένη και βίαιη αντιπολίτευση» εναντίον των Ταλιμπάν.

¹⁸² Mehran, W. (2022, August 16). «*The Taliban's Islamic Emirate: An Exclusive Mullah Government*». Ανάκτηση από The Diplomat Media Inc: <https://thediplomat.com/2022/08/the-talibans-islamic-emirate-an-exclusive-mullah-government/>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

56. Εκ της ανωτέρω αναλύσεως καταδεικνύεται ότι η θρησκεία αποτελεί τον πυρήνα της ταυτότητας των Ταλιμπάν. Εκτιμάται ότι η διοίκηση τους βασίζεται στη συναλλακτική θεωρία (transactional leadership), ενώ το στυλ ηγεσίας τους είναι το καταπιεστικό. Η ηγεσία των Ταλιμπάν έχει επιλέξει συνειδητά την «ηθικής της πεποίθησης»¹⁸³ αντί της «ηθικής της ευθύνης»¹⁸⁴.¹⁸⁵ Ως εκ τούτου, παρατηρούμε ότι η ηγετικές ομάδες των Ταλιμπάν απαρτίζονται από κληρικούς και θρησκευτικούς μελετητές (μουλάδες). Οι θρησκευτικοί τίτλοι, που είναι ενδεικτικοί της θρησκευτικής εκπαίδευσης και του βαθμού, χρησιμοποιούνται από τους Ταλιμπάν και σηματοδοτούν όχι μόνο την εξουσία που βασίζεται στη θρησκεία, αλλά αποσκοπούν επίσης στην επίδειξη της νομιμότητάς τους, με βάση την προϋπόθεση της θρησκείας. Έτσι, κάθε μέλος των Ταλιμπάν που κατέχει καίριες διοικητικές θέσεις έχει θρησκευτικούς τίτλους, όπως amir-al muminin, Khalifa, Alim, Sheikh, Mufti, Mawlawi, Akhund και Mullah. Ορισμένα δε ονόματα είναι ενισχυμένα με πολλαπλούς τέτοιους θρησκευτικούς τίτλους. Η οιαδήποτε έλλειψη τεχνογνωσίας αναπληρώνεται με τον θρησκευτικό ζήλο και την επιβαλλόμενη θρησκευτική νομιμοποίησή τους. Οι ίδιοι οι Ταλιμπάν δε αυτοπροσδιορίζονται ως ένα σουνιτικό, θρησκευτικό κίνημα που μάχεται υπέρ του λαού του Αφγανιστάν.

57. Σε συνάφεια με τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση, δύναται επίσης να εξαχθούν τα ακόλουθα μερικά συμπεράσματα:

α. Τα υπερφυλετικά αλλά και υπερεθνικά χαρακτηριστικά του κινήματος, ενάντια στο σοβαρό εθνικό κατακερματισμό του Αφγανιστάν που έλαβε χώρα μετά τη σοβιετική αποχώρηση αλλά και κατά τη επέμβαση του ΝΑΤΟ, συνέδραμαν στην απόκτηση ελέγχου σχεδόν του 90% του Αφγανιστάν. Ωστόσο, δεν δύναται να προβλεφθεί, με τα μέχρι τούδε στοιχεία, εάν οι Ταλιμπάν θα αποκτήσουν ένα πραγματικά γενικό ισλαμικό χαρακτήρα με το να απομακρύνουν οιασδήποτε τυχόν εθνικές ή φυλετικές προσκολλήσεις. Η γνωστή ρήση κατά τη περίοδο των πολέμων: «Εσείς έχετε τα ρολόγια, εμείς τον χρόνο»¹⁸⁶ μένει να αποδειχθεί εάν θα ισχύσει και για τη περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από το κίνημα.

β. Σήμερα οι Ταλιμπάν αποτελούν τη κυβέρνηση του Αφγανιστάν και ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος του. Σύμφωνα με τις φονταμενταλιστικές τους απόψεις, οι Ταλιμπάν έχουν δημιουργήσει ένα ισλαμικό θεοκρατικό σύστημα που

¹⁸³ Όσοι ακολουθούν αυτή τη μέθοδο υπακούουν μόνο στις αξίες τους, χωρίς να ανησυχούν για τις συνέπειες της συμπεριφοράς τους.

¹⁸⁴ Όσοι ακολουθούν αυτή τη μέθοδο δίνουν σημασία στις συνέπειες των πράξεων τους.

¹⁸⁵ Weber, M. (1919). «*Politik als Beruf*». München: Gutenberg.

¹⁸⁶ Dempsey, J. (2021, April 25). «*We Got Afghanistan Wrong, but There's Still Time to Learn Something*». Ανάκτηση από Politico: <https://www.politico.com/news/magazine/2021/04/25/were-leaving-afghanistan-but-we-havent-learned-anything-484553>

επικεντρώνεται στην εφαρμογή της Σαρία, ήτοι την άμεση εφαρμογή των θεϊκών εντολών, χωρίς τη προσθήκη κυρώσεων ή επιταγών που προέρχονται από τους νόμους και το δίκαιο των ανθρώπων. Η κυβέρνηση που έχουν δημιουργήσει οι Ταλιμπάν εκτιμάται ότι έχει φτάσει μέχρι στιγμής σε χαμηλό επίπεδο θεσμοθέτησης, ενώ η πραγματική εξουσία πηγάζει από τον εκάστοτε ηγέτη τους και τη συν αυτό ομάδα. Έτσι, είναι προφανές ότι ο στόχος των Ταλιμπάν έχει μετατοπιστεί πλέον από την εθνική απελευθέρωση ενάντια στην παρουσία ξένων δυνάμεων και των τοπικών συμμάχων τους υπό το λάβαρο της Τζιχάντ στη πλήρη κυριαρχία του Αφγανισταν.

γ. Οι πολιτικές φιλοδοξίες των Αφγανών Ταλιμπάν περιορίζονται σαφώς στο έδαφος του Αφγανιστάν. Κατά καιρούς οι ηγέτες του κινήματος έχουν ξεκαθαρίσει ότι δεν έχουν παγκόσμια ατζέντα, σε αντίθεση με κάποιες άλλες ριζοσπαστικές ισλαμικές ομάδες. Είναι ένα κίνημα που καθοδηγείται από ένα τμήμα Αφγανών με τη συνεχή υποστήριξη του πακιστανικού στρατιωτικού κατεστημένου.

δ. Το όραμα της ηγεσίας των Ταλιμπάν συνίσταται στο να διατηρηθεί η εξουσία εντός της οργάνωσης, υπό το πνεύμα της Σαρία, σε συνεργασία με τους θρησκευτικούς ηγέτες που συνδέονται με τους Ταλιμπάν. Αυτό έχει σαν συνέπεια τον περιορισμό της δυνατότητας των εκτός των Ταλιμπάν Αφγανών αξιωματούχων να επηρεάσουν την κυβερνητική πολιτική.

ε. Η ακραία ιδεολογία των Ταλιμπάν δεν προοιωνίζει οιοσδήποτε συμβιβασμό σε θέματα κοινωνικής πολιτικής ή υποχωρήσεις σε απαιτήσεις της διεθνούς κοινότητας. Είναι προφανές ότι η διεθνής κοινότητα δεν πρόκειται να συμφωνήσει με το όραμά του κινήματος για τον νόμο της Σαρία και με ότι αυτός συνεπάγεται. Ως εκ τούτου, δεν διαφαίνεται ότι δύναται να υπάρξει οιαδήποτε συμφωνία μεταξύ τους.¹⁸⁷

στ. Οι Ταλιμπάν καλλιεργούν ένα κρατικό εργατικό δυναμικό με αυστηρή θρησκευτική εκπαίδευση και στενή ιδεολογική ευθυγράμμιση. Οι επιπτώσεις στους κρατικούς θεσμούς, που οικοδομήθηκαν, με τη βοήθεια της Δύσης τα τελευταία 20 χρόνια από την πτώση του πρώτου εμιράτου, είναι ήδη μεγάλες και πιθανότατα μη αναστρέψιμες αν το Αφγανιστάν συνεχίσει σε αυτή την πορεία.

ζ. Η μετατροπή των κοσμικών εκπαιδευτικών δομών σε madrassas, πλέον του αρνητικού προσήμου που αποδίδει στις μελλοντικές δυνατότητες της χώρας, αποτελούν και ένα φυτώριο στρατολόγησης νέων μελών για την οργάνωση, εν είδει ενός άτυπου social engineering, στο πλαίσιο ενίσχυσης του θεοκρατικού συστήματος διακυβέρνησης.

¹⁸⁷ Hannah Ritchie. (2022 , July 02). «Taliban supreme leader warns foreigners not to interfere in Afghanistan». Ανάκτηση από CNN: <https://edition.cnn.com/2022/07/02/asia/taliban-supreme-leader-warning-intl/index.html>

η. Οι Ταλιμπάν δεν αντιπροσωπεύουν όλους τους Παστούν. Αν και οι Παστούν αποτελούν την πλειοψηφία στις τάξεις των Ταλιμπάν, υπάρχουν τοπικές πολιτοφυλακές αποτελούμενες από Τατζίκους, Ουζμπέκους και Χαζάρα. Όμως, οι ωμότητες που αντιμετώπισαν τόσο οι μειονότητες των μη Παστούν όσο και οι ίδιοι οι Παστούν κατά την περίοδο της κυριαρχίας των Ταλιμπάν επέφεραν την άρνηση τους για την ένταξη τους στο κίνημα.

θ. Παρόλο που η ανώτερη ηγεσία τους είναι κατά του σεχταρισμού, σε τοπικό επίπεδο οι συμβατικές σεχταριστικές προκαταλήψεις ορισμένων από τους τοπικούς διοικητές που σπούδαζαν σε σουνιτικά madrassas δεν δύναται να απορριφθούν εντελώς.

ι. Επί του παρόντος η συσπείρωση γύρω από το Ισλάμ επιτρέπει τη σχετική σταθερότητα της οργάνωσης. Όμως αυτό δεν διασφαλίζει την ενότητα στο μέλλον δεδομένων των ήδη εντοπισμένων ερίδων εντός της οργάνωσης.

ια. Το κίνημα των Ταλιμπάν διαπνέεται από μια μακρά ιστορία πολέμου, νόμιμες και παράνομες αξιώσεις θυματοποίησης, αυταρχικά ένστικτα και μύθους που το ίδιο δημιούργησε. Έχουν αποδείξει τον εαυτό τους στο πεδίο της μάχης, αλλά δεν έχουν ακόμη επιδείξει την πολιτική ωριμότητα και την προθυμία συμβιβασμού που χρειάζεται αυτή η χώρα από τους κυβερνήτες της σε καιρό ειρήνης. Οι Ταλιμπάν του σήμερα επιβάλλεται να προχωρήσουν μπροστά, ενώ στη πραγματικότητα εξακολουθούν να κοιτάζουν προς τα πίσω. Η αναβίωση του παλιού τους ηγέτη Μουλά Ομάρ δεν συμβάλλει σε αυτό.

ιβ. Τέλος, όσον αφορά τον ιδρυτή και πρώτο αρχηγό των Ταλιμπάν τον Mullah Omar, είναι σίγουρο ότι απετέλεσε την κύρια, χαρισματική και ηγετική μορφή του κινήματος. Υπήρξε μια ισχυρή ενοποιητική δύναμη για τους οπαδούς του. Χωρίς τη φήμη της ακεραιότητας και της αυτοθυσίας του Μουλά Ομάρ, η εξέγερση κατά των ΗΠΑ ίσως να μην είχε επιτύχει ποτέ. Είναι επίσης προφανές ότι, μέχρι τούδε, η ηγεσία των Ταλιμπάν προσπαθεί να διατηρήσει ζωντανή τη μνήμη του όχι μόνο από σεβασμό για τα επιτεύγματά του, αλλά και ως έναν τρόπο διατήρησης της ενότητας μεταξύ των μελών που κινδυνεύουν να έρθουν σε ρήξη λόγω των προκλήσεων του να είναι και πάλι στην κυβέρνηση. παρόλα αυτά όμως ο Mullah Omar, ενώ ήταν ένας χαρισματικός πολιτικός, στρατιωτικός και θρησκευτικός αρχηγός, εκτιμάται ότι δεν δύναται να χαρακτηριστεί ως Ηγέτης.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

58. Το Ισλάμ ως θρησκεία εκτιμάται ότι δεν αποτελεί κίνδυνο για την Ελλάδα. Αντίθετα, επικίνδυνες δύνανται να χαρακτηριστούν οι ακραίες και ριζοσπαστικές ερμηνείες που του αποδίδουν τα διάφορα ισλαμιστικά κινήματα καθώς και οι δράσεις που αυτά αναλαμβάνουν. Όμως, διαχρονικά έχει διαπιστωθεί ότι για την αντιμετώπιση των εν λόγω φαινομένων δεν επαρκεί η λήψη μόνο μέτρων αστυνομικού ελέγχου ή και καταστολής. Οιαδήποτε προσπάθεια για την ορθή αντιμετώπιση των προκλήσεων της ισλαμικής ριζοσπαστικοποίησης και του εξτρεισμού, εκτιμάται ότι απαιτεί καταρχάς τη πλήρη κατανόηση της φύσεως της απειλής. Οι δρώντες προέρχονται τόσο από διάφορες εθνότητες, όσο και από διάφορες κοινωνικές τάξεις και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να υπάρξει μια τυποποίηση στο προφίλ του εν δυνάμει τρομοκράτη. Συναφώς, έχει παρατηρηθεί ότι η ένταξη, κυρίως των νεαρότερων ηλικιών, στις ακραίες ισλαμικές σχέτες, γίνεται συνήθως στο πλαίσιο αναζήτησης ταυτότητας, αξιών αλλά και για την ανάγκη ομαδοποίησης. Όπως σε όλες τις μουσουλμανικές κοινωνίες, έτσι και στην αντίστοιχη ελληνική εντοπίζονται διάφορες αποκλίσεις στο εσωτερικό της. Οι αποκλίσεις αυτές αποτελούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη ομάδων με ριζοσπαστικό προσανατολισμό. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό, αφενός απαιτείται η τήρηση μιας ψύχραιμης στάσης, αφετέρου η επαύξηση του επιπέδου εκπαίδευσης των τοπικών μουσουλμάνων κληρικών, η εμβάθυνση των σχέσεων με τους κυβερνητικούς φορείς. Κρίνεται ως επιτακτική η συνεργασία και διατήρηση συνεχούς επαφής τόσο με τη Πολιτεία, όσο και με την κοινότητα των πιστών με σκοπό την αποτροπή του εξτρεισμού.

59. Επιπρόσθετα, ο μεγάλος αριθμός μεταναστών δύναται να χρησιμοποιηθεί ως δούρειος ίππος για τη διείσδυση στην Ελλάδα αλλά και στην υπόλοιπη Ευρώπη μουσουλμάνων με εξτρεμιστικές ιδεολογίες. Εκτιμάται ότι πρέπει να καταστεί σαφές σε όλους τους εταίρους της ΕΕ ότι η προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ και η διαχείριση της παράτυπης μετανάστευσης είναι ένα ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί όχι μόνο από την Ελλάδα και τα υπόλοιπα κράτη πρώτης υποδοχής, αλλά από ολόκληρη την Ευρώπη με διάθεση κατάλληλων μέσων αλλά και επιμερισμό ευθυνών μεταξύ των Κ-Μ της ΕΕ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

60. Οι Ταλιμπάν έχουν αριστοτεχνικά χρησιμοποιήσει, αφενός τις εθνικές τους καταβολές, αφετέρου το θρησκευτικό αφήγημα, στο πλαίσιο τόσο της χειραγώγησης των ήδη υφιστάμενων υποστηρικτών τους, όσο και στο να επιτύχουν τη στρατολόγηση νέων μελών. Επικαλούμενοι δε είτε τον ισλαμικό, είτε τον εθνικό χαρακτήρα του κινήματος, κατάφεραν να επεκτείνουν τη βάση υποστήριξής τους τόσο σε περιοχές των Παστούν, όσο και σε περιοχές έτερων φυλετικών ομάδων. Οι σουνίτες τζιχαντιστές Ταλιμπάν, το κίνημα των οποίων ανδρώθηκε χάρη και στις

εθελότυφλες πολιτικές της Δύσης, ακόμη και σήμερα παραμένουν μειοψηφία, καλά οργανωμένη μεν, μειοψηφία δε, σε αυτήν την πολυφυλετική χώρα των τριάντα τριών εκατομμυρίων κατοίκων, που είχε την ατυχία να βρίσκεται σε στρατηγική θέση, μεταξύ Πακιστάν, Ιράν, κεντροασιατικών τμημάτων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της Κίνας. Όμως, παρότι οι Ταλιμπάν μπορεί να μην χαίρουν της εκτίμησης ακόμη και συναφών με αυτούς ισλαμιστών κινημάτων, η πανθομολογούμενη ανθεκτικότητα τους αλλά και η νίκες τους εναντίον των «απίστων» υπερδυνάμεων ΕΣΣΔ και ΝΑΤΟ, τους έχουν προσδώσει μια σχεδόν μυθική υπόσταση στα μάτια της ισλαμικής κοινότητας, εντός και εκτός του Αφγανιστάν. Απομένει να αποδειχτεί εάν το κίνημα θα αποκτήσει μια αυτόνομη δυναμική, απαλλαγμένη από τη χειραγώγηση των ξένων κυβερνήσεων και των μυστικών υπηρεσιών τους. Η διακυβέρνηση οποιασδήποτε χώρας είναι μια λεπτή πράξη εξισορρόπησης, αλλά οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Αφγανιστάν είναι ιδιαίτερα οξείες και θα δοκίμαζαν την υπομονή ακόμη και των πιο έμπειρων πολιτικών φορέων. Το κατά πόσον οι Ταλιμπάν μπορούν να τιμήσουν τις θυσίες του παρελθόντος τους και να τηρήσουν τις ιδεολογικές τους αρχές, ενώ παράλληλα θα σφυρηλατήσουν ένα μέλλον χωρίς αποκλεισμούς που θα αγκαλιάζει τη διαφωνία και θα σέβεται τα δικαιώματα όλων των Αφγανών, είναι ακόμη σε μεγάλο βαθμό ένα ανοιχτό ερώτημα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» Πηγές – Βιβλιογραφία

«Β» Χάρτες Επίθεσης Ρωσίας

«Γ» Έντυπο Ελέγχου Λογοκλοπής

Παράρτημα «Α» στην Διπλωματική Εργασία
του Σταύρου Κόντζογλου Κοσκινά

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

α. Αρχεία

Barnett Rubin. (1998). «*Testimony on the Situation in Afghanistan Before the United States Senate Committee on Foreign Relations*». Council on Foreign Relations, USA. Ανάκτηση από <https://www.cfr.org/report/testimony-situation-afghanistan-united-states-senate-committee-foreign-relations>

CIA : The World Factbook. (2013, Ιουλίου 21). «*the self-proclaimed Taliban government refers to the country as Islamic Emirate of Afghanistan*». Ανάκτηση από CIA – The World Factbook – Afghanistan: <https://www.webcitation.org/6IH17fQHt?url=http://www.umsl.edu/services/govdocs/wofact2001/geos/af.html#Govt>

E. Van Donzel, B. L. (1978). «*The Encyclopaedia Of Islam*». Ανάκτηση από US archive.org: <https://ia801204.us.archive.org/10/items/EncyclopaediaOfIslamVol.4IranKha/Encyclopaedia%20of%20Islam%2C%20vol.%204%20%28Iran-Kha%29.pdf>

Oliver Roy. (2002, Ιανουάριος). «*Islamic Radicalism in Afghanistan and Pakistan*». Ανάκτηση από UNHCR Emergency and Security Service: <https://www.refworld.org/pdfid/3c6a3f7d2.pdf>

β. Ιστοσελίδες

Adam Pain. (2010, April 07). «*Afghanistan Livelihood Trajectories: Evidence from Kandahar*». Ανάκτηση από RefWord: <https://www.refworld.org/docid/4c21ce4e2.html>

Arqam, A. (2010, September 30). «*Taliban: An anathema to Pashtun Nationalism*». Ανάκτηση από Let us build Pakistan (LUBP) : <https://lubpak.com/archives/24711>

Dempsey, J. (2021, April 25). «*We Got Afghanistan Wrong, but There's Still Time to Learn Something*». Ανάκτηση από Politico: <https://www.politico.com/news/magazine/2021/04/25/were-leaving-afghanistan-but-we-havent-learned-anything-484553>

Hannah Ritchie. (2022 , July 02). «*Taliban supreme leader warns foreigners not to interfere in Afghanistan*». Ανάκτηση από CNN: <https://edition.cnn.com/2022/07/02/asia/taliban-supreme-leader-warning-intl/index.html>

HuffPost Greece. (2016, Μάιος 23). «*Σε αναζήτηση νέου αρχηγού οι Αφγανοί Ταλιμπάν μετά τον θάνατο του ηγέτη τους, μουλά Μανσούρ*». Αθήνα, Ελλάδα. Ανάκτηση από https://www.huffingtonpost.gr/2016/05/23/moulas-mansour_n_10101532.html

in.gr. (2015, Ιουλίου 31). «*Τον μουλά Αχτάρ Μανσούρ επέλεξαν για νέο ηγέτη τους οι Ταλιμπάν*». Αθήνα, Ελλάδα. Ανάκτηση από <https://www.in.gr/2015/07/31/world/ton-moyla-axtar-mansoyr-epeleksan-gia-neo-igeti-toys-oi-talimpan/>

Khaama Press. (2020, April 28). «*Taliban Appoints First Shia Hazara as Shadow District Chief of the Group*». Ανάκτηση από Khaama Press: <https://www.khaama.com/taliban-appoints-first-shia-hazara-as-shadow-district-chief-of-the-group-04734/>

Mehran, W. (2022, August 16). «*The Taliban's Islamic Emirate: An Exclusive Mullah Government*». Ανάκτηση από The Diplomat Media Inc: <https://thediplomat.com/2022/08/the-talibans-islamic-emirate-an-exclusive-mullah-government/>

Norimitsu Onishi. (2001, Dec. 19). «*A Tale of the Mullah and Muhammad's Amazing Cloak*». *The New York Times*. Ανάκτηση από <https://www.nytimes.com/2001/12/19/international/asia/a-tale-of-the-mullah-and-muhammads-amazing-cloak.html>

Omar Mohammed. (2001, November 15). «*Omar: Our plan is the destruction of America*». *BBC World Service Pashtu section*. (D. Junbish, Δημοσιογράφος) London, UK. Ανάκτηση από http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/1657368.stm

RFE/RL's Radio Azadi. (2022, June 25). «*War On Education: Taliban Converting Secular Schools Into Religious Seminaries*». Ανάκτηση από Radio Free Europe/Radio Liberty: <https://www.rferl.org/a/taliban-secular-schools-converted-madrasahs-education/31914672.html>

Voice of Jihad. (2020 , June 12). «*Why and Who Is Attacking Religious Figures and Centers in Kabul ?*» Ανάκτηση από Voice of Jihad,: <https://alemarahenglish.com/?p=35368>

Tricia Bacon. (2018). «*Deadly Cooperation: The Shifting Ties between Al-Qaeda and the Taliban*». Ανάκτηση από War On The Rocks: <https://warontherocks.com/2018/09/deadly-cooperation-the-shifting-ties-between-al-qaeda-and-the-taliban/>

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α. Ελληνόγλωσση

Αναστάσιος Γιαννουλάτος. (2016). «*Ισλάμ Θρησκευολογική επισκόπηση*». Αθήνα: Το Βήμα.

Βαρβιτσιώτης Ι. Ρούσσο Σ. (2008). «*Τυφλοί Στρατοί, Η Δύση και η Απειλή του Ισλαμικού Φονταμενταλισμού*». Αθήνα: Καστανιώτης.

Γεράσιμος Καραμπελιάς. (2015). «*Θέματα στρατιωτικής κοινωνιολογίας*». Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη.

Γεράσιμος Ν. Καραμπελιάς. «*Ηγεσία Β' ΠΠ*». ΑΘΗΝΑ (No51). Ανάκτηση από https://setha.army.gr/wp-content/uploads/uploads/2022/06/AΘΗΝΑ-No51_ΕΙΔΙΚΟ_ΤΕΥΧΟΣ_ΗΓΕΣΙΑ.pdf

Γεώργιος Μπαμπινιώτης. (1998). «*Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*». Αθήνα: ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ.

Καραμπελιάς Γεράσιμος. (2023, Μάρτιος 15). «*Ηγεσία : Παραδοσιακές και Σύγχρονες Αντιλήψεις*». Αθήνα, Ελλάδα : ΣΕΘΑ.

Μπουραντάς Δημήτρης. (2005). «*Ηγεσία Ο Δρόμος Της Διαρκούς Επιτυχίας*». Αθήνα: Κριτική.

Παπαγεωργίου Φ. – Σαμούρη Α. (2012). «*Ισλαμισμός και Ισλαμοφοβία*». Αθήνα : Ταξιδευτής.

Πάτελος Κ. (2006). «*Το σύγχρονο Ισλάμ, Η συνάντηση με τη Δύση*». Αθήνα: Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ.

Dekmejian Hrair. (2007). «*Επαναστατημένο Ισλάμ, ο φονταμενταλισμός στον αραβικό κόσμο*». Αθήνα : ΠΑΠΑΖΗΣΗ.

Goleman Daniel. (2011). «*Συναισθηματική Νοημοσύνη*». Αθήνα : Πεδίο.

Βακίλ, Μ. (1996., Οκτώβριος 23). «*Συνέντευξη με τον εκπρόσωπο των Ταλιμπάν Μουλά Βακίλ*». (Rashid, Δημοσιογράφος) Al-Majallah.

Larroque Anne-Clementine. (2019). «*Η Γεωπολιτική των Ισλαμισμών*». Αθήνα: Άγρα.

Pagden Antony. (2008). «*Κόσμοι σε Πόλεμο: 2.500 χρόνια σύγκρουσης ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση*». Oxford: Oxford University Press.

β. Ξενόγλωσση

Amin Saikal. (2010, May 06). «*Afghanistan and Pakistan: The Question of Pashtun Nationalism ?*». Ανάκτηση από Journal of Muslim Minority Affairs Vol. 30. Issue 1: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13602001003650572>

Anand Gopal, A. L. (2017, June 09). «*Ideology in the Afghan Taliban*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/special-reports/ideology-in-the-afghan-taliban-a-new-aan-report/>

Anchita Borthakur, A. K. (2020, October 28). «*Ethnicity Or Religion? The Genesis Of The Taliban Movement In Afghanistan*». Ανάκτηση από Taylor and Francis Group: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03068374.2020.1832772?journalCode=raaf20>

Antonio Giustozzi. (2010, July 05). «*The Taliban Beyond the Pashtuns*». Ανάκτηση από The Centre for International Governance Innovation: https://www.files.ethz.ch/isn/121069/Afghanistan_Paper_5.pdf

Antonio Giustozzi. (2017, August 23). «*Afghanistan: Taliban's organization and structure*». Ανάκτηση από LANDINFO: https://landinfo.no/asset/3589/1/3589_1.pdf

Escobar Pepe. (2009, July 17). «*Kashmir: Ground zero of global jihad*». Ανάκτηση από Asia Times: <https://asiatimes.com/2009/07/kashmir-ground-zero-of-global-jihad/>

Abubakar Siddique. (2014). «*The Pashtun Question: The Unresolved Key to the Future of Pakistan and Afghanistan*». London: C Hurst & Co Publishers Ltd, .

Ahmed Rashid. (2001). «*Taliban: Militant Islam, Oil, and Fundamentalism in Central Asia*». New Haven,: Yale University Press.

Ahmed Rashid. (2001.). «*Taliban: The Story of the Afghan Warlords*». London: Pan Macmillan.

Ahmed Rashid. (2022). «*Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond*» (Third edition εκδ.). London, UK: Yale University Press.

Akbar S. Ahmed. (1983). «*Religion and Politics in Muslim Society: Order and Conflict in Pakistan*». Cambridge: University of Cambridge.

Antonio Giustozzi. (2008). *Koran, Kalashnikov and Laptop: The Neo-Taliban Insurgency in Afghanistan 2002–7*. London: Hurst.

Antonio Giustozzi. (2009). «*Decoding the New Taliban: Insights from the Afghan Field*». New York: Columbia University Press.

Barnett Rubin. (2003, Μάιος). «*Transitional Justice and Human Rights in Afghanistan*». *International Affairs - Royal Institute of International Affairs*, Vol. 79(Issue 3), σσ. 567-581 . Ανάκτηση από <https://www.jstor.org/stable/3569363>

Bass & Stogdill's. (1990). «*Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research and managerial applications*» (3rd ed.). New York: The Free Press.

Bass, B. &. (1993, April 01). «*Transformational leadership and organizational culture*». Ανάκτηση από Semantic Scholar:

http://www.communicationcache.com/uploads/1/0/8/8/10887248/transformational_leadership_and_organizational_culture.pdf

Bernt Glatzer. (1998). «*Being Pashtun - Being Muslim: Concepts Of Person And War In Afghanistan*». Στο B. Glatzer, «*Essays on South Asian Society: Culture and Politics II.*». Berlin, Germany: Zentrum Moderner Orient. Ανάκτηση από <https://www.khyber.org/publications/021-025/glatzer1998.pdf>

Black A. (2001). «*The History of Islamic Political Thought: From the Prophet to the Present*». Edimburg: Edinburgh University Press.

Brown Jonathan. (2014). «*Misquoting Muhammad : the challenge and choices of interpreting the Prophet's legacy*». London: Oneworld .

Burns J. M. (1978). «*Leadership*». New York: Harper & Row.

Christopher Clapham. (1985). «*Third World Politics: An Introduction*». Wisconsin: University of Wisconsin Press,.

Claus, P. J., Diamond, S., & Margaret Ann Mills. (2003). «*South Asian folklore: an encyclopedia : Afghanistan, Bangladesh, India, Nepal, Pakistan, Sri Lanka*». London: Taylor & Francis.

Coleman Andrew. (2008). «*A Dictionary of Psychology*» (3η έκδοση). Oxford: Oxford University Press.

Coll Steve. (2005). «*Ghost Wars: The Secret History of the CIA, Afghanistan and Bin Laden*». Λονδίνο: Penguin.

David B. Edwards. (2001). «*Before Taliban: Genealogies of the Afghan Jihad*». California: University Of California Press.

Edwin P. Hollander. (1978). «*Leadership Dynamics*». New York: Free Press.

Elizabeth Tonkin, M. M. (1989). «*History and Ethnicity*». London: Routledge.

Feisal Devji. (2005). «*Landscapes of the Jihad: Militancy, Morality, Modernity*». Λονδίνο: Hurst & Co.

Fiedler Fred. (1976). «*A theory of leadership effectiveness*». New York: Mc Graw-Hill.

Ghulam Shams ur Rehman. (2015). «*Pashtunwali and Islam: The Conflict of Authority in the Traditional Pashtun Society*». Ανάκτηση από [bzu.edu.pk: https://www.bzu.edu.pk/PJSS/Vol35No12015/PJSS-Vol35-No1-24.pdf](https://www.bzu.edu.pk/PJSS/Vol35No12015/PJSS-Vol35-No1-24.pdf)

Antonio Giustozzi. (2009). «*Abdul Awwal Zabulwal, Taliban in Zabul: A Witness Account*», in Antonio Giustozzi, «*Decoding the New Taliban*».

Harold Koontz, C. O. (1982). «*Essentials of management*». New York: McGraw-Hill.

Hermann Kreutzmann. (2007). «*Afghanistan and the Opium World Market: Poppy Production and Trade*». *Iranian Studies Vol. 40. Issue 5*. Berlin: Freie Universitat Berlin.

Ingram Brannon. (2018). «*Revival from Below: The Deoband Movement and Global Islam*». Oakland: University of California Press. .

Jennifer Brick Murtazashvili. (2021, May 15). «*Maliks (Afghanistan)*». Ανάκτηση από Global Informality Project: [https://www.informality.com/wiki/index.php?title=Maliks_\(Afghanistan\)](https://www.informality.com/wiki/index.php?title=Maliks_(Afghanistan))

John L. Esposito. (2008, Οκτ. 15). «*The Oxford Dictionary of Islam*». Ανάκτηση από Oxford Islamic Studies: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780195125580.001.0001/acref-9780195125580;jsessionid=3007463CF059860E1CFCBC1F6398D7AF>

Joseph A. Raelin. (2003, March 01). «*The Myth of Charismatic Leaders*». Ανάκτηση από SSRN's: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3354118

Kate Clark. (2011, Ιούνιος 06). «*The Layha Calling the Taleban to Account*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20110704_CKClark_The_Layha.pdf

Kjeilen, T. (2020, July 10). «*Sharia*». Ανάκτηση από LookLex: <https://web.archive.org/web/20090515203133/http://looklex.com/e.o/sharia.htm>

Kleiner, J. (2007). «*The Taliban and Islam*». London: Taylor & Francis.

Kousary, H., & Abdul Basit. (2015). «*Threat Group Profiles*». Στο R. G. Woodall, «*Afghanistan after Western Drawdown*». London: Rowman & Littlefield.

Lindsay Maizland, Z. L. (2020, March 11). «*The Taliban in Afghanistan*». Ανάκτηση από Council on Foreign Relations: <https://www.cfr.org/background/taliban-afghanistan>

Lutz Rzehak. (2011, March 14). «*Doing Pashto*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20110321LR-Pashtunwali-FINAL.pdf>

Malise Ruthven. (2006). «*Islam in the World*». US: Oxford University Press.

Marafi, N. (September, 2012). «*The Intertwined Conflict: The difference between culture and religion*». Μπλούμινγκτον, Ιντιάνα, ΗΠΑ: XLIBRIS.

Max Weber. (1947). «*The Theory Of Social And Economic Organization*». NY: Free Press.

Michael Bonner. (2006). «*Jihad in Islamic History: Doctrines and Practice*». Princeton, NJ: Princeton University Press.

Michael Semple. (November 2014 12). «*Rhetoric, Ideology, and Organizational Structure of the Taliban Movement*». Ανάκτηση από United States Institute of Peace: <https://www.files.ethz.ch/isn/187121/PW102-Rhetoric-Ideology-and-Organizational-Structure-of-the-Taliban-Movement.pdf>

Misdaq Nabi. (2006). «*Afghanistan: Political Frailty and Foreign Interference*». New York: Routledge.

Obaid Ali. (2017 , Jan 03). «*The Non-Pashtun Taleban of the North (1): A case study from Badakhshan*». Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/the-non-pashtun-taleban-of-the-north-a-case-study-from-badakhshan/>

Peshawar . (7 Dec 2008). «*Taleban Leader Urges Afghans to Boycott Deceptive Elections*». *Afghan Islamic Press*.

Qazizai, F. (2022, May 02). «*The Taliban Still Depend on Mullah Omar's Legacy*». Ανάκτηση από New Lines Magazine: <https://newlinesmag.com/newsletter/the-taliban-still-depend-on-mullah-omars-legacy/>

R., R., & Blake, J. S. (1978). «*The New Managerial Grid*». Houston, Texas: Gulf Publishing Co.

Roland Martin Kraml. (2012, Ιανουάριος 18). «*Changes in Pashtun tribal structures since 1978*». Ανάκτηση από Universität Wien: <https://theses.univie.ac.at/detail/18463#>

Roy Olivier. (1994). «*The Failure of Political Islam*». Cambridge MA: Harvard University Press,.

Rubina Saigol. (2012, March 23). «*The multiple self: interfaces between Pashtun nationalism and religious conflict on the frontier*». Ανάκτηση από Taylor & Francis: Minority Nationalisms in South Asia: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19472498.2012.664418>

Selig Harrison. (August 18, 2009.). «*Tyranny of the Minority*». *Khaleej Times*.

Senzil K. Nawid. (1999). «*Religious Response to Social Change in Afghanistan, 1919-1929: King Aman-Allah and the Afghan Ulama*». California: Mazda Publishers.

Shahrani, N. M. (2018, June 15). «*Conflict and Peace in Afghanistan*». Ανάκτηση από Conciliation Resources: <https://www.c-r.org/accord/afghanistan/conflict-and-peace-afghanistan-northern-non-pashtun-perspective>

Thomas Barfield. (2003, June 26). «*Afghan Customary Law and Its Relationship to Formal Judicial Institutions*». Ανάκτηση από United States Institute for Peace: <https://www.usip.org/sites/default/files/file/barfield2.pdf>

Thomas Carlyle. (1840). «*On Heroes, Hero-Worship And The Heroic In History*». Gutenberg. Ανάκτηση από <https://www.gutenberg.org/files/1091/1091-h/1091-h.htm>

Thomas H. Johnson. (2013, Feb 08). «*Taliban adaptations and innovations*». Ανάκτηση από Small Wars & Insurgencies Vol. 24. Issue 1 (2013): 3–27: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09592318.2013.740228?tab=permissions&scroll=top>

Thomas H. Johnson, C. M. (2007, December 01). «*Understanding the Taliban and Insurgency in Afghanistan*». Ανάκτηση από Research Gate: https://www.researchgate.net/figure/Senior-Taliban-Leaders_tbl1_248543709

Thomas J. Barfield. (2004, Ιούνιος 04). «*Problems in Establishing Legitimacy in Afghanistan*». Ανάκτηση από Iranian Studies, Vol. 37. Issue 2: <https://www.jstor.org/stable/4311624>

Thomas Ruttig. (2010, 4th Quarter). «*How Tribal Are the Taleban?*» Ανάκτηση από Afghanistan Analysts Network: <https://www.afghanistan-analysts.org/wp-content/uploads/downloads/2012/10/20100624TR-HowTribalAretheTaleban-FINAL.pdf>

Warburg Gabriel. (1971, August). «*Religious Policy in the Northern Sudan: Ulama and Sufism, 1899-1918*». Ανάκτηση από Asian and African Studies: <https://www.africabib.org/rec.php?RID=P00058781>

Cadres Leaders and Senior Shura. (2017, March April and May,). «*Interviews with leaders and senior cadres associated with Obeidullah Ishaqzai, Serajudin Haqqani and the Quetta Shura*». (A. Giustozzi, Δημοσιογράφος).

Παράρτημα «Β» στην Διπλωματική Εργασία
του Σταύρου Κόντζογλου Κοσκινά

Χάρτες – Διαγράμματα

AFGHANISTAN AT A GLANCE

Area

652,230 square kilometers (slightly smaller than Texas)

Population

38 million (2022)

Religions

Islam 99.7% (Sunni 85–90%, Shia 10–15%), other 0.3% (2009)

Official languages

Dari, Pashto

Life expectancy

54 years (2022)

GDP

\$14.8 billion (2021)

GDP per capita

\$369 (2021)

Sources: CIA World Factbook; World Bank.

COUNCIL on
FOREIGN
RELATIONS

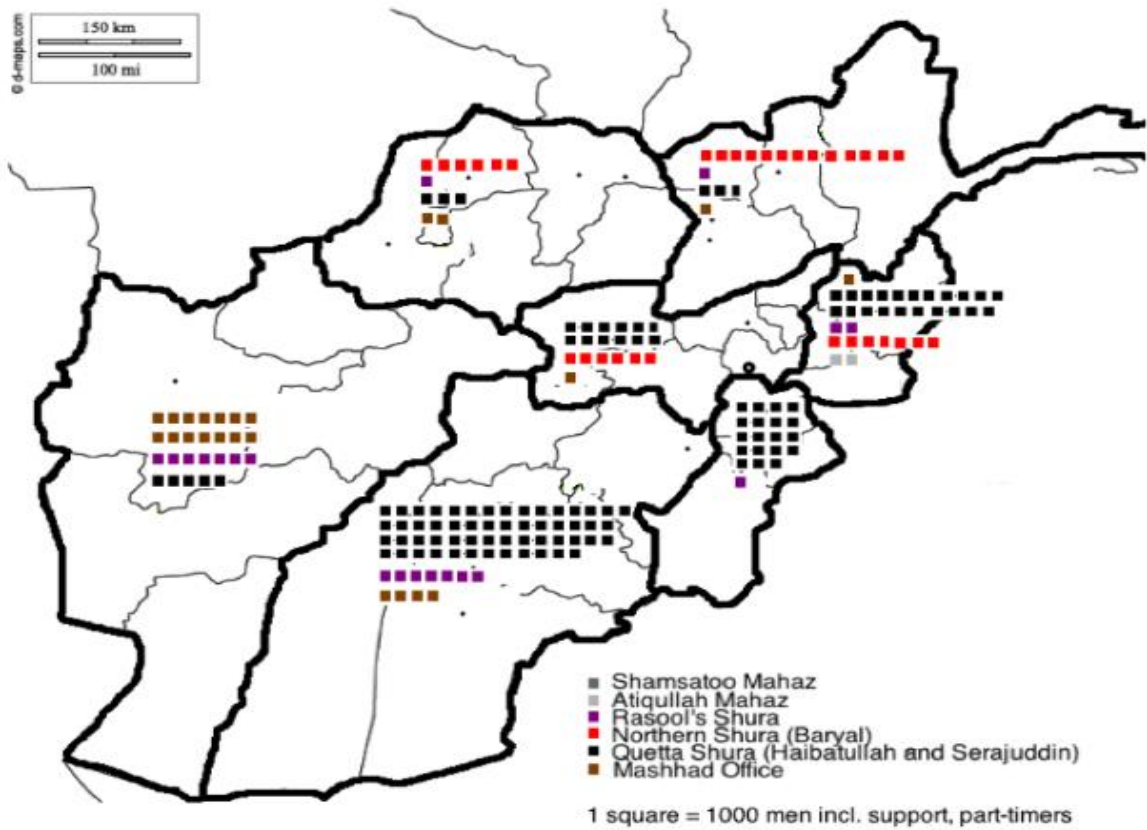
Εικόνα 1: Συνοπτική Εικόνα Αφγανιστάν. Πηγές: CIA World Factbook - Παγκόσμια Τράπεζα.

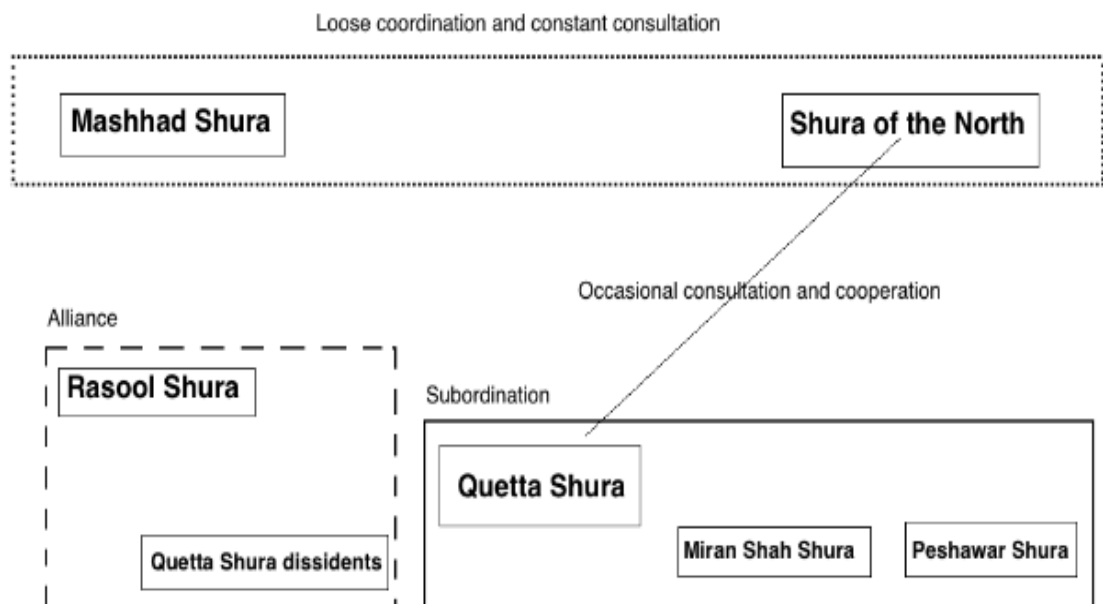
Εικόνα 2: Περιοχές Φυλών Παστούν. Πηγή: CIA Factbook

Εικόνα 3: Περιοχές που επηρεάζουν οι Taliban. Πηγή: https://www.dni.gov/nctc/groups/afghan_taliban.html

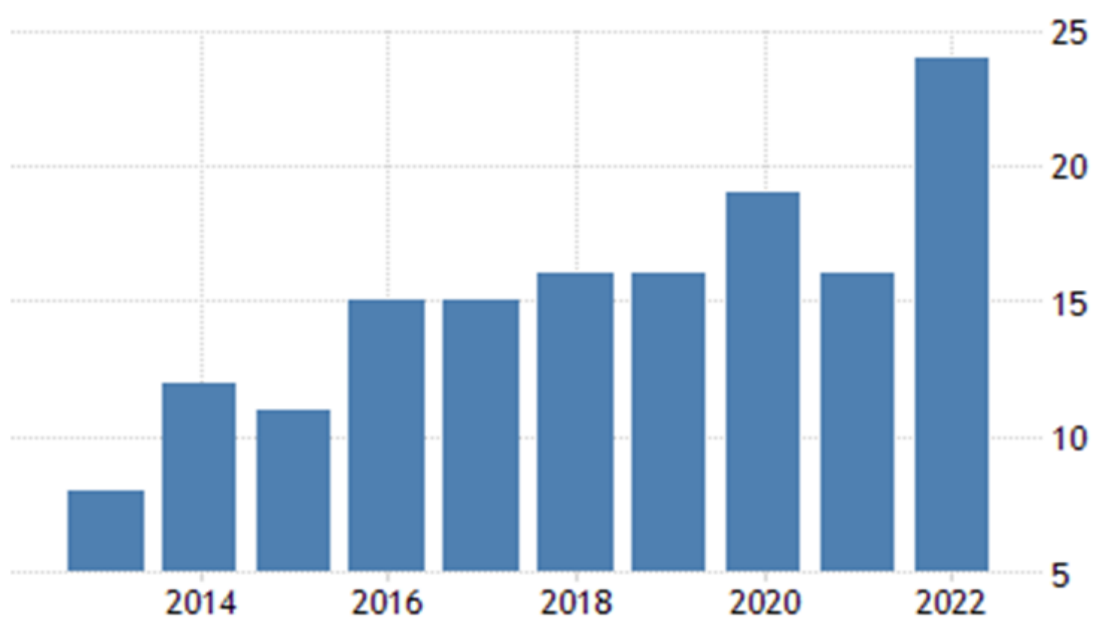

Εικόνα 4: Ισχύς Taliban ανά Shura. Πηγή: Antonio Giustozzi 2017.

Source: Antonio Giustozzi 2017

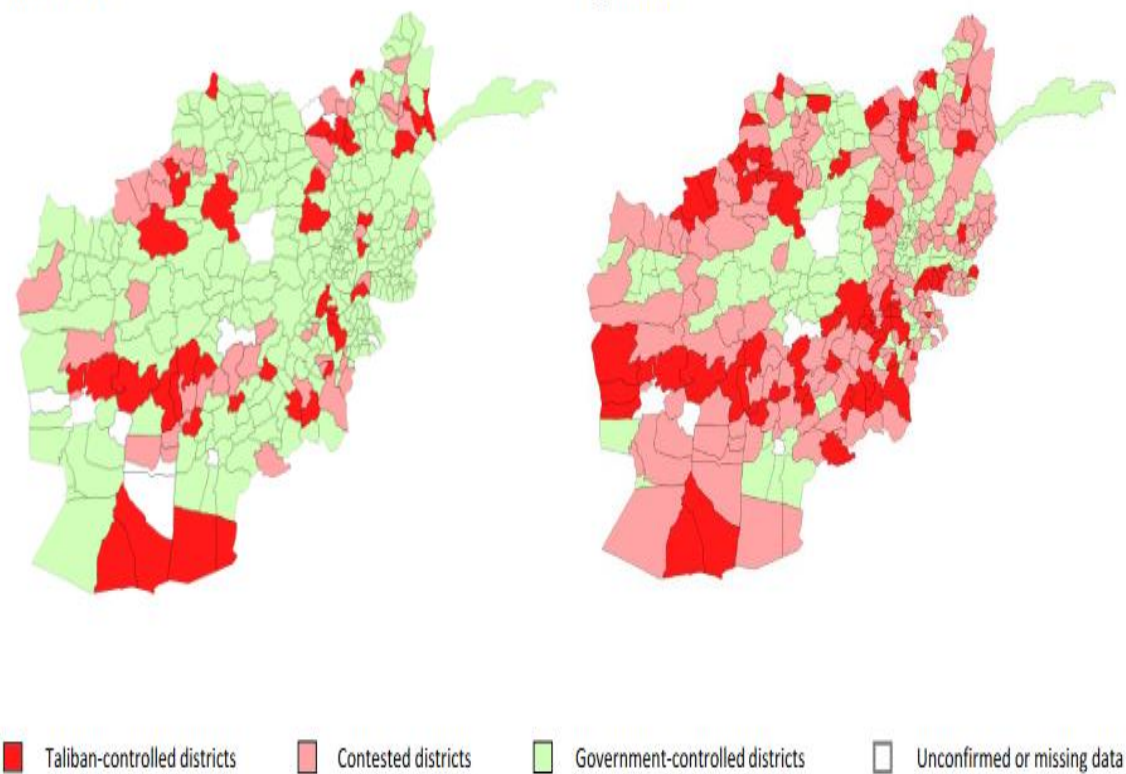
Εικόνα 5: Οι Shuras των Taliban και η αλληλεπίδραση τους στο Ηγετικό επίπεδο. Πηγή: Antonio Giustozzi 2017.

Εικόνα 6: Δείκτης διαφθοράς στο Αφγανιστάν. Πηγή: UN

March 2017

April 2020

Εικόνα 7: Ρυθμός ραγδαίας επικράτησης των Taliban. Πηγή: oecd organization

Name	Position	Tribal Affiliation
Mullah Muhammad Omar	Movement Leader	Hotaki Ghilzai
Mullah Berader	Deputy Movement Leader	Ghilzai
Mullah Dadullah Kakar	Senior Military Commander	Kakar Ghurghusht
Mullah Mohammad Hassan	Foreign Minister after 1997	Hotaki Ghilzai
Nuruddin Turabi	Minister of Justice	Hotaki Ghilzai
Alla Dad Akhund	Minister of Communications	Hotaki Ghilzai
Mohamed Essa	Minister of Water and Power	Hotaki Ghilzai
Wakil Ahmed	Personal Secretary to Mullah Omar	Kakar Ghurghusht
Sadeq Akhond	Minister of Commerce	Hotaki Ghilzai
Mohammed Rabbani	Chairman of Kabul Shura	Kakar Ghurghusht
Mullah Obaidullah	Minister of Defense	Hotaki Ghilzai

Εικόνα 8: Ιδρυτική ηγεσία των Taliban. Πηγή: Thomas H. Johnson, Chris Mason (2007)

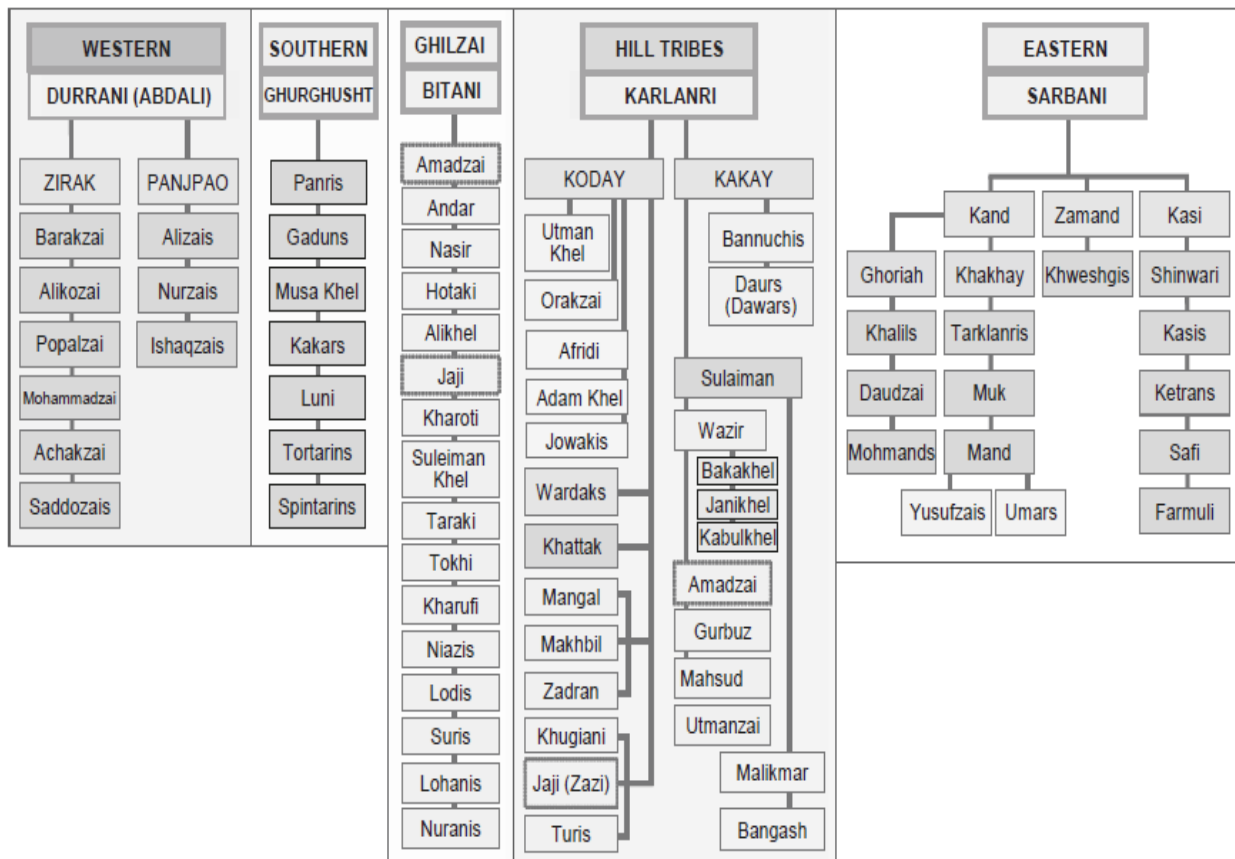
Εικόνα 9: Διάγραμμα ηγεσίας Taliban. Πηγή: DIU

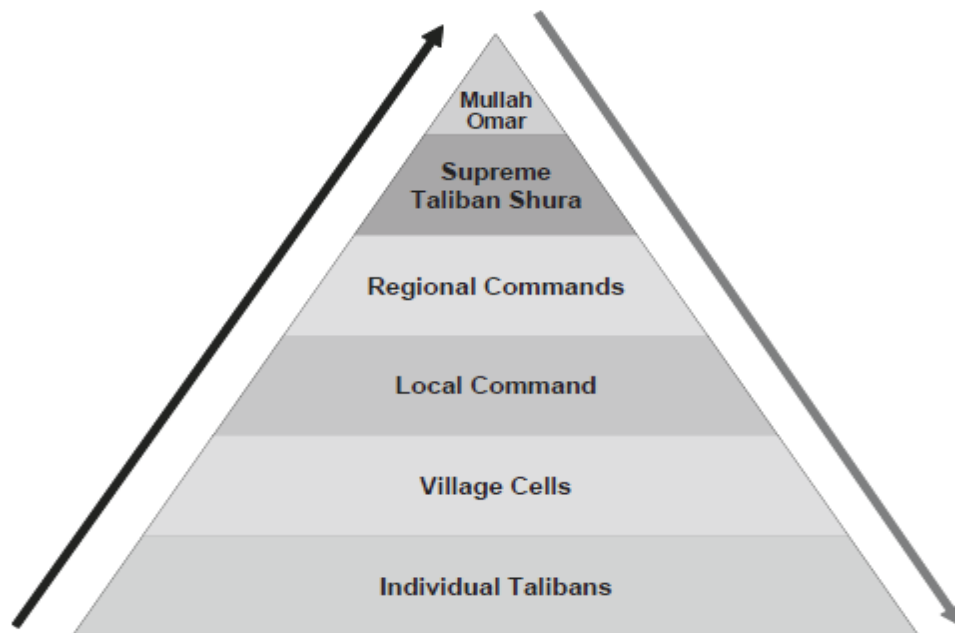
Images: Getty Images, Taliban, US government handout

BBC

Εικόνα 10: Παρούσα ηγεσία των Taliban. Πηγή: BBC

Εικόνα 11: Φυλές των Παστούν. Πηγή: US Military Review May - June 2008.

Εικόνα 12: Διάγραμμα ροής ηγεσίας των Taliban. Πηγή: US Military Review May - June 2008.

Παράρτημα «Γ» στην Διπλωματική Εργασία
του Σταύρου Κόντζογλου Κοσκινά

Έλεγχος Λογοκλοπής

taliban

by Σταύρος Κοντζόγλου - Κοσκινάς

Submission ID: 2038839994

File name: 12667 ____ - __ taliban_18292_1126587382.docx (97.52K)

Word count: 14516

Character count: 82414

taliban

ORIGINALITY REPORT

4%

SIMILARITY INDEX

2%

INTERNET SOURCES

0%

PUBLICATIONS

2%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES		
1	Submitted to Hellenic National Defence College Student Paper	1 %
2	Submitted to Hellenic Open University Student Paper	<1 %
3	ikee.lib.auth.gr Internet Source	<1 %
4	Submitted to National & Kapodistrian University of Athens Student Paper	<1 %
5	www.anixneuseis.gr Internet Source	<1 %
6	Submitted to Cyprus Academic Library Consortium Student Paper	<1 %
7	el.wikipedia.org Internet Source	<1 %
8	Anchita Borthakur, Angana Kotokey. "ETHNICITY OR RELIGION? THE GENESIS OF	<1 %
9	www.ot.gr Internet Source	<1 %
10	el.cenlamontessori.org Internet Source	<1 %
11	Submitted to International Hellenic University Student Paper	<1 %
12	en.wikipedia.org Internet Source	<1 %
13	docplayer.gr Internet Source	<1 %
14	www.newsghost.gr Internet Source	<1 %
15	ecogreens-gr.org Internet Source	<1 %
16	www.kouskouvelis.gr Internet Source	<1 %
17	afigisizois.wordpress.com Internet Source	<1 %
18	akioe.gr Internet Source	<1 %
19	dimofantis.blogspot.com Internet Source	<1 %
20	dione.lib.unipi.gr Internet Source	<1 %
21	dspace.lib.uom.gr Internet Source	<1 %
22	mafiadoc.com Internet Source	<1 %

Exclude quotes On
Exclude bibliography On

Exclude matches < 5 words